

**Allaganngorlugu nalunaarusiaq
2009**

Allaganngorlugu nalunaarussiaq

Sinniisoqarfik Hotel Icefiordimi Ilulissani ukiormanna ukiumoortumik ataatsimiippoq. Siulersuisut 2005-imi qinigaanerisa kingornagut, sinniisoqarfiup sisamasaanik nalinginnaasumik ataatsimiinneraa, taamalu kingulliulluni. Naluneqanngitsutut sinniisoqarfik IMAK-imi oqartussat qullersaraat, ataatsimiinnermilu tassani aalajangigassat pingaarutillit aalajangersarneqartarput aamma kattuffiup siunissami sulinermini nalerassai aalajangiunneqartarlutik. Allaganngorlugu nalunaarusiap siorna 2008-mi marsimi nassiussuunneqarnerata kingornagut, kattuffimmi suliarineqartut pillugit, allaganngorlugu nalunaarussiaq una suliarineqarpoq.

Allaganngorlugu nalunaarussiaq siulittaasup nalunaarussiaata ataatsimoortup ilagaa. Aappaa sinniisoqarfiup 2009-mi apriilip 19-iannit 21-annut ataatsimiinnerani oqalugiaatitut saqqummiunneqassaaq.

Sivso Dorph

Imai

PAMERSAANERMUT TUNNGASUT	4
Atuarfeqarfik	4
Atuarfiit – illutaat	4
Ilinniartitsisunik amigaateqarneq	4
Ukioqatigiinngitsut marluk atuarfimmik naammassinnittut kalaallillu efterskuulii	5
Qarasaasiap atuartitsinermi atorneqarnera	5
Atuarfimmi ileqqussanik malitsitsiniarnermi ajornartorsiutit	6
Meeqqat eqqissiviitsut	6
Immikkut ittumik atuartitsineq/Annertusisamik immikkut ittumik atuartitsineq	6
PPR	7
Ilinniarfissuaq/ Inerisaavik/ Ilisimatusarfik	7
SULIAMUT TUNNGASUT	8
Sullivimmi avatangiisit	8
Isumaqatigiinniarnert	10
Aningaasaliissutit sumiiffinni isumaqatigiinniutissat	11
Suliassanut pilersaarutit	12
Piffissaq suliffik pillugu isumaqatigiisummik unioqqutitsisarneq	13
Akissarsiat kukkusut	13
Suleqatigiinnissamut ataatsimiititaliaq	13
IMAK-ip sulinnigiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfia	14
Atuartitsisut Aningaasaateqarfia	14
Soraarnerussutisianut tunngasut	15
Nunatsinni akit qaffakkiartornerat	15
KATTUFFEQARNERMUT TUNNGASUT	15
Nunatsinni siunissami sulisartoqarnikkut kattuffiit	15
Ilaasortat	19
Ilaasortanik ataatsimiititsinerit	19
Siulersuisut	20
Sinniisunik pikkorissaanerit	21
Tunngavissatut immikkullu iliuseqarfiginiakkatut pilersaarutinik siulersuisut suliaqarnerat	21
Aningaasaqarnermut tunngasut	22
Allaffeqarfik	22
Danmarks Lærerforening	22
Nordiske Lærerorganisationers Samråd	22
NLS Lederforum	27
Sullivimmi avatangiisit / Sullivimmi avatangiisinut siunnersuisoqatigiit	27
ICC	28
Kattuffiit allat	29
Piareersarfinni pisortanut isumaqatigiinniussisinnaatitaaneq	29
KANUKOKA	30
KIIN	30
FTF og LC	30
Sulisitsisut Peqatigiifiat GA	30
ALLAT	31
Ilinniartitsisoq	31
Nittartagaq	31
Tjenestemændenes Låneforening aamma Danmarks Lærerforenings Låneforening	31
TAKUSSUTISSAT	32
Siulersuisut ataatsimiinneri:	32
Ataatsimiinnerit allat:	32

PAMERSAANERMUT TUNNGASUT

Atuarfeqarfik

Atuarfiit – illutaat

Atuarfiit illutaasa aserfallassimanerinit Inatsisartut ukiuni kingullerni eqqumanerulernerat, kattuffimmiit nuannaarutigigatsigu oqaatigeqqaassavarput. Tamannami 2000-ikkut aallartilaarneranni atuarfiit aserfallassimanerujussuannik nipituuliuteqartarnitsinnut tunngassuteqarpoq. Tamatuma kingornagut taamanikkut neriorsuutigineqarpoq, atuarfiit nutarterneqarnissaannut nutaanillu atuarfiliornernut, ukiumut ikinnerpaamik 100 mio. kr.-it atugassangortinneqartassasut. Tamatuma kinguneranik qujanartumik atuarfiit arlalissuit nutarterneqarput. Taamaattorli nutartigassatigut suli kinguaattooqqasoqaaq.

Illoqarfiit atuarfiinik tamakkiisumik nutarterneqartariaqartunik imaluunniit nutaamik atuarfiliorfigineqartariaqartunik, assersuutigalugu taasinnaavavut: Atuarfik Mathias Storch, Ilulissat, Juunarsip Atuarfia, Qasigiannugit, Minngortuunnguup Atuarfia, Sisimiut, Kilaaseqqap Atuarfia, Maniitsoq, Nuummi atuarfiit ilaat, Tasersuup Atuarfia, Qaqortoq, Narsap Atuarfia, Narsaq, Nanortalip Atuarfia, Nanortalik kiisalu nunaqarfinni atuarfiit arlalissuit. Qulaani taaneqartunuinnaq atugassanik 1 mia. kr.-it sinnerujussuarlugit aningaasaliinissaq pisariaqartinneqarpoq.

Taamaattumik suli suliassaqaqaagut. Taamaattumik atuarfippassuit nutarterneqartariaqarnerat, kantiinalersorneqartariaqarnerallu kattuffimmiit politikerinit erseqqissartuassavarput.

Ilinniartitsisunik amigaateqarneq

Oktobarip aallaqqaataani nalunaarutit najoqqutaralugit, nuna tamakkerlugu atorfillit qassiunerannik nalunaarutinit, suli tigusaqanngilugit. Taamaattorli tunngavissaqarluartumik eqqoriaanerput naapertorlugu, ilinniartitsisunik ilinniarsimasunik 300-nik, nuna tamakkerlugu amigaateqarpugut. Nunaqarfiit aalajangersimasut illoqarfiillu ilaat ilinniartitsisussaaleqiffiunerupput. Tamatuma kinguneranik aamma ilinniartitsisunik amigaateqarneq pillugu suleqatigiissitap suliaa ingerlateqqillugu, KANUKOKA aamma KIIIN suleqatigalugit ilinniartitsisunik Nunatta avataaneersunik pilerisaarivugut.

KANUKOKA aamma KIIIN peqatigalugit Danmarkimi sulisussarsiorluni ussassaarinnermut, novembarimi peqataavugut, siullermik Københavni aaqqissuussinermi peqataariarluta, Aalborgimi aamma Odensemi sulisussarsiorluni ussassaarinnermut peqataavugut.

Københavni aaqqissuussinermi soqutiginnittoqarpallaanngilaq. Aalborgimi ajunnginneruvoq Odensemilu soqutiginnineq annerpaalluni. Ilinniartitsisunik amerlanerusunik Nunatsinnukartitsiniarluni ussassaarinnermut peqataanerput qanoq sunniuteqassanersoq, soorunami tamatta pissanngatigaarput.

Ilinniartitsisunik amigaateqarneq pillugu suleqatigiit ukiup atuarfiusup aallartinneranit akuttunngitsumik ataatsimiittarput, sulisussarsiorlunilu ussassaarinnermi peqataanerput suleqataanitta kingunerisa ilagaat.

Tamatuma saniatigut ilinniartitsisunik Danmarkimit atorfinitsinneqartunik paasissutissiilluni pikkorissaasarnerit aallarteqqinneqarnissaat, suleqatigiissitami aalajangiunneqarpoq, tassami ukiuni kingullerni maluginiarneqarmat, ilinniartitsisut Danmarkimit atorfinitsinneqartut Nunatsinniittarnerat sivikilligaluttuinnartoq. Suleqatigiissitaq nalilivoq tamatumunnga ilaatigut pissutaasoq iluamik paasissutissiisoqartannginnera aamma attaveqatigiinnik pilersitsisoqartannginnera. Taamaattumik Danmarkimi paasissutissiilluni pikkorissaasarnerit aasamut aallarteqqinneqassapput, sapaatip akunnerani ataatsimi paasissutissiilluni pikkorissaanermik aaqqissuussisoqassalluni.

Suliniutit taakku saniatigut suleqatigiinnit paasissutissanik tuluttuunik, ilinniartitsisunut Amerikameersunut Canadameersunullu saaffiginnittunik suliaqaleruttorput.

Suliniutit tamakku Nunatsinni ilinniartitsisussaqaqarniarnermut iluaqutaanissaat soorunami neriuutigaarput.

Ukioqatigiinngitsut marluk atuarfimmik naammassinnittut kalaallillu efterskuulii

Meeqqat atuarfiannik aaqqissuusseqqinnerup Atuarfitsialaap kingunerisaanik, 2008-mi ukioqatigiinngitsut marluk atuarfimmik naammassinnippot, tamanna ilinniartinnut annerusumik piumasaaqateqarpoq, tassami ukioqatigiinngitsut marluk atuarfimmik naammassinnittut isumaginiartussaagamikkik.

Tamanna Namminersornerullutik Oqartussanit arlalitsigut suliniuteqarfigineqarpoq, ilaatigut Ilinniarnertuunngorniarfinni HTX-imilu ilinniartunngorsinnaasut amerlinerisigut, Nunatsinni efterskolimik pilersitsinikkut kiisalu Danmarkimi efterskolersinnaasut amerlinerisigut, immikkulli iliuitsit tamakkua naammanngilluinnartut paasinarsivoq.

Ingammik Qaqortumi Sulisartut Højskoliannut efterskoliugallartumut qinnuteqartorpassuummata, ilarpasui itigartinneqarput, taakkunungalu periarfissat killeqaleqalutik. Juunimi - atuarnerup aallartinnissaanut qaammatialuinnangortut – efterskoliugallartussanik pingasunik Sisimiuni, Maniitsumi, Kangerlussuarmilu aamma aallartitsisoqarpoq.

Suliniutinut taama angitigisunut piffissakilliorneq pissutigalugu, ilaatigut angajoqqaanut atuarfinilu siunnersortinut paasissutissiineq amigaateqarpoq, ilaatigullu efterskolini ataasiakkaani suleriaasissanik tunngaviusunik amigaateqartoqarluni. Taamaattumik atuartut suna naatsorsuutigissaneraat ilisimaneqanngilaq, aamma angajoqqaat tunngaviusumik suna akiliiffigissaneraat erseqqarlulluni.

Aallartinnerallumi iluatsippallaarsimanngilaq.

Kangerlussuaq iluatsitsiviunnginnerpaavoq, tassami aallartinnermi illutassai suli iluamik piareerneqarsimanngimmata. Soorlu qaammatini siullerni atorineqarsinnaasumik iggaveqanngilaq. Nerisassat avataaniit agguinneqartarput, ilaatigullu amigartarlutik. Atuarunnaartut amerlaqaat – aallartinnermit qaammatit marluk qaangiutiinnartut atuartunit 84-iusunit 29-t assigiinngitsunik patsiseqarlutik angerlaannarput.

Taamaattorli ukioqatigiinngitsut marluk atuarfimmik naammassinninnerisa kinguneranik inuusuttunut ilinniartit ilungersunartorsiornerat suli minnerulinngilaq, aamma suli annerusumik inuusuttut ilinniartinnut qinnuteqaraluartut itigartitaasut amerlaqisut naatsorsuutigisinnaavavut.

Qarasaasiap atuartitsinermi atorineqarnera

Meeqqat atuarfiat pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 8-mi kap. 4-mi, § 9 imm.3-mi allassimavoq “Atuartitsissutini ataasiakkaani aamma atuartitsissutini tamani IT atuartitsinerup ilaatut atuartitsinermilu ikorfartuutitut ilaatinneqassaaq”. Inatsisartut 1997-imi aalajangiippot, Namminersornerullutik Oqartussat atuarfimmii qarasaasiatigut attaveqaammik pilersitsissasut, ingerlanneqarneralu akilertassallugu. Kingusinnerusukkut Namminersornerullutik Oqartussat KANUKOKA-llu tapiissutit pillugit isumaqatigiissutaanni qarasaasiamik ingerlatsinermut aningaasartuutit avinneqarnissaat isumaqatigiissutigineqarpoq. Ajoraluartumilli 2008-mi paasinarsivoq, isumaqatigiissut Namminersornerullutik Oqartussanit malinneqanngitsoq. Internetikkut attaveqaat arriitsuarsuuvoq, aamma atuartut ilinniartitsisullu internetikkut ujaasisinnaanerit aamma atuartitsinermi qarasaasianik atuisinnaanerit ima killeqartigaluni, allaat oqarsinnalluta peqqussummi, nalunaarutini ilikkagassatullu anguniagassani siunertat naammassisinnaanngikkivut.

Pissutsit tamakkua piaarnerpaamik aaqqiivigineqartariaqarput.

Kisianni taama pisoqanngilaq, Ilisimatusarfiup nalunaarutigimmagu aningaasaqarniarneq pissutigalugu 2009-mi apriliimi, Attat matuniarlugu. Taama aalajangiineq qujanartumik oqallisigineqarluarpoq. Manna tikillugu oqallinnerup kinguneranik atuarfeqarnermut naalakkersuisup neriorsuutigaa, Attat immikkut aningaasaliiffigineqartalissasoq aamma attaveqaatigiinnerup ullutsinnut naleqqussarnissaanut periarfissarsiortoqartoq. Tamakkuli tamarmik oqaasiinnaapput, allaganngorlugit takusimanngisavut. Maanna oqaatigiinnarsinnaavarput Namminersornerullutik Oqartussat internetikkut attaveqaatitsinnut kisermaassillutik piginnittuummata, taamaattumillu isumaqatigiissuteqarsinnaallutik akinillu aalajangersaasinnaallutik, atuarfiit ilinniarfiillu aningaasaqarniarnerannut mangiaasuunngitsumik, tamatumalu peqatigisaanik sukkassutsimik qulakkeerisinnaassallutik, taamaalilluta tamatta uatsinnut piumasqaatigineqartunut naammassinnissinnaalersilluta.

Atuarfimmi ileqqussanik malitsitsiniarnermi ajornartorsiutit

Ukiut nikinneranni naalakkersuisut siulittaasuata ukiortaami oqalugiaataa tusarnaaratsigu, meeqqat atuarfianni suut tamarmik ajunngitsumik ingerlasut isumaqalersinniarneqaraluarpuq. Kisianni taamaaqqajanngilaq.

Atuarfeqarfinni tamani atuartorpassuit atuariatortarnissaminnik ilinniakkerisarnissaminnillu ajornartorsiuteqarput. Tamatuma siunissami kingunerissavaa, innuttaasut ilarpassuisa ilinniagaqarnissaminnut tunngavissaqannginnerat, aamma sullivimminnik nakkutiginninnissamut ajornartorsiornerat. Angajoqqaat meeqqaminnik nammineerlutik killiliisinnaanngitsut aamma inuiaqatigiinni akisussaassuseqarlutik inooqataanissaannik ilitsersuisinnaanngitsut, ikiorsersinnaanissaannut aqutissarsiuttariaqarpavut.

Meeqqat eqqissiviitsut

Ukiuni kingullerni atuarfinni meeqqat eqqissiviitsut amerleriarsimapput. Atuaqatigiinni imaluunniit holdini nalinginnaasuni atuartut ilaat naleqqussarnissaminnut ajornartorsiuteqarput. Taamaattumik atuarfimmi eqqissiviillioartarnerup samminissaa pingaaruteqarpoq, matumani atuartut ilinniartitsisullu sullivimmi tarnikkut atugaat eqqarsaatigalugit. Tassami ilinniarnermi avatangiiserissaarneq atuarfimmilu atuaqatigiinni sulisinnaanissamut eqqissisimaneq, atuartut atuarnerminni pissarsiaqarnissaannut aamma ilinniartitsisut atuarfimmi sulinerminnik naammagisimaarinninnerannut pingaaruteqarluinnarmata. Atuartut eqqissiviitsut iliuuseqarfiginerisigut, atuarfimmi pitsaassuseq qaffariartinneqassaaq, taamalu atuartut tamarmik atuarnerminnik pissarsiaqarnerat pitsanngoriartinneqassalluni. Ajornartorsiutip alliaartuinnartup taassuma iliuuseqarfigineratigut, atuarfiup sulinermini pitsaassusaa qaffariartinneqassaaq taamalu atuartut tamarmik atuarnerminnit pissarsisarnerat pitsanngoriartinneqassalluni.

Atuarfiit ilaanni aamma ukiumi atuarfiusumi matumani, meeqqat eqqissiviitsut immikkut ilinniartitsisunit ikiorserneqarnissaannut tiiminik atugassiisoqartarpoq. Meeqqap eqqissiviitsup atuarfimiinna tamakkerlugu tiiminilu tamani ilinniartitsisoq ikiortaasoq malinnaasarpoq. Tamatuma kinguneranik atuartut atuarinneqarnerminnik pissarsiaqarnerusarput.

Immikkut ittumik atuartitsineq/Annertusisamik immikkut ittumik atuartitsineq

Sinniisoqarfiup siorna ataatsimiinnissaa sioqqullugu saqqummiunneqarpoq, sinerissami atuarfiit ilaanni ukioranna immikkut ittumik atuartitsinissanut annertuunik sipaarniarloqalersoq.

Sinerissami atuarfiit pisortaasa ilaannit taamatut nalunaaruteqartoqarnerata kingornagut, sipaarniutit qanoq amerlatiginerat paasiniarniarlugu KANUKOKA suleqatisearput.

Aasakktu atuannigiffeqarneq sioqqullugu, misissuinerput aallartipparput. Apeqquteqarfigisavut tamakkerlutik akissuteqanngimmata, misissuinerput aasami atuannigiffeqarnerup kingornagut nangeqqipparput.

Atuarfinit paasissutissanik amerlanerusunik ukiakktu katersivugut. Ajorluartumilli atuarfinit tamanit paasissutissanik katersiniarneq ajornakusooqaaq. Ilaammi akissuteqanngillalluunniit. Tamanna naammaginangitsorujussuuvoq, tassami KANUKOKA suleqatigalugu, siunissami suleriaaserisinnaasatsinnik misiliinerummat.

Sinerissami annertusisamik immikkut ittumik atuartinneqarnissamik imaluunniit pamersaanikkut immikkut ittumik ikiorsiinissamik pisariaqartitsineq alliartuinnartoq ilisimavarput. Tamanna aningaasanut inatsimmi ukiunut tulliuuttunut missingersuutitut naapertuutinnigilaq, ukiunimi tulliuuttuni aningaasaliissutit ikiliartortinniarneqarmata.

Apeqqutinik immersugassanik atuarfinit 82-inut nassiussuigatta, atuarfinit 37-nit akissutisivugut. Atuarfiit tamarmik ukiumi atuarfusumi 2005/2006-imi 11079-inik atuartoqarput. Ukiumi atuarfusumi taaneqartumi kisitsisit atoqqikkutsigik, imaappoq akissutit atuartunut 8559-iusunut tunngasuupput, allatullu oqaatigalugu Nunarput tamakkerlugu atuartut 77,25 procentiitut tunngasunik akissutisisimavugut.

Akissutaanni takuneqarsinnaasutut ukiumi atuarfusumi 2007/2008-mi annertusisamik immikkut ittumik atuartitsinermut 94.628 tiimit atugassiissutigineqarput, kisitsit taanna ukiumi atuarfusumi 2008/2009-mi 90.716 tiimiuvoq, taamalu tiimit atugassiissutit 3.912 tiiminik ikileriarlutik. Taamatut appariaateqarneq akuersaarneqarsinnaanngilaq, tassami sinerissami annertusisamik immikkut ittumik atuartitsinissamut pisariaqartitsineq qaffakkiartormat.

PPR

Sullivitsinni pingaaruteqarluartut ilagivaat ataavartumik siunnersorneqarsinnaaneq. PPR suliassaasa ilagivaat meeqqat assigiinngitsutigut ikiorneqartussat pillugit sullivimmi aqutsisunik, ulluinnarni ilinniartitsisunik, kiisalu angajoqqaanik suleqateqarnerup ingerlanneqarneranik siunnersuinissaq. Tamanna ulluinnarni annetuumik sulinitinnut sunniuteqarsinnaavoq, pitsaasumimmi siunnersorneqarsinnaaneq kiisalu aaqqiissutissanik iliuuseqarnerit meeqqanut ikiorneqartussanut taamaallaat sunniuteqarneq ajormata, ilaatigullu atuartoqatigiit ilivitsut ilaannilumi atuarfik tamakkerluni pitsaasumik siunnersorneqarnikkut ingerlalluarsinnaammat. Taamaakkaluartoq ukioq manna qaangiuttoq tusaaniarneqanngiffittut nalilerneqartariaqarpoq. Atuarfippassuit upernaq kingulleq malugitinneqarput akunnernik qinnutigisaraluaminnik tamakkiisumik akuersaarneqannginnermik, tamannalu assut piffinni ataasiakkaani ingerlatsinermut annertuumik sunniuteqarpoq. Meeqqat ataasiakkaat innarluuteqarnermikkut minnerunngitsumillu meerarpassuit inooqatigiinnermik peqqinnangitsumik eqqungaasut amerliartortillugit, suli PPR-eqarfinit pitsaasumik ataavartumillu siunnersorneqarnissap pisariaqaleruttorfiani killormorluinnaq naalakkersuisut aningaasanik ikililerinerisigut ukioq atuarfiusoq maanna malugitinneqarpugut. PPR-p sullissinera pinngitsoorsinnaanngilarput, taamaattorli meeqqat sullitassat amerliartortillugit suli pipallappallaartumik sullissisariaqarnerat aammalu aningaasanik annertuumik killilersugaanerat sulinitinnut naammaginangitsumik malunniuteqarpoq.

Ilinniarfissuaq/ Inerisaavik/ Ilisimatusarfik

Ilisimatusarfik pillugu inatsit najoqqutaralugu, Ilinniarfissuaq aamma Inerisaavik Ilisimatusarfiup ilagai. Tamanna isumaqarpoq, aalajangigassat pingaarutillit tamarmik Ilisimatusarfiup

siulersuisuinit aalajangerneqartarmata. Taamaattumik Ilinniarfissuarmi imaluunniit Inerisaavimmi sulianut toqqaannartumik sunniuteqarsinnaajunnaarnikuuvugut. Siusinnerusukkut Ilinniarfissuarmi ilinniarfissunngorniarnermut siunnersuisoqatigiit kiisalu Inerisaaviup siulersui aqutugalugit sunniuteqarsinnaasaraluarpuq. Maanna taaneqartunut tunngatillugu Ilisimatusarfiup siulersuisuisa pissaaneq tiggummivaat.

Tamatuma inatsisiliunneqarneranut atatillugu aalajangiineq suut tamaasa atorlugit allangortinniaraluarparput, taamaalilluta Inerisaaviulluunniit Ilisimatusarfiup inatsisiliunneqarnerata avataaniissinnaanissaa angorusukkaluarlutigu, kisianni ajoraluartumik Inatsisartut tusaajumangilaatigut.

Inerisaaviup Ilisimatusarfiup siulersuisuisa ataaniilernerata kingunerisaanik, Ilisimatusarfiup siulersuisui oktobarimi nalunaarput, sipaarniarneq pissutigalugu atuariit qarasaasiakkut attaveqatigiiffiat Attat 2009-mi apriliip allaqqaataanni matuniarneqartoq. Tamatuma erseqqissumik takutippaa, Inerisaaviup ingerlatsinera, ataatsimut isigalugu Ilisimatusarfiup ataaniittariaqanngitsoq. Siulersuisut qularutiginnigilaat, Inerisaaviup ilinniaqqinnernik ingerlatsinera kisimi Ilisimatusarfiup ataaniittariaqartoq, Inerisaavik tamakkerlugu tassunga nuunnagu. Isumaqarpugut Inerisaaviup Ilisimatusarfiup ataaniilerneranut meeqqat atuariat pilliutigineqassasoq. Ilisimatusarfiup siulersuisuisa soqutigisatik aallaavigalugit soorunami Ilisimatusarfiup suliassai pingaarnerit pingaartinnerusussaavaat, pingaannginnerusutullu isigissallugit qarasaasiakkut attaveqatigiiffik, atorniartarfeqarneq, naqiterisitsisarneq aamma atuariinnut siunnersorteqarneq, tassa atuariup soqutigisaannut tunngasut.

Tamatuma kinguneranik Inatsisartut aamma naalakkersuisut kiisalu tusagassiutitut allagaqaateqarpugut, oqaatigalutigu aalajangiineq tamanna pitsaanngitsoq, tassami Inatsisartut 1997-imi tunngaviumik aalajangiipput, atuariit qarasaasiatigut attaveqataannik pilersitsisoqassasoq, pilersinneqariarpallu Inerisaaviup ingerlatsinernut ilaassasoq, aamma IT Inatsisartut peqqussutaat najoqqutaralugu, atuartitsinermut ilaasussaammat, Attat matuniarlugu aalajangiineq sakkortuumik akerliuniarfigaarput.

Tamatuma kinguneranik, qarasaasiakkut attaveqatigiiffik Inerisaaviup ingerlataanut ilaajunnaarsinneqarpoq, maannalu KIIIN-ip ingerlataanut ilaalerluni. Tamanna aqqissuussinikkut qanoq ingerlanneqassanersoq matuma allannerata nalaani, kialuunniit qulakkeerlugu oqaatigisinnaanngilaa.

Inerisaavik aamma Ilinniarfissuaq pikkorissaanernik amerlasuunik ingerlataqarput, pikkorissaanerni kingunissaqarluartumik pamersaaneq pingaartinneqarluarlutik. Tamannalu naammagisimaarparput. Ukiumi atuariusumi 2008/2009-mi pikkorissaanerni 51-iusuni pikkorissartut tuusintit sinneqalaartut peqataapput. Pikkorissaanerni taakkunani 51-iusuni, pikkorissaanerit marluk pikkorissartut affaasa missaannit peqataaffigineqarput, tassa 221-t pikkorissarneq "Ulluinnarni atuariitsineq, inaarutaasumik misilitsinnerit karakterinillu nalilersuisarneq nutaaq" peqataaffigigamikku aamma 271-it "Kingunissaqarluartunik pamersaaneq" peqataaffigigalugu.

SULIAMUT TUNNGASUT

Sullivimmi avatangiisit

Sullivimmi avatangiisit avatangiisinut aamma tarnikkut atukkanut nalinginnaasumik immikkoortinneqartarput, taamaattorli aappaa aappaminut sunniuteqartorujussuusinnaalluni.

Tamanna minnerunngitsumik Minngortuunnguup Atuarfiani Sisimiuniittumi takussutissaqarpoq. 2008 naalersoq Sullivinni Nakkutilliisoqarfiup Sisimiut Kommuniat inappaa, atuarfimmi oquk naammattoorneqarsimasoq iliuuseqarfigeqqullugu.

Maanna kommunip tamanna iliuuseqarfiginialerpaa, taamaattorli suliarineqarnerata nalaani atuarfimmi ulluinnarni atuartsineq avatangiisitigut tarnikkullu atukkanut sunniuteqaqaaq. Atuarfitsinerup nuuttaqattaarneqarneranit atuartut ilinniartitsisullu sunnerneqarput, ilinniartitsisunut anartarfeqarneq ajorseriarluni, sanasut atuarfimiittut il.il. tamakkua tamarmik atuartut, pisortat ilinniartitsisullu pissusilersornerannut sunniuteqarput taamalu tarnikkut atukkanut sunniuteqarlutik. Tamatuma saniatigut ilinniartitsisut arlallit atuarfiup silaannalunneranit timikkut sunnersimaneqarput. Sunnersimaneqarnerat qularnanngitsumik ukiumi arlalinni atuussimasoq, sivisuumillu sunnersimanerup – ilinniartitsisunut atuartunullu – kingunerisinnaasai eqqoriaannarneqarsinnaapput.

IMAK isumaqarpoq, atuarfik ima aserfallassimatigimmat, nutarternagu nutaamik atuarfiliortoqartariaqartoq. Taamaattumik IMAK-imi siulersuisut naalakkersuisunut aamma Inatsisartunut saaffiginnissuteqarput, nutaamik atuarfiliortoqarnissaa kajumissaarutigalugu.

IMAK-imit ilisimaneqarpoq, oquk Nunatsinni atuarfinni arlalinni suliffeqarfinnilu ajornartorsiutaasoq, taamaattumik sullivinni ataasiakkaani sillimanissamik suliaqartut aamma sinniisut eqqummaariffigisariaqarpaat, sulisut oqummit pissuteqarsinnaasunik paasissutissanik / takussutissanik saqqummiussigaangata, taamaalilluni sulisup peqqissusaanut sunniuteqartinnagu iliuuseqartoqarsinnaaniassammat.

Sullivimmi tarnikkut atukkanut tunngasunik saaffiginnissutit suli amerliartornerat IMAK-imit maluginiarneqarpoq. Saaffiginnissutit amerlanerit ukununnga immikkoortinneqarsinnaapput:

- Atuarunik ajornartorsiuteqarneq, soorlu atuaqatigiinni meeqqat eqqissiviitsut amerlanerisigut
- Suleqatinik suleqateqarniarnermik ajornartorsiutit
- Atuarfiup qullersaqarfianik suleqateqarniarnermik ajornartorsiutit

Suliassani taamaattuni IMAK-imit paasineqakkajuppoq, sullivinni ataasiakkaani tamanut toqqissisimanissaq anguniarlugu najoqqutassanik pisariaqartunik suliaqartoqarsimasanngitsoq. Najoqqutassat, periaasissanut assigiinngitsunut tunngasut, pingaartitat il.il. Ajoraluartumik tamanna IMAK-ip sinniisoqarfiata ataatsimiinnerani allaganngorlugu nalunaarusiami aatsaat eqqaaneqalinngilaq. Taamatut najoqqutassaqqannginneq, imaluunniit najoqqutassat malinneqqannginnerat toqqissisimannginnermik pakatsinermillu pilersitsisarput, sullivimmi avatangiisit ajorseriarnernannik kinguneqartumik.

Ilisimatusarnikkut ersersinneqarpoq, sulliviit pitsaanngitsunik avatangiiseqartut sulisui nikerartorujussuusartut, sulisussarsiniarnelut ajornartorsiutigisarlugu. Sullivimmi avatangiisit pitsaasut tamanut iluaqutaanerit erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq – tamannalu sulisunuinnaq tunnganngimmat.

2008-mi januaarip aallaqqaataaniit inatsisitigut pisussaaffiliisoqarpoq, Nunatsinni sulliviit qulit sinnerlugit sulisullit, suliffeqarfiat naliliiffiqeqqassasoq (APV). 2009-mi januaarip aallaqqaataaniit Nunatsinni sulliviit tamarmik, qanoq amerlatigisunik sulisoqarnerat apeqqutaatinnagu taamatut nalilersorneqartassasut.

Atuarfiit/suliffeqarfiit ilaat sullivimminni nalilersuineramik aallartitsererput, kisianni amerlavallaartut suli aallartinngillat. Ingammik atuarfinni tarnikkut atukkatigut ajornartorsiuteqarfiusuni, siullermeerluni sullivimmik nalilersuinissami avataaniit ilisimasalinnit ikiorserneqarnissaq, IMAK-imit sakkortuumik innersuussutigineqarpoq. Sullivimmi ajornartorsiutit,

sullivimmik nalilersuinikkut uparuarneqartunut aningaasartuutigineqartut, sulisut pigiinnarnerisigut sulisullu napparsimanginnerulernerisigut utertinneqassaqaarput. Tamanna IMAKimit inassutiginnilarput, taamaatummi ingerlatsigaanni sulluvimmimi naliliinerup siunertani malillugu anguneqanngitsoorneqarsinnaanera ernumassutigigatsigu.

Nalilersuinerup suliarineqarnissaa iliuseqarfigineqarnissaalu sulisitsisup akisussaaffigaa. Kisianni eqqaamaneqassaaq, suleqataasut tamarmik akuutinneqarnissaat, inatsit najoqqutaralugu pisussaaffiummat, taamaattoqanngippammi nalilersuineq pappiaraannaassaaq amusartumi toqqortarineqartoq, suliarineqartussaanaera piinnarlugu suliarineqartoq, tamannalu allannguisitsinaviannngilaq.

Taamatuttaaq Nunatsinni atuarfiit tamarmik, KANUKOKA-mut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut aamma Naalakkersuisunut piffissaq suliffik pillugu isumaqatigiissut najoqqutaralugit, atuarfiup qullersaqarfia sulisullu suleqatigiillutik najoqqutassanik aalajangersaasussaapput.

IMAK-imi isumaqarpugut, atuarfinni amerlasuuni taamatut suliaqarnissaaq pingaartinneqanngitsoq, tamatumalu kinguneranik sullivimmi avatangisit tarnikkullu atukkat pitsaasuusaratik.

Isumaqatigiinniarnarit

Ukiup ingerlanerani atorfiit ataasiakkaat Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmut isumaqatigiinniutigineqarput. Tamatuma saniatigut 2006-imi isumaqatigiinniarnarni isumaqatigiissutinut tunngasut pillugit arlaleriarluta ataatsimeeqateqartarpugut. Isumaqatigiissutit ilaat Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit malersoqqinneqarneq ajorput, taamaattumik suliniutit aallartereersut isumaqatigiissutillu ilaat pillugit arlaleriarluta saaffiginnereernitsigut inaarsartariaqartarlutigik. Ullumikkut aamma ilisimavarput suliassat ilarpassui Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit paamaarunneqartut. Tamanna ajuusaarnartuuvoq. Siorna pissutsit taamaannerat paasisinnaagaluarparput, tassami Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmi atorfiit inuttaqanngitsut amerlammata. Ullumikkut Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmi atorfiit ilarpassui inuttaqarput, taamaattumik suliassat ilarpassui Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit kinguarsarneqartuarnerat akueriinnarsinnaajunnaarparput.

Nunatsinni efterskolinik pilersitsinissamik pilersaaruteqartoqartoq, upernaap ingerlanerani paasigatsigu Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmut aamma Sulisartut Højskoliannut, efterskolip ingerlanneqarneranut isumaginnittuusussaamut saaffiginnippugut. Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit nalunaarfigineqarpugut, namminersortumik ingerlataq pineqarmat, efterskolit toqqaannartumik isumaqatigiinniartariaqarivut.

Upernaap ingerlanerani Sulisartut Højskoliannit isumaqatigiinniarnissamut piumassuseqartoqarpoq, kisianni aasakkut atuannngiffik sioqqutitsiarlugu tamanna mumippoq, ilinniartitsisorisassaminnullu akissarsiat atorfeqarnermilu atugassarititaasut pillugit isumaqatigiinniarusukkunnaarlutik. Tamatumunnga ilannguppoq, aasaanerani Namminersornerullutik Oqartussat efterskoliugallartussanik Maniitsumi, Sisimiuni Kangerlussuarmilu pilersitsimmata. Taamaattumik efterskolit taakkua nalinginnaasumik isumaqatigiinniarnarfigerusullugit kissaateqarpugut, kisianni taakkua arlaannaalluunniit efterskoliugallartussaanertik pissutigalugu, akissarsianut atorfeqarnermilu atugassarititaasunut tunngasunik isumaqatigiinniarusunngillat. Oktobarimi efterskolit pisortaat ataatsimeeqatigaavut, tassanilu periarfissaqaleriarutta isumaqatigiissuteqarnissarput isumaqatigiissutigaarput.

Nunatsinni efterskolinut soqutiginnineq pisariaqartitsinerlu angeqaaq, ukiunilu kingullerni Qasigiannguani Villads Villadsenip Efterskolianik pilersitsiniarneq sulissutigineqarpoq. Maanna qinnuteqartunit 140-uusunit 80-it atualersussanngorput, aamma efterskolinngortusaaq IMAK-imut isumaqatigiisummik pingaarnermik, akissarsiat pillugit isumaqatigiisummik suleqatigiinnissamillu isumaqatigiisummik atsiugaqaqqammerpoq.

Efterskolit isumaqatigiinniarnersa saniatigut aamma Sisimiut Friskolimut isumaqatigiinniarpugut. Sisimiut Friskole aggstimi aallartinneqarpoq. Taamaattumik juunimi Friskole saaffigaarput, nalunaarfigalugit aallartinnginneranni isumaqatigiinniarnersaat kissaatigalutigu. Sisimiut Friskole saaffiginissutitsinnut akissuteqanngilaq. Saaffiginneqqittaralualuta Sisimiut Friskole akissuteqarneq ajormat, Sisimiut Friskolimut atorfineqquusiunnaarnarluta ilimasaarivugut. Aatsaat taama pisoqarmat Sisimiut Friskolimit qisuariartoqarpoq. Tamatuma kingornagut oktobari aallartilaartoq, Sisimiut Friskolimut isumaqatigiisummik pingaarnermik aamma akissarsiat pillugit isumaqatigiisuteqarpugut.

Aningaasaliissutit sumiiffinni isumaqatigiinniutissat

Akissarsiat pillugit isumaqatigiinniarnerni kingullerni IMAK immikkut aningaasaliissutit pillugit isumaqatigiisummumt allatut ajornartumik atsiortariaqarsimavoq. Tamanna sulisitsisumit pinngitsuugassaannngitsutut akuereqqusaammat.

Akissarsiat katinnersa 2 procenterissagaat siunnersuutigineqaraluarpoq, kisianni isumaqatigiinniarnikkut tamanna IMAK-imit 1 procentinngortinneqarpoq.

Soorlu siulersuisut 2008-mi allaganngorlugu nalunaarutaanni atuarneqarsinnaasutut, aningaasaliissutit aallartisarniarneqaannalersut ajornartorsiortoqalerpoq, tassa Namminersornerullutik Oqartussat aamma kommunit pisariaqartitsineq naapertorlugu ilitsersorneqarsimagunangimmata. Taamaattumik IMAK-imit Isumaqatigiisutit pillugit Immikkoortortaarfik aamma KANUKOKA arlaleriarlugit ataatsimeeqatigineqartarput.

Isumaqatigiinniarnerni IMAK-ip atsiortinnani piunasaqaatigaa, pisortat sinniisullu isumaqatigiinniarnarneq pillugu pikkorissartinneqassasut. 2007-imi apriliimi IMAK-ip sinniisoqarfiata ataatsimiinneranut atatillugu sinniisut pikkorissartinneqarput. Sinniisut najugaqarnerat, angalanerat, ullormusiat il.il. IMAK-imit akilerneqarput, Isumaqatigiisutit pillugit Immikkoortortaarfip pikkorissarneq ingerlappaa.

Namminersornerullutik Oqartussat aamma KANUKOKA-p pisortanik pikkorissaaneq ingerlatinngilaat, naak arlaleriarlutik nukingisaarneqartaraluarlutik.

Isumaqatigiisutit najoqqutaralugit tapiissutit, ilaasortat pinngitsooratik pissaat qulakkeerniarlugit, arlaleriarluni isumaqatigiisitsiniarluni ataatsimiittoqartarpoq. Ajorluartumillu paasinarsivoq, kommunit arlallit aamma Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiisutit suli malinneq ajoraat, taamaattumik IMAK-ip siulersuisuisa maanna aalajangiuppaat, aningaasaliissutit pillugit arlalinnik tungaviusumik suliassanngortitsiniarlutik.

Atorfinittussarsiorluni tapit aamma atorfirmik tigumminniinnarnissamut kiisalu piginnaanermut tapit nalunaarusiortarnerlu ajornartorsiortarfiusarput.

Atorfirmik tigumminniinnarnissamut qinnuteqaatit sulisitsisunit sivitsorsarlugit akinaveersarneqartarput, naak isumaqatigiisummi piffissaliussanik aalajangersagaqaraluartoq. Atorfinittussarsiorluni tapit atorneqanngillat. Piginnaasanut tapit kommunit ilaannit, naak arlaleriarluni nukingisaarisooqartaraluartoq, qinnuteqartup piunasaqaatinik naammassinninneraniit

pissai, kingumoortumik tunniukkumaneqarneq ajorput. Kommunit ilaasa aningaasakillioernertik qinnuteqaatinut itigartitsinerminnut tunngavilersuutigisarpaat, naak isumaqatigiissuteqartunut illuatungeriinnut isumaqatigiissitsiniartoqareeraluartoq. Isumaqatigiissitsiniarnerup inernerani takuneqarsinnaavoq, taamaallaat itigartitsisoqarsinnaasoq aningaasaliissutit atorfinittussarsiorluni tapinut aamma atorfirmik tigungminniinnarnissamut tapinut tamakkerlugit atorneqarsimappata, itigartitsinermut tamanna tunngavilersuutigineqarsinnaavoq. Piginnaanermut tapinut, atorfilimmit piumasagaatit naammassineqarsimappata itigartitsisoqarsinnaanngilaq.

Ajornartorsiut angisooq alla tassaavoq, tapiissutit suut tunniunneqarsimanerannik, kiisalu kommunini sorlarni aamma Namminersornerullutik Oqartussat suliffeqarfiutaanni sorlarni tunniussisoqarsimanerannik takussutissaqannginnera. Kommunit tamakkingajallutik aamma Namminersornerullutik Oqartussat, ukiup naanerani, 31.12.2007-imi aamma 31.12.2008-mi nalunaaruteqartussaantertik malinngilaat.

Namminersornerullutik Oqartussat tapiissutit akissarsianit immikkoorterialuarpaat, taamaattorli paasisutissat pissusiviusunik ersersitsinngillat. Tamanna isumaqatigiinniarnissanut tulliuuttunut tunngatillugu ajornartorsiutaavoq angisooq. Tassami aningaasaliissutit atorneqanngitsut akissarsiat naatsorsornerinut ilannguitssammata, isumaqatigiissut takuuk.

IMAK-imi siulersuisut isumaqarput, isumaqatigiissutit atuutsinneqarnissaat IMAK-imit isumaginiarneqarsimasooq, kisianni Namminersornerullutik Oqartussat aamma kommunit pissusaaffimminnik asuliinnartitsisarput, isumminngitsoornermikkut, pisortanik pikkorissartitsinnginnermikkut, kiisalu ataatsimeeqatigiinnerni isumaqatigiissutigineqartunik ingerlatitseqqittannginnermikkut. Kommunit tamakkerlutik aamma Namminersornerullutik Oqartussat isumaqatigiissut arlalitsigut unioqqutissimavaat, tamatumunngalu naleqqiunneqassaaq isumaqatigiinniarnermi kingullermi isumaqatigiissut sulisitsisunit pinngitsoornagu akuereqqusatut piumasagaataammat.

Tamatuma peqatigisaanik immikkut aningaasaliissutit sulisitsisut nammineerlutik piumasagaatigaat, IMAK-milli isumaqatigiissutini nalinginnaasunut ilanngullugu piginnaasanut tapisiaqarnissaq piumasagaataalluni.

Suliassanut pilersaarutit

Ilinniartitsisut akissarsiaasa naatsorsornerinut atatillugu, KANUKOKA-p akissarsianut nalunaarutinut immersugassaataa suni tamani atorneqartarpoq. Immersugassami tassani ilinniartitsisut piffissaq suliassanut atugaat allanneqartarpoq, tamatuma saniatigut tapiissutit ilinniartitsisut pisassaat immersugassamut nalunaarneqartarput. Amerlanertigut ukiup atuarfiusup aallartinnerani immersugassap immersornera ajornartorsiutitaqarneq ajorpoq, kisianni illoqarfinni ataasiakkaani, ukiup atuarfiusup qiteqqunnerani allannguutit nalunaaruteqarnermi kukkunerit malunniuttarput.

Ukiumoortumik isumaqatigiissuteqarnerup kingunerisaanik, akissarsiap ullormit atorfiniffiusumit atuutsilernissaa atorunnaartarpoq. Taamaattumik allannguutit aggustip aallaqqaataanut inissinneqartarput. Taamaattumik allannguutit ukiup atuarfiusup qeqqani pigaangata kukkunerit pileqqajaanerusarput. Allannguuteqartoqartillugu ilinniartitsisunit ataasiakkaanit qanoq naatsorsuisoqarsimanersooq amerlanertigut paasiuminaattarpoq, aamma eqqortumik akissarsitinneqarsimanerluni takujuminaattarluni.

Atuarfinni amerlanerusuni suliassatut pilersaarutit marluk atorneqartarput. Siulleq tassaavoq akissarsiat naatsorsorneqarnerannut immersugassaq KANUKOKA-meersoq, tassani tapit sorliit

ilanngunneqarsimanersut aamma takuneqarsinnaasarput. Aappaatut TR2000 atorneqartarpoq, tassani ullut atuartitsiviusut ilanngullugit naatsorsorneqarsimasut takuneqarsinnaasarput. Immersugassat taakku marluk, eqqortumik immersorneqarsimatillutik ilinniartitsisunut atussallugit pitsaasuupput. Immersugassat taakku marluk eqqortumik immersorneqarsimatillugit tiimit assigiittussaapput. Immersugassani taakkunani marluusuni assigiinngissuteqartoqalerpat, immersukkap sorliup atorneqarnissaa aalajangiukkuminaattarpoq. Taamaattumik innersuussutigissavarput, ukiup atuarfiusup qiteqqunnerani allannguuteqartoqartillugu immersugassap sorliup aallaaviginissaanut malitassamik aalajangersaasoqassasoq. Naatsorsuinerni kukkusoqartillugu allaffissornikkut angisuumik suliassaqalertarpoq. Taamaattumik atuarfinni periaatsinik taakkuninnga atuisut, pisariaqartinneqartunik pisinnaasaqalerumallutik atuisutut pikkorissartinneqarnissaat pisariaqarluinnarpoq. Tamatuma saniatigut ilinniartitsisut atsiortinnatik atsiugassaminnik paasinninnissaat pisariaqarluinnarpoq.

Piffissaq suliffik pillugu isumaqatigiissummik unioqqutitsisarneq

Ukiup ingerlanerani piffissaq suliffik pillugu isumaqatigiissutitsinnik unioqqutitsinerit arlallit naammattoortarparput, akiliisitsinernik arlalinnik kinguneqartut.

Isumaqarpugut akiliisitsinerit ilarpassui pinngitsoorneqarsinnaagaluartut, atuarfiup pisortaanut nutaanut pisortatut ilinniartitsisoqartalarpat.

Atuarfiup ineriartorneranut atuarfimmilu suleqatigiinnermut atuarfiup pisortaata qitiusumik inissisimanera ilisimavarput. Taamaattumik akiliisitsinissat pinaveersaarniarlugit, atuarfiup pisortaanut nutaanut ilinniartitsisoqartalernissaa kissaatiginikuuarput.

Tamanna sulisitsisunit akuersaarneqarpoq. Taamaattumik naatsorsuutigaarput, atuarfiit pisortaannik ilinniartitsineq ukiup ingerlanerani aallartinneqarsinnaassasoq. Ilinniartitsineq modulikkaartumik ingerlanneqassaaq, taamaalilluni pisortat modulit akornisigut suliassinneqartassallutik, atuarfinni ataasiakkaani unammilligassanik suliaqarnernut ikiorsiissutaasinnaasunik.

Akissarsiat kukkusut

Sumiiffiit ilaanni suliassatut pilersaarutit eqqortumik immersornissaat ajornartorsiutaasarpoq.

Tamatuma kinguneranik ilinniartitsisut kukkusumik akissarsitinneqartarput. Kommunit ilaanni ajornartorsiut ajoraluartumik annertuvoq. Tamatuma kinguneranik ilinniartitsisut ilaasa akissarsiaat angisuumik iluarsiivigineqartariaqartarput.

Kommunit nutaat pilersinneqarnerisigut neriutigaarput, ajornartorsiut eqqumaffigineqarnerulissasoq, taamaalilluni kommunini nutaani immikkut ilisimasallit kukkussutaasinnaasunik nassaarsinnaassammata.

Suleqatigiinnissamut ataatsimiititaliaq

Atuarfimmi pissutsit qiviaraanni, suli malugineqarsinnaavoq, Suleqatigiinnissamut ataatsimiititalianik pilersitsinissamik kommuninut isumaqatigiissut sumiiffinni arlalinni sullivinni ataasiakkaani siunertamisut suli atorneqanngitsoq.

IMAK-imi siulersuisut isumaqarput, sullivik tarnikkut atukkatigut avatangiisitigullu pitsaasumik atugassaqartitsissappat, isumaqatigiissut saneqqunneqarsinnaanngitsoq.

Sulinermi atugassarititaasunik pitsaanngitsunik assersuutissanik assigiinngitsunik ilisimasaqarpugut. Tamakkua ilagaat sulliviit ilaanni, allannguisoqartillugu qanoq iliornissamut malitassiortoqarsimanginnera. Tamatuma kinguneranik oqallittoqalertarpoq, taama pisoqartillugu malitassiortoqarsimagaluarpat pinngitsoorneqarsinnaagaluartunik. Isumaqatigiissut atorlugu sullivimmi pissutsit pitsanngorsarneqannginnerannut sullivimmiit sullivimmut assigiinngitsunik patsiseqarsinnaavoq, ataaserli qularutissaanngilaq, sullivinni tamani piareersarnissamut

piffissaliisoqartariaqarpoq. Aamma pitsaasuusaaq sullivinni ataasiakkaani malitassatut isumaqatigiissutit ataavartumik nalilersortarnissaat ileqquliunneqarpat. Atuarfinni malitassanik suliaqarfiusartuni, tamanna assigiinngitsutigut malugineqarsinnaasarpoq, ataaserli qularutissaanngilaq, tassa sulisut ulluinnarni sulinerminni pissutsinut assigiinngitsunut tunngasunut malittassaqaqalernertik naammagisimaartarpaat.

IMAK-ip sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfia

2008 IMAK-ip sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfianut siulersuisunik qinersiviuvoq. Qinersinerit piffissami sivisunerusumi ingerlanneqarput. Qinersinerup siullermik nalunaarutigineqarnerani qinigassanngortittut ikippallaarmata, qinersisoqarnissaa nutaamik nalunaarutigisariaqarsimavarput. Taamaattumik siulersuisunngortut aatsaat novembarip 20-anni 2008-mi siullermeerlutik ataatsimiipput.

Malittarisassani annerusumik allannguutaavoq, angalanissamut tapiissutit bilitsinut taamaallaat atorineqarsinnaalernerat. Siusinnerusukkut tapiissutit bilinik attartornermut, hotelimi najugaqarnermut imaluunniit nunanut allanut feeriarluni angalanernut atorineqartaraluarput. Taamatut allannguuteqartitsinermut tunngavigineqarpoq, Akileraartarnermut Qullersaqarfimmit sulinngiffeqarluni angalanermut tapiissutit qanoq atorineqarnissaannik erseqqissaasoqarnera. Tapiissutit siunertanut allanut atorineqassappata, angalaneq akileraaruteqaataasussanngusaaq, tamannalu allaffissornikkut immikkut suliakkersuutaangaatsiartussaavoq.

Tapiissutisisut tapiissutisiamik bilitsit saniatigut allanut atorsinnaanerannik kissaateqarnertik pillugu allaffeqarfimmut saaffiginnittut amerlaqaat.

Sulinngiffeqarluni angalanermut tapiissutinik qinnuteqaatit kingusinaartumik nassiunneqartut, allaffeqarfimmut immikkut ittumik suliakkersuutaasaqaat. Nalinginnaasumik piffissaq qinnuteqarfissaq, decembarip qiteqqunneranut killilerneqartarpoq. Qinnuteqartut qanoq amerlatigisut tiguneqarnerat apeqqutaatillugu, tapiissutinik agguasoqartarpoq. Taamaattumik qinnuteqaatit kingusinaarluni tiguneqartut ataasiakkaarlugit suliarineqartarput. Tamanna allaffeqarfimmut suliakkersuutaasarpoq, matumanilu aningaasat atugassat qanoq sinneqartiginersut apeqqutaalersinnaasarpoq.

Atuartitsisut Aningaasaateqarfia

Atuartitsisut Aningaasaateqarfiannut siulersuisunik nutaanik qinersinermut atatillugu, qinigassanngortittut amerlassusaat naammatsinniarlugit, arlaleriarluta qinersineq nalunaarutigisariaqarsimavarput. Aningaasaateqarfiup siulersuisui nutaat januaarip 16-ianni 2009-mi siullermeerlutik ataatsimiipput.

Malittarisassat ilinniartitsisut sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfianni malittarisassaannut assingupput. Atuartitsisut Aningaasaateqarfiannit tapiissutigineqarsinnaasut killeqaqimmata, qinnuteqartuni sivisunerusumik sulisimasut salliutinneqartarput.

Ilaasortat amerlasuut isumaqarput angalanerit IMAK-imut ilaasortaanermut akiliutinut aningaasalersorneqartartut. Neriuppugut taamatut inissisimasoqannginnera pillugu paasisutisseeqataasinnaassasusi.

Soraarnerussutisianut tunngasut

Kingullermik sinniisoqarfiup ataatsimiinnerata kingorna maanna nunatsinni naalakkersuisut qallunaat naalakkersuisui isumaqatigiissuteqarfigisimavaat soraarnerussuteqarnissamut sipaakkat ajornangitsumik nunamiit nunamut ajornangitsumik nuunneqarsinnaassasut 2011-p naanissaata tungaanut.

Tamatuma periarfissippaatigut periarfissanik pitsaanerusunik nassaarniarnissatsinnut, soraarnerussutisiaqalernissamut ileqqaakkat ullumikkut nunatsinni periarfissaareersuniit pitsaanerusunik inisseriarnissaannut.

Piffissami qaangiuttumi PFA Soraarneq nunatsinnilu aningaaseriviit ilaat neqerooruteqarniartorlu alla oqaloqatigisarsimavavut.

Nunatsinni akit qaffakkiartornerat

Piffissami januaarip aallaqqaataanit 2007-imit – januaarip aallaqqaataanut 2008-mut nioqqutissat akii 5,4 procentimik qaffariarput, aningaasallu nalikilliartrornerat ukunut siuliinut naleqqiullugu annerungaatsiarluni. Piffissami januaarip aallaqqaataanit 2007-imit – januaarip aallaqqaataanut 2008-mut nioqqutissat akiisa qaffakkiartornerinut nalunaarusiamik Nalunaarsueqqissaartarfik septembarimi saqqummiusseqqippoq. Nalunaarusiami takuneqarsinnaavoq, aningaasat nalikilliartrornerat qaffariarsimaqisoq, tassami piffissami taaneqartumi akit 8,2 procentimik qaffariarmata.

Marsip 17-iani nunatsinni naatsorsueqqissaartarfiup nalunaarutigaa akit januarip aallaqqaataani 2009-mi inissisimanerat. Taassuma takutippaa 2008-mi januaarip aallaqqaataaniit 2009-mi januarip aallaqqaataata tungaanut akit 4,5 %-imik qaffariarsimsaut. Tamatumunnga pissutaatinneq 2008-p affaani kingullermi aningaasat nalikailleriarsimanerat taamaallaat 0,2 %-imik annertussuseqarsimammat.

Ukiut kingulliit marluk aningaasat 9,9 %-imik nalikilleriarsimapput.

KATTUFFEQARNERMUT TUNNGASUT

Nunatsinni siunissami sulisartoqarnikkut kattuffiit

Nunatsinni sulisartoqarnikkut kattuffiit 30-t sinneqalaartut pisortanut isumaqatigiissutit 70-it angullugit amerlassuseqartut isumaqatigiinniutigisarpaat.

Kattuffiit ilaasortaasa amerlassusaat assigiinngitsorujussuupput, tassami ilaat hunnorujut ataatsingaatsiarlugit ilaasorta qarput, ilaalli tuusintinik arlalinnik ilaasorta qarlutik.

Uagut Nunatsinni sulisartoqarnermi kattuffiit annersaasa tulleraatigut, 1200-t sinnilaarlugit ilaasorta qarluta.

Kattuffinni assigiinngitsuni sulisut amerlassusaat aamma assigiinngingaatsiarput. Kattuffiit isumaqatigiinniarsinnaasut amerlanersaat atorfeqartitaqanngillat. SIK amerlanerpaanik sulisoqarluni, arfinilinnik sulisoqarpoq, uagullu sisamanik sulisoqarluta.

Nunatsinni sulisinnaasut tamakkerlutik 37.000-it missiliorpaat, taakkunanga 25.000-it missaat akissarsiortuupput, tassami aamma taakkununga ilaapput ilinniartut, suliffissaqanngitsut,

sioqqutsillutik soraarnerussutisiallit, namminersorlutik suliffiutillit allallu sulisartoqarnermut ilaatinneqarsinnaanngitsut.

Nunatsinni kattuffeqarnikkut aqqissuussineq aamma kattuffinnik ilusilersueriaaseq ullumikkut atuuttut atuutiinnassappata, Nunatsinni kattuffinnik nukittuunik aamma qajannaatsunik tunngavilinnik, sulisartoqarnerup iluani immikkut paasisimasalinnik, pilersitsisinaanissaq suli ungaseqaaq. Uagut IMAK-imit Nunatsinni sulisartoqarnermi kattuffeqarnikkut aqqissuussinermik allanngortitseqataarusuppugut. Taamatut suliniuteqarnek akissarsialinnut ataasiakkaanut iluaqutaassaaq aamma minnerunngitsumik ilaasortanik sullissinermut immikkullu paasisimasaqarnermut tunngatillugu, tamannami kalaallinik inuiaqatigiinnik aqqissuussinermut ineriartortitsinermullu ikorfartuutaassamat.

Taamaattumik 2007-imi isumasioqatigiinnitsinni, Nunatsinni sulisartoqarnermik suliaqartut tamaasa katersornissaat isumaqatigiissutigaarput, ineriartortitsinissamat periarfissanik aallarnisaasoqarniassamat. Suliat assingusut aallaavigalugit kattuffiliornissat, kattuffinnut innersuussutiginiarlugit, aallaqqaammut isumaqatigiissutigaarput, kisianni siunnersuutigineqartut ilaanni misigissutsit aallaavigineqarpallaarmata, periarfissat annerusut ammatinnissaat aalajangiupparput. Isumasioqatigiinnermi oqallissaarisussatut kina toqqassaneripput tullinnguuppoq. Toqqarneqartoq tassaavoq, siunissamat tunngasunut ilinniagartoq Anne Marie Dahl, ilaatigut NLS-ip aasakkut pikkorissaanerani, siunissami kattuffeqarnikkut aqqissuusseriaaseq pillugu oqalugiarsimasoq.

Anne Marie Dahlip oqallissaarutai siunissamat takorluukkanik sisamanik imaqarpoq, ukuusunik:

Imminut ineriartortinneq (silatussuseq-immikkut pissuseqarnek)

- Tamarnik naatsorsuutigineqassapput: Inuiaqatigiinni, sullivinni, pisortat suliffiutaanni
- Sulinera naammassisaqarsinnaaneralu ineriartortippakka
- Aningaasat & unammillerneq, nunarsuarmioqataaneq, kattussuunnerit, outscoring
- Tamarnik uuttortarneqarlutillu oqimaalutarneqassapput: Misileraanerit, uuttortaanerit, nalilersuinerit
- Sulisartoqarnek eqeersimaarfusoq
- Qilersugaannginnerusumik atorfeqartitaaneq, akiliineq & suliamik qulakkeerinninneq: naammassisamat aalajangersimasumut akiliineq, isumaqatigiissusiortoqassanngitsoq?
- Pisinnaasat: Paasisimasaqassuseq, immikkut ilisimasaqarnek, atorsinnaassuseq, hard core
- Sulisut naleqqussarsinnaalluartut, allanngortitsinernut piareersimaneq
- Piumasaqaatit qaqugu allanngornissaat, kialuunniit ilisimanngilaa

Ataatsimoornermut naleqartitat (misigissutsit-ataatsimoorneq)

- Ataatsimoornermik misigissuseq pisariaqartipparput ilassarsiortuullutalu
- Naleqartitat, ileqqorissaarnek, ileqqut, naleqqiussineq, toqqissisimaneq
- Naleqqiussineq ussasaarinnermit pingaarutillugu, pisisartut ataatsimoorneri
- “Uagut” pilluta oqaluttuat, ileqqutoqqat, ilisarnaatit aamma maskotit
- Storytelling, suleqatigiit eqimattat soqutiginnittut
- Sullivimmi immitsinnut akisussaaqatigiippugut
- Pilersaarusiukkamik ingerlatsinerit, suleqatigiinni eqimattani anguniakkat aamma ataatsimoornekkut angusat pitsaanagerusut
- Suleqatigiinni eqimattani peqataasut tamakkerlutik suleqataassapput, suleqatiginnissinnaaneq, naleqqiussineq
- Pisinnaasat inooqatigiinnermut qanilaarnermullu tunngasut, kulturimik ingerlatitseqqinneq

- Inooqatigiinnermut akisussaassuseqarneq pingaartillugu

Ataatsimoornermik pingaartitsinerit (silatussuseq-ataatsimoorneq)

- Aaqqissuussinermik ataatsimoornermillu pisariaqartitsineq – paatsiveqanngitsumik ingerlasoqaleqqunagu
- Najoqqutassat pillugit paaseqatigiinneq isumaqatigiinnerlu – pingaartitsineq
- Piginneqatigiinnerit, peqatigeeriaatsit, sivikitsuinnaanngitsumik, ilanngutiinnarneq eqqarsaatigilluagaanngitsoq
- Aalajangersimasumik sulisut & tatigisassaassuseq, ataatsimoorluni kivitsineq, ataqatigiissaarineq
- Periaatsit tamanut tunngasut; peqqissuseq, qinngarsuineq, pujortartartunut pissutsit
- Misileraanerit aallaavigalugit suleqatigiinnik inuttalersuineq
- Eqimattat angusaat aallaavigalugit akissaasersuineq
- Ataatsimut paaseqatigiinnissamut tunngavissat, tunngaviusumik ilisimasat, pingaartitsineq
- LEAN aamma pitsaassutsimik aqutsineq
- Eqqarsaatigilluakkamik suleqatiginnissinnaaneq, periaaseq maliinnarnagu

Imminut ineriartortinneq (misigissutsit- immikkut pissuseqarneq)

- Inuuneq qinigassaqrifujaannarpoq aamma uannut tunngasut nammineerlunga kisima qinersinnaavakka
- Misigisat, inooqataaneq, kinaassuseq, anguniakkanik piviusunngortitsineq
- Ussassaarineq, tusagassiuutit, siunnersuisut, ussassaarineq inunnit pingaarnerutillugu
- Allanut attaveqarnerit qaangiuttarput – UANNUT soqutiginartut
- Atuisut/pisisartut ataasiakkaat peqatigalugit tunniussisinnaanermik ineriartortitsineq
- Isumassarsiorsinnaassuseq aamma misigissutsinut tunngasut uuttorneqarsinnaanngillat
- Myself.com – suliaq nalissaqanngitsoq!
- Qitiusumik atuuffik = inunnik sullissineq
- Sivisuumik ingerlatsinermit/aalajaatsumik ingerlatsinermit suliniummut ilanngussinnaaneq ilaajunnaarsinnaanerlu
- Sulisut ineriartortut, isumassarsiortut, eqqarsaqqissaartartut

Siunissamut ilisimatusartumit Ane Marie Dahlimit oqallissaarut tunngavigalugu aamma eqimattakkaarlu oqallinnerit pereermata, isumasioqatigiinneq naggaserlugu eqimattakkaarlu oqallittoqarpoq, apeqqut una aallaavigalugu:

Sulisartoqarnermi kattuffiit nutaamik aaqqissuunneqassappata qanoq sunillu piumasagaatitaqassava?

Suliniutissatut aamma pilersaarutitut siunnersuutissinnik/isumassarsiassinnik saqqummiussigitsi.

Eqimattat oqaaseqaataat ataani takuneqarsinnaapput.

Eqimattat 1.

- Nunatsinni sulisartoqarnikkut kattuffeqarneq allanngortissinnaassagutsigu, annerusumik pasissutissinneqartariaqarpugut. Nunani Avannarlerni misilittakkanik pissarsisoqarsinnaassaaq. Assingusunik sulialinnut kattuffeqarnikkut qanoq misilittagaqarpat?
- Suliniutissat makkuusariaqarput: Ataatsimoorussamik allaffeqarfik aamma sinniisunik ataatsimut pikkorissartitsinerit.

- Ilisimasanut misilittakkanullu katersiveqartariaqarpoq.
- Aaqqissuusseqqinnissami pisariaqartinneqartut suunerinik ersersitsisumik inuiaqatigiinni misissueqqaartoqartariaqarpoq.
- Sullivimmi avatangiisit siunissami eqqumaffigineqarnerusariaqarput.
- Isummersoqatigiinnerup nanginneqarnissaa kissaatigineqarpoq, aammattaarli kattuffiit allat suleqatiserineqartariaqarput.

Eqimattat 2.

- Kattuffiit ataatsimoorussamik allaffeqarfeqarnissaat kissaatigineqarpoq, taamaalilluni kattuffiit allat qaninnerusumik suleqatigineqarsinnaammata, sulisorisallu ilisimasaannik atorluaasoqarsinnaassammat.
- Ataatsimoorussamik kattuffeqarnermi siunnersuisoqatigeeqassaaq. Kattuffiit assingusunik isumaqatigiissuteqartut, isumaqatigiinniarnissaaq siqqullugu piareersarlutik oqaloqatigiittarsinnaapput.
- Sulianut assingusunik sulialinnut kattuffiliortinnani paasissutissanik katersisoqqaartariaqarpoq. Aamma iluaqutissat ajoqutissallu misissuiffigalugit.

Eqimattat 3

- Kattuffiit allannqortinneqarnissaannik oqallinnermi ilaasortat peqataatinneqarnissaat suliniutaasariaqarpoq.
- Assingusunik sulialinnut kattuffiliortoqarnissaa kissaatigineqarpoq.
- Kattuffiit qanoq allannqortinneqarnissaannik pilersaarutitut kissaatiminnik, isumasioqatigiit saqqummiussissapput.
- Kattuffinnik aaqqissuusseriaaseq maanna atuuttoq qimakkusunneqarpoq. Kattuffiit amerlavallaartut aningaasaqarnerat killeqarpallaaqaaq. Isumasioqatigiit kattuffinnik allanik suleqatiserinninnissaat kissaatigineqarpoq.

Eqimattat 4

- Assingusumik sulialinnut kattuffiliornissaaq kissaatigineqarpoq.
- Ataatsimoorussamik sinniisunik ilinniartitsisoqartassaaq. Kattuffinnik maanna aaqqissuusserinermi, sinniisunik ilinniartitsinissaaq akissaqartinneqanngilaq.
- Assingusunik sulialinnut kattuffiliornikkut pisinnaasat katersorneqassapput, immikkullu ilisimasalinnik pilersitsisoqassalluni, tamanna ilaasortanut iluaqutaassaaq.
- Namminersornerullutik Oqartussanut ataatsimoortumik nukittunerusumillu illuatungiliuttoqarsinnaalissaaq

Eqimattat 5

- Kattuffiit nutaamik aaqqissuunneqartariaqarput.
- Sulisartoqarnermi pissutsinik misissueqqissaartoqartariaqarpoq, akissarsianut aamma atorfinitsitseriaatsinut tunngasunik paasissutissiisumik.
- Kattuffinnik aaqqissuusseriaatsinik misissueqqissaarneq: Ullumikkut kattuffeqarnikkut aaqqissuusinerup suut iluaqutigai/ajoqutigai? Assingusunik sulialinnut kattuffiliornikkut suut iluaqutaassappat/ajoqutaassappat?
- Misissueqqissaarnikkut immaqaa paasineqarsinnaassaaq kattuffiit ataatsimoorussamik allaffeqarfeqarnissaaq kisiat pisariaqartikkaat.

Eqimattat 6

- Kattuffiit akunnerminni oqaloqatigiinnerusariaqarput.
- Assingusunik sulialinnut kattuffiliornikkut suut iluaqutaassappat/ajoqutaassappat?
- Nutaamik aqqissuussiniarnermut paasissutissanik amerlanerusunik katersisoqartariaqarpoq.
- Kattuffiit ataatsimoorussamik allaffeqarfiannik pilersitsisoqartariaqarpoq, taamaalilluni kattuffiit allat qaninnerusumik suleqatigineqarsinnaammata, kattuffiillu aningaasartuutiminnik minnerulersitsillutik.
- Kattuffiit akunnerminni suleqatigiinnerusariaqarput, aammattaarli Nunani Avannarlerniittut suleqatigineqarnerusariaqarlutik.
- Kattuffiit suleqatigiinnerisigut Namminersornerullutik Oqartussanut ataatsimoortumik nukittunerusumillu illuatungiliuttoqarsinnaalissaaq.
- Sulisartoqarnikkut kulturimik pitsaannerusumik pilersitsiniartoqartariaqarpoq. Isumaqaarpugut nunani allanisulli Nunatsinni sulisartoqarnikkut kulturimik ingerlatsisoqanngitsoq.

Innersuussutit tamakkua ingerlateqqinniarlugit, januaarip 13-anni 2009-mi, innersuussutit qanoq ingerlateqqinneqarsinnaanerata pillugu isumasioqatigiit SIK-mik ataatsimeeqateqarput. Ataatsimiinnermi peqataasut inuttaralugit ataatsimiititaliornissaq isumaqatigiissutigaarput. Aalajangersimasumik suliasalimmik ataatsimiititaliortoqassaaq, ullumikkut Nunatsinni kattuffinnik aqqissuusseriaatsimik misissueqqissaarnermik suliaqarnissaq siunertaralugu kiisalu Nunatsinni kattuffeqarnikkut aqqissuussineq, assingusunik sulialinnut kattuffiliornernik allangortikkutsigu qanoq kinguneqassanersoq paasinarlugu. Ataatsimiititaliaq aallartippat suliniut pillugu kattuffiit allat saaffigineqassapput, taamaalillutik siunissami kattuffeqarnikkut aqqissuussinermit ilusilersueqataasinnaaqullugit.

Ilaasortat

Kattuffik ullumikkut 1260-inik ilaasortaqaarpoq. Siorna taamaalinerani ilaasortat 1237-ugaluarput. Taamaattumik ilaasortatta amerlassusaasa allangorannginneranerata naammagisimaarparput, naak aamma ilinniartitsisut pisariaqartinneqartut ukiormanna ikilerialaarnissaat ilisimagaluaripput.

Ilaasortanik ataatsimiititsinerit

Allaffeqarfimmit Lisbeth Frederiksen 2008-mi ukiakkut Illoqqortoormiuneeqqippoo. Illoqarfimmut tikeraarnera, Illoqqortoormiuni kommunalbestyrelsen kissaateqarneranik pissuteqarpoq, ilinniartitsisut nutaat amerlammata atuarfiullu aqutsisui nutaajullutik. Tikeraarnermi ilaasortanik ataatsimiititsisoqarpoq, oqaluuserineqarluni kikkut tamarnik suleqatiginnikkususeqarnissaat, taamalu sullivimmi avatangiisinut pitsanngorsaaqataallutik. Tamatuma saniatigut borgmesteri kommunimilu pisortat kiisalu atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarput. Aamma sinniisuugallartoq atuarfiullu aqutsisui ataatsimeeqatigineqarput kiisalu isumaqatigiissutit atuuttut nalunaaquttap akunnerini arlalinni atuarfiup aqutsisui nassuarneqarlutik.

Ilaasortanik ataatsimiititsinerit septembari 2008 – februaari 2009

Septembarip qiteqqunnerata kingornagut Sivso Dorship ilaasortanik ataatsimiititsiffigai Kangaatsiap Kommuniani atuarfiit tamaasa, Upernavik, Ilulissat, Maniitsoq, Sisimiut, Nanortalik, Narsaq, Qaqortoq kiisalu Nuuk. Marsip qiteqqunnerata kinguninnguagut Qeqertarsuaq,

Uummannaq aamma Aasiaat ataatsimiititsiffigineqassapput. Johan Reimer Qasigiannuani ataatsimiititsissaq.

Ilaasortanik ataatsimiititsinerni tamani, oqaluuserisassat assigiipput, ukuusut:

1. Naleqqiiffimmit innersuussutigineqartut
2. Pissutsinik nalilersuineq
3. Isumaqatigiinniutissatut piumasaaqatit
4. Ilaasortanit saqqummiukkusunneqartut
5. Tamalaat.

Oqaluuserisaaq "Naleqqiiffimmit innersuussutigineqartut" aalajangersimasumik suleriaaseqarluni ingerlanneqartarpoq, taamaalilluni peqataasut ajornartorsiutit saqqummiunneqartut qanoq qaangerneqarsinnaanerannik oqallinnissaat anguniarneqarluni.

Ataatsimiititsinerni tamani aamma atuarfiit pisortaat immikkut ataatsimeeqatigineqartarput, matumani paaserusukkatsigu piffissaq pisortanut atugassiissutigineqartoq naammannersoq imaluunniit allaffissornikkut suliasat allatut aaqjissuunneqarsinnaanersut.

Siulersuisut

Sinniisoqarfiup kingullermik ataatsimiinnerata kingornagut siulersuisut aqqanileriarlutik ataatsimiipput, taakkunanga pingasut naapilluni ataatsimiinnerullutik oqarasuaatikkullu ataatsimiinnerit arfineq pingasuullutik.

Naapilluni ataatsimiinnerit ilaat Aalborgimi pivoq, siulersuisut Danmarkimi Skolerigsdagenimut peqataanerannut atatillugu. Skolerigsdagenimut peqataanissaq siulersuisunit pingaartinneqarpoq, tassanimi Danmarkimi atuarfeqarnermik suliaqartut tamarmik naapittarmata, politikerit, atuarfiit pisortaat, kattuffilerisut, angajoqqaat allallu meeqqat atuarfiannik soqutigisallit peqataasoralugit. Skolerigsdagenimi oqalugiartorpassuarnit assigiinngitsunik immersuisoqartarpoq.

Skolerigsdagenimi ukiormanna qulequtarineqarpoq: "Meeqqat Atuarfiat – tukertitsivik aamma igeriussissut."

Skolerigsdagenimi ukiormanna ilaatigut makkua sammineqarput:

- Atuarfimmuut qanoq akisussaassuseqarpit?
- Meeqqat atuarfiat inuiaqatigiinni qitiusutut
- Tarneq toquvoq, qarasaq uumavoq – taavami?
- Unite or die
- Igeriussissummi inuunermut inuussutissat nukissallu

Qulequttat taakku tamanut saqqummiunneqartut saniatigut, sammisat assigiinngitsunut tunngasut eqimattani annerusuni ilaatigut makkua sammineqarput:

- Politikia imaluunniit atugassarititaasunukua imaluunniit...?
- Finlandimiut tukertitsinermut kulturiat qallunaat atuarfianni?
- Inuusuttut ilinniagaqarnissaannut suliffeqalernissaannullu igeriussissut?
- Kommune ilinniartuuffigiuminartoq
- Kommunimi ingerlatsinikkut igeriussinermik aamma tukertitsivimmik aqutsineq
- Atuarfiup meeqqat piginnaaneqarluartut naammattooraangagit
- Immikkut ittumik atuartsineq – tukertitsivittut atorneqarpallaarpa, igeriussissutitut atorneqarpiarani?

- Meeqqanut ikiortarialinnut ataqatigiissaakkamik periusearnej
- Oqartarpugut, meeqqat tamarmik assigiipput...
- Nerisassat, nukiit aamma timigissarneq – atuarfimmi peqqissuuneq
- Gauerslund Skole – nunarsuarmi atuarfinni pitsaanerpaanut ilaalernissamut ullut 100-t

Ilaatigut qulequttat sorliit Naleqqiiffimmik aaqqissuussinermut atorsinnaanerivut naliliiffigiumallugit siulersuisut eqimattani assigiinngitsuni peqataapput.

Skolerisdagen “Naleqqiiffimmut” isumassarsiorfigaarput.

Sinniisunik pikkorissaanerit

Allaffeqarfik sinniisut ilaannik septembarimi pikkorissartitsivoq.

Aallaavittut sinniisup isumagisassai sinniisut pillugit isumaqatigiissut aamma IMAK-ip malittarisassai atuuttut tunngavigalugit saqqummiunneqarput, tamatuma kingornagut peqataasut peqqussutit nalunaarutillu atorlugit paasiniagassannik aaqqiissutissanillu siunnersuuteqarfissanik suliaqarput.

Piffissaq suliffiusoq pillugu isumaqatigiissut akissarsianillu aaqqissuussinerup sannaa sukumiisumik saqqummiunneqarput, tamatuma kingornagut peqataasut, paasisutissat suleqatiminnut tunngasut nassatatic atorlugit, akissarsiat ajunnginersut naatsorsorpaat.

Suleqatigiinnissamut ataatsimiititaliat pillugit isumaqatigiissut aamma saqqummiunneqarpoq. Peqataasut ataatsimiititaliami sulinerminni misilittakkaminnik paarlaateqatigiipput aamma malittarisassatut siunnersuutinik il.il. isumassarsianillu suliaqarlutik.

Naggataatigut sullivinnik nalilersuisarneq saqqummiunneqarpoq oqallisigineqarlunilu – sullivimmi tarnikkut atukkat pingaernerutillugit. Takussutissiinerit saqqummiussinerillu ersarissumik tamakkiisumillu ingerlanneqarput, peqataasullu sinniisutut sulinissaminni atorsinnaasaminnik paasisaqarluarlutik. Suliassiissutigineqartut peqataasunit aamma naammagisimaarneqarput, piffissamik atuinaraluartut, piviusorpalaartumik suleriaasissanik sungiusaataalluarmata. Sinniisut peqataasut piumassuseqarluarnerminnik ersersitsipput, oqaaseqartarlutik, apeqquteqartarlutik misilittakkaminnilu assersuuteqartarlutik, tamarmillu atuarfinni ataasiakkaani sinniisutut sulinerminni atorsinnaasaminnik immerneqarlutillu pissarsipput.

Tunngavissatut immikkullu iliuuseqarfiginiakkatut pilersaarutinik siulersuisut suliaqarnerat

Naalackersuisut assigiimmik akeqartitsinerup atorunnaarsinneqarneranut nalilersuinerminnik maanna saqqummiussereerput, tamatumalu kingunerisaanik sumiiffinni akitsuinerpaaffiusimasuni akit appartinneqarput.

Kommuninngortunut nutaanut sisamaasunut tunngatillugu, siulittaasoq angalavoq politikerit siuttuusut atorfilittaallu tikeraarlugit, tamatuunakkut siunissami pitsaasumik suleqatigiinnissaq aqutissarsiuunnarlugu. Naleqqiiffimmit innersuussutigineqartunut tunngatillugu, atuarfiit pisortaannut modulikkaartumik ilinniartitsinerit ineriartortillugit sulisoqarpoq. Suliaq tamanna Kanukoka, Isumaqatigiinniarnernut Immikkoortortaarfik aamma Inerisaavik suleqatigalugit ingerlanneqarpoq.

Ilinniartitsisunik nutaanik atorfinitsitsisoqartillugu aamma pitsanngoriartoqarpoq. Danmarkimi ilinniartitsisunut atorfinitsinneqarnissaminnik kissaateqartunut paasisutissiilluni ataatsimiititsisarnerit, KANUKOKA suleqatigalugu aallarteqqinneqassapput.

Tamanna atorfinitsitsinermi periaatsip pitsaassusaanut qulakkeerinninnermik kinguneqassaaq.

Aningaasaqarnermut tunngasut

2008-mut missangersuusiornitsinni ukiunut siuliinut snilliullugu ilaasortat qaffariaallannissaat naatsorsuutigisimavarput. Ilaasortaanermut akiliutit takutippaat akiliutit 150.000,00-nik qaffariarsimasut. Ukiup naatsorsuutaasa inernerivaat 297.000,00 koruuninik sinneqartoorneq, missangersuutitsinni 50.000,00 koruuninik sinneqartoornissarput naatsorsuutigisimagipput. Sinneqartoorteqarnerunerput arlalinnik peqquteqarpoq, siulersuisut angalanikinnerunerat peqqutigalugu taakkunungalugu aningaasartuutissat malitsigisai tunngavigalugit tassani atuinerput annikinnerusimavoq, nunatta qeqqani sinniisunik pikkorissaanissaraluarput taamaatiinnartariaqarsimavarput, pisortat pikkorissarnissaat taamaatiinnarneqarmat. Taamaattorli aamma allaffissornermi aningaasartuuteqarnerusimavugut, tamatumanilu peqqutaanerpaavoq inissiarsinitsinni aningaasaliissuteqarsimanerput aammattaaq IMAKip qulinngortorsiorneranut atatillugu immikkut aningaasartuuteqarsimanerput.

Allaffeqarfik

Sulisut ataatsimik ilaneqarnissaat ukiuni arlalini allaffeqarfimmit kissaatigineqarsimavoq. Qujanartumillu 1.8.2008-mit suleqatitaarpugut, tassa Birgithe Geisler atorfinitsinneqarmat. Sulisut ataatsimik amerliallannerat malunnaqaaq. Suliassat siunissamat tunngasut, ilaasortanut tikeraarnerit, piffissaqarfigineqarnerulerput aamma sulisut qaangiuttoornikinnerulerlutik. Kisiannili Bikkip ilaqutariinnermut tunngasunik patsiseqarluni, Ilulissanut uternissani aalajangiuppaa. Siulersuisut Birgithe Geisler Ilulissani ingerlalluarnissaanik kissaappaat, atorfeqarnerminilu naammassisaannik qutsavigalugu. Allaffeqarfimmiikkunnaarnera malunniuttassajunnarsivoq.

Atorfiup piaartumik inuttalerneqarnissaa siulersuisut neriuutigaat, tamanna tamanut iluaqutaassamat.

Taamaattumik allaffeqarfik februaarip naanerani pingasunik sulisoqaqqilerpoq, ilinniartumik ataatsimik ikiorteqarluni kiisalu naatsorsuuserisumik avataaneersumik suleqateqartoqarpoq, kattuffiup aningaasaateqarfiinik isumaginnittumik.

Danmarks Lærerforening

Naak Danmarks Lærerforeningimut suli attuumassuteqaraluaqaluta, ukiut siuliinut naleqqiullugu ataatsimoorussatta ikinnerulernerat maluginianngitsoorsinnaanngilarput. Inatsisinut isumaqatigiissutinullu tunngasuni ataatsimoorussat ikiliartuinnarput, tamannalu nunat tamarmik immikkut periaaseqarnerannut takussutissaasoraarput.

Ikiorserneqarnissamik imaluunniit taperserneqarnissamik pisariaqartitsinermi Danmarks Lærerforeningip saaffigiuminartuunera maluginiarneqartariaqarpoq. Tamatumunngalu angisuumik qujaffigaavut.

Nordiske Lærerorganisationers Samråd

Ilinniartitsisutut pikkorissutsip qaffassarnissaa, NLS-ip 2008-mi sulinerani pingaarnertut sammineqarpoq. 2008-mi sammisami pingaarnermi ilinniartitsisutut sulinermi atugassarititaasut salliutinneqarput. Matumani erseqqissarneqarluni, atorfiup atugassarititaasullu imminnut

attuumassuteqarluinnarnerat. Atorfimmut tatiginnineq pingaaruteqartuuvoq, soorluttaaq ilinniartitsisutut atorfup immut oqartussaaffiginerata misissoqqissaarnissaa pingaartuusooq. Ilaasortat atugaannik pitsanngorsaannissaq, kattuffiit nukittoqutigaat aamma ataatsimut isumaqatigiissutigiiisutit nukittuut, ilaasortaannerup pingaaruteqarneranik tunngaveqarput. Taamaattumik sammisami pingaarnermi akissarsiat atorfeqarnermilu atugassarititaasut aamma ilaatinneqarput. Tassami taakkunatigut, ilaatigut atorfinittussarsiorneq atorfeqareersullu pigiinnarnissaat anguneqarsinnaammata.

Taamatut suliniuteqarnerup ilaatut, Islandimiu ilisimatoq Hafdis Ingvarsdottir, sinniisoqarfiup siorna ataatsimiinneranut qaaqqarput. Hafdis sinniisoqarfimmi Ilulissanilu soqutiginnittunut allanut oqalugiarpooq.

Hafdisip oqalugiaammuni qulequtaraa: **“Suliamik ineriartortitsineq. Ilinniartitsisoq aamma pamersaanikkut pisinnaatitaaffiit.”**

Hafdis Ingvarsdottir’ip oqalugiaataata ilaa matumuuna ilannguppara, Hafdis’ip oqalugiaataani qitiusutut isigisara, tamatsinnut eqqarsaatissiinngitsoornaviannngitsoq. Maanga tikeraarnera tamatta nuannaarutigeqarput. Hafdis Ingvarsdottir’ip oqalugiarnerneranut akiliinngilagut, taamaattorli angalanera maaniinneralu akilerpavut.

Hafdis’ip oqalugiaataata ilaatigut imaraa:

Pamersaanikkut pisinnaatitaaffiit

- Ilinniartitsisut ataasiakkaat suliaminnik ineriartortitsinissamut pisinnaatitaanerat
- Periaatsit iluini imminut oqartussaaffiginissamik pisinnaatitaaneq, *silassorissutsikkut, kulturikkut aamma nammineq inuttut*
- Aaqqissuussinerup pilierartorneranut, ataannarnissaanut allannguinernullu peqataanissamut pisinnaatitaaneq, naalakkersuinikkut ingerlatitsisinnaalluni (Bernstein, 2000)

Suliamik ineriartortitsineq

Suliamik ineriartortitserusukkutta, aallarniutigalugu marlunnik qiviaqqaagassaqarpugut:

- ✓ Imminut qiviarneq, atuartitsinerup pitsaasup suminngaanneerana paasiniarlugu
- ✓ Suleqatinik ataatsimooqateqarnerput, uagut pilluta atuartitsinitsinnillu ilikkagaqarfiginerusinnaasavut

Ilinniartitsisoq: atuartoq inersimasooq

Ilinniartitsisoq atuartutut inersimasutut isigigutsigu, matumani ilisimasassat ilinniartitsisup ujartugassai tassaassapput, ilisimasat **ilisimasanut aaqqissuussinerminut** ineriartortissimasaminut arlaatigut ilanngunneqarsinnaasut. (Butt, Raymond, McCue aamma Yamagishi, 1994)

Ilinniartitsisup nammineerluni suliamik isiginninnera

Nammineerluni suliamik isiginnineq tassaavoq, ilinniartitsisut ataasiakkaat, ilikkariartornermut atuartitsinernullu nammineerlutik isiginninnerat.

Ilisimatusarnerup sulinerullu malitsigisaanik, isiginnineq taanna ineriartortuatuvoq.

Matumani pineqarput ileqqorissaarnikkut pingaartitat, faginut tunngasunik aamma pamersaanermit tunngasunik ilisimatusarnermut isiginnineq kiisalu ‘misilittakkanik ilisimatusarneq’

Matumani ilaapput silassorissutsikkut aamma misigissutsikkut suliamut pissuseqarneq.

Suliamut tunngatillugu **kinaassuseq** suliamik isiginninnermiippoq

Suliamik isiginninnerup pingaarutaa

- Ilinniartitsisup suliamik isiginninnerata, ilinniartitsisup atuartitaminut pissusaa sunnertarpa, atuartitseriaasia aquttarlugu aamma inimi atuartitsiviusumi pisunut tamanut sunniuteqartarluni.
- Ilinniartitsisup suliamik isiginninnera aallaavigalugu, isumassarsiat nutaat tamarmik nalilersorneqartarput (amerlanerusutigut misigiitsoornikkut)
- Sullivitsinni nuanniilliorutta pingaartitatsinnut naleqquttunik suliaqannginnerput patsisaasinnaavoq (suliamik isiginninneq)
- **Ilinniartitsisup imminut oqartussaaffiginissaa** pisariaqarpoq, ilinniartitsisoq suliamik isiginninnini naapertorlugu sulisinnaassappat.

Ilinniartitsisoq imminut oqartussaaffigisoq

- Imminut ilisimaarivoq, misigissutsini ilisimavai, inuttut nukittuffini killissanilu ilisimallugit
- Ersarissumik anguniagaqarpoq tamannalu anguniarlugu sulilluni
- Isornartorsiuinernut unammilligassanullu ammasuuvoq
- Nammineerluni suliamik isiginninnerminik ilisimaarinnittoq
- Suliaminik nalilersuisartoq
- Akisussaaffimminik paasinnillunilu ingerlatsisoq

Atorfimmi pikkorissuseq nutaaq

- Malitassat avataanersut
- Atuartitsinerup malitassiorneqarnera
- Suliamik uuttuinerit
- Akisussaassuseq (accountability)

Ilisimatusartut qanoq oqarpat

- Ilisimatuut arlallit isumaqarput, atorfimmi pikkorissuseq nutaaq pikkorinnerulersitsinngitsoq aamma ilinniartitsisutut atorfimmik iluarsaaqqiinerusoq (takuuk, soorlu Fullan, Hargreaves, Day, Hextall, Mahogny)

Nalilersuineq

Avataaneersunik malitassaartillugu pingaaruteqarpoq:

- Ilinniartitsisutut atorfeqartup nammineerluni malitassanik paasinninnera
- Atuarfinni **atuarfiup iluani nalilersuisarnermik** ileqquliutsitsiniarluni sulinissaq
- Ilinniartitsisup, suleqatini ataqqisani tatigisanilu suleqatigalugit, sulinini nalilersussavaa.

Eqqarsaatissiissut

- Atorfik imminut oqartussaaffiginermik aamma suliamik isiginninneq aallaavigalugu sulisinnaanermik arsaarinniffiusoq, atuartut imminnut oqartussaaffiginissaannik aamma piumassuseqalersinnissaannik qanoq ililluni sulerusussuseqalersitsisinnaava?

Ilinniartitsisut imminut oqartussaatilearniarlugit qanoq iliortoqassava?

Piffissaqarfigineqassapput

- Suleqatit qanittumik suleqatigalugit, nammineq sulinerup isorinnittumik eqqarsaatigeqqissaarnissaa
- Imminut nalilersuiffineq
- Nammineq ilinniagaqarnermut isumaginninneq (ilinniartuarneq)

Pamersaanikkut pisinnaatitaaffiit

- Suliamik ineriartortitsinissamut pisinnaatitaaneq
- Oqartussaaffiginissamut pisinnaatitaaneq, silatussutsikkut, kulturikkut, namminerlu inuttut
- Naalakkersuinermut tunngasunik suliaqarnissamut pisinnaatitaaneq (Bernstein, 2000)

Anguniagaq pitsaanerpaaq

Anguniakkani atorfik qummut isigineqartoq malitassanik pitsaasunik angusaqarfiusoq pineqarpat, **tamanna atorsinnaasutuaavoq, ilaatinneqarpata imminut oqartussaaffigineq, suleqatigiinneq aamma imminut nakkutigineq**

Periaatsimi **ilinniartitsisumut suliamik ineriartortitsisinnaanissamut periarfissiisumi.**

Matumani aamma pisariaqarpoq, oqartussaasut ilinniartitsisunik tatiginnillutik oqaloqatiginninnissaat.

NLS-imi aqutsisut upernaag manna ataatsimiinneranni, Europami ilinniartitsisut kattuffiisa suleqatigiiffiata, ETUCE-p, ilinniartitsisut atorfimmuut aamma ilinniartitsisunngorniartarnermut innersuussutitik ukuusut saqqummiuppaat:

- Ilinniartitsisunngorniarnep qaffasissumik pitsaassusillip, atuartut atuartinneqarnerisa qaffasissumik pitsaassusillip, qaffasissumik inissisimanagerup aamma ilinniartitsisut suliaasa pingaaruteqarnerannik akuersaarnikkut pitsaasumik akissarsiaqartitsinerup sulinermilu atugassarititaasut pitsaasut imminut ataqatigiinnerannik sakkortuumik tunngavilersuinissaq
- Ilinniartitsisunngorniarnep masterinngorniarnertut qaffasissusilik
- Fagini naleqquttuni tamani sukumiinerusumik pisinnaasaqarneq, matumani pamersaanikkut sulineq ilanngullugu
- Ilisimatusarnermik tunngaveqarneq, ilisimatuussutsikkut qaffasissumik, tamatumali peqatigisaanik atuarfinni pissutsinik tunngaveqarluni
- Ilisimatusarnermik ilaqassaaq – nalilersuineq siuarsarlugu
- Ilinniartitsisut fagitigut pisinnaasaqassasut, annerusumik imminut oqartussaaffiginerannik kinguneqartumik, ilinniartitsisullu immikkut ilisimasaqarnerannik tatiginninneq qulakkeerlugu
- Isiginninnerup suliallu naleqquttumik oqimaaqatigiissinnissaat
- Ilinniartitsisut ilinniartitaanerup iluani oqimaassutsini assigiinngitsuni nikerarsinnaanerisa siuarsarneqarnissaa, qaffasinnerusumik ilinniaqqinnermik naammassinnissimagaanni
- Ilinniartitsisunngorniarnep pingaarutaasa ilisarnaataasalu sammineqarnerunissaannik pisariaqartitsineq
- Atorfinittussarsiorarneq
- Pisinnaasat
- Sulinermi atugassarititaasut: ilinniartitsisunut/ilinniartunut nunap immikkoortuani, nuna tamakkerlugu aamma Europami qarasaasiakkut attaveqatigiissinnaaneq; nikerarsinnaaneq
- Ilinniartitsisunngorniarnep ilisimatusarnermik ingerlatsinissamut periarfissaqarnissaaq
- Ilinniaqqinnissamut periarfissat
- Ukiuni tulliuttuni qulini ilinniartitsisut 1 millionit
- 2006-imi ETUCE-p misissuisitsinerani, akissuteqartut 59 procentiisa atorfinittussarsiorneq ajornartorsiutaanerarpaat, 43 procentit taamaanngineraraat (AT, CY, EL, ES, FI, FR, HU, IE, LI, LV, PL, PT).

Atorfinittussarsiorneq atorfeqartitsiinnarnerlu:

Atorfinittussarsiorluni ajornartorsiutinut patsisaasut: akissarsiat appasissut, appasissumik isigineqarneq, tusaamanerlugaaneq, pitsaanngitsumik saqqumilaarneq (PISA), qaffakkiartornissamut periarfissat killeqartut, sullivimmi atugassarititaasut pitsaanngitsut, fagit ilaanni suliffissaaleqisoqarnera (ETUCE survey 2006)

Ilinniartitsisut isigineqarnerat qaffassarneqassaaq:

- Ilinniartitsisut imminut oqartussaaffiginerata nukittorsarneratigut/pigiinnarneratigut
- Ilinniartitsisunut tatiginninnerunikkut
- Sumiiffinni oqartussat pisariaqartinneqartunik ilisimaarinninnerisa qulakkeerneratigut
- Ilinniartitsisut sulinerup pitsaaqutaanik siammarterinikkut
- Sulinermi atugassarititaasut pitsaasut akissarsiallu naammaginartut
- Masteritut qaffasitsigisumik tunngaviusumik ilinniagaqarnermik qulakkeernikkut
- Sullivimmi atugassarititaasut pitsanngorsarnerisigut
- Sullivimmi avatangiisit pitsanngorsarnerisigut

Ilinniaqqinneq:

- ETUCE-p 2006-imi misissuinerani akissuteqartut affaasa missaasa ilinniaqqinneq naammaginangitsutut isigaat (matumani pitsaassusaa, toqqagassat amerlassusaat, fagitigut pikkorissarnikkut neqeroorutit ilanngullugit)
- Akissuteqartut ilarpassui: ilinniartitsisut qasserpiaat ilinniaqqinnernik ingerlatsisarnerisut oqaatigineqarsinnaanngilaq, paasissutissanik pissarsiarineqarsinnaasunik soqanngimmat
- Ilinniaqqinneq
- Ilinniartitsisut atorfinnut atalluinnartoq
- Piffissaqartariaqarpoq
- Illuatungeriit – ilinniartitsisup sulisitsisullu - akissusaaffitsik akuerisariaqarpoq
- Pisusaaffigalugu ilinniaqqinnermut aningaasartuutit sulisitsisumit akilerneqassapput.
- Misilittakkanik akuersineq aamma ilisimasassat tunniunneqartut aamma nalilersuinermi periaatsit suulluunniit, ilinniartitsisup akuersineranik tunngaveqassapput
- Ilinniartitsisut piukkunnaatillit paarlattaasassapput, ilinniaqqinneq atuartitsinerup nalaani ingerlanneqartussaaajunnaarlugu aaqqissuussisoqarsimanngippat.
- Ilisimatusarnermik ingerlatallit atuarfiillu ataqatigiinnerat nukittorsarneqassaaq, matumami ilinniartitsisunngorniartuut atuarfiillu ilanngullugit aamma ilinniartitsisut suliniutinut ilisimatusarnermut peqataasinnaanerat nukittorsarneqassaaq
- Nikerarsinnaaneq ilinniaqqinnermut ilaasariaqarpoq, pinngitsaaliissutaassanngilarli
- Ilinniartitsisut kattuffiisa ilinniaqqinnermut sunniuteqarnerat nukittorsarneqassaaq
- Nutaanik atulersitsineranik periaatsit nukittorsarneqassapput (akissarsiat pigiinnarlugit tiimit atuartitsiviusut ikinnerusut, ilitsersuisoqarnermik aaqqissuussineq, isiginninnerup piviusunut sanilliunnissaannik periaatsimik pigiliussititsineq)
- Ilitsersuisut (akissarsiat piffissarlu; ilinniaqqinneq, nersugaaneq)

Taamaattorli ...

- ...ilinniartitsisut ilinniaqqittarnerannik pitsanngorsaaneq, ilinniartitsisut tunngaviusumik ilinniarneranni fagitigut qaffasissumik inissisimaneq aamma naammaginartumik aningaasaliiffigineqarnera pilliuteqarfigineqassanngillat.
- Inuiaqatigiinni ullumikkut ilinniartitsisunngorniartarneq
- Inuiaqatigiit allanngorartut assigiinngiiaarneq anneruleriartorluni
- Ilaqutariit katitigaanerisa suleqatigiinnerisalu allanngornerat
- Inuiaqatigiit ilisimatusarnermik tunngaveqartut katitigaanerat aamma assigiimmik periarfissiiniarluni pilliuteqarnerunissamik pisariaqartitsineq
- Ilinniartitsisup inuiaqatigiinni inissisimanera aamma pingaartitatigut tunngaviit
- Ilinniartitsisunngorniarnermi assigiinngiiaarnermut tunngasunik ilinniarneq

Tamatuma saniatigut NLS aasaanerani pikkorissartitsivoq, tassani sammineqarluni: Piffissami allangorarfiogisumi ilinniarneq aamma atorfik.

Pikkorissarnermi ilaatigut sammineqartut ilagaat: Ileqquliussat illuatungiliunnerillu siunissami atuarfimmumut, ilinniartitaanermut inuiaqatigiinnullu sunniuteqartussat. Nunat avannarliit isiginninnerattut nunarsuarmi ineriartortitsinermut politikeqarneq. Inuiaqatigiinnut annerusumik nunarsuarmioqataajartortunut ilisimasalinnit tunngaviusumik nalilersuinerit. Upperisarsiornerup anersarsiornerullu pingaartinneqaleriartornerat – kinaassuseq, ileqqutoqqat, kulturi.

Aasaanerani pikkorissarnermi nunani avannarlerni assigiinngitsuneersut 120-t missaat peqataapput.

NLS Lederforum

Nunani avannarlerni ilinniartitsisut kattuffiisa aqutsisoqarfiata, NLS-ip, soorlu aqqata paasinarsisereeraa, nunani avannarlerni ilinniartitsisut kattuffiisa aqutsisusoqarfiat aqutsisunik isumasioqatigiissitsiniarpoq: ukiumoortumik isumasioqatigiinnermi ilaatigut atuarfiup inerisarenqarnera, aqutsisut inissisimaffii misilittakkallu paarlaasseqatigiissutigineqartarput. Saqqummiisoqarnerani oqalugiartoqarneranilu misissuinerit suliallu naammasseqqammersut eqqartorneqartarput suliarineqarlutillu.

Helsingforsimi novemberip qaammataani 2008-imi ataatsimiinnermi eqikkaasarneq atuarfimmilu aqutsisut ilinniagaat suliaallu immikkut ittumik qulequtaralugit ataatsimiittoqarpoq.

”Atuarfimmi aqutsisut pitsaasumik aqutsinissaasa malittarisassiuunneqarneri” - ”Kodeks for god skoleledelse” – tunuliaqutaralugu nunani avannarlerni aqutsisutut inissisimanerit inerisarneqarnissaat kissatigineqarpoq; aqutsisut perorsaaneramik pitsaanagerusumillu aqutseriaaseqalernissaat anguniarneqarluni tamanna oqimaannerusumik piffissaajarnarnerusumillu allaffissornermik kinguneqassaaq. Taamatut suliniarnermi atuarfimmi aqutsisut sulilersinneqartarneri sulisoriinnarneqarnissaannillu suliniarnerit pitsanngussagatinneqarput. Nunatsinni atuarfiup aqqissuussaanerata naatumik misissornerani nunaqarfinnilu atuarfiit pisortaasa ukiuni arlalinni ilinniartinneqartarnerannik suliaq ”qajaq maanna illuanut saapparput” (“nu vender vi kajakken”) qulequttatut ukioq manna ataatsimiinnissami toqqarneqarput, immikkut ittumik aqutsisutut inissisimanerup taassumalu inerisarneqarnerata sutigut tamatigut pingaartutut isigineqarlutik.

Tulliani ataatsimiinnissaq nunatsinni pissasoq kissaatigineqaralarpoq, piareersarnernili paasinarsivoq piffissaq, timmisartut, akit aningaasartuutissallu tamatuminnga ajornakusoortitsisut. Tulliani ataatsiminnissaq Norgemi pissagatinneqarpoq.

NLS-ip aqutsisoqarfiani ilaasortaataqarpugut, atuarfimmumut tunngaviusumut immikkoortumi kiisalu pisortanut immikkoortumi. Aqutsisoqarfimmi Sivso Dorph ilaasortaavoq, atuarfimmumut tunngaviusumut immikkoortumi Johan Reimer ilaasortaalluni kiisalu Lars Peter Sterling pisortanut immikkoortumi ilaasortaavoq.

Sullivimmi avatangiisit / Sullivimmi avatangiisinut siunnersuisoqatigiit

Sullivimmi avatangiisinut siunnersuisoqatigiit 2008-mi pingasoriarlutik ataatsimiipput, taakkunani nalunaarutit nutaat ilitsersuutillu oqaluserisani pingaarnerpaallutik.

Ilaasortat ataasiakkaat ilitsersuineri atortussanik il.il. inaarsaallutik 2008-mi piffissamik aamma atuisimaqaat, tunniussisussaq kinguaattoormat.

Maanna qujanartumik amerlanerit naammassineqareerput, ilaallu KNR-TV-mi takutinneqareerlutik.

Siunnersuisoqatigiit 2008-mi sulinerat allaffeqarfimmi sulisup napparsimanermik patsiseqartumik Danmarkimut nuuttariaqalerneranik sunnersimaneqarpoq, nuttaamik atorfinitussarsioraluarimat atorfinitoqanngilaq, qinnuteqartitsisoqaqqillunilu.

Tamatuma saniatigut piffissami sivisuumi Naalakkersuisunit Finansministeriamillu ilaasortaaitaartoqannginnera ajornartorsiutaavoq, oqaloqatigiinnermut ajorkusoornerulersitsigami.

2008-mi januaarip aallaqqaataaniit sulliviit qulit sinnerlugit sulisullit tamarmik, sullivimmini nalilersuinissaat (APV) inatsisitigut piumasaqaataalerpoq.

Tamanna tunngavigalugu Siunnersuisoqatigiit aalajangiuppaat, ukiup suliffeqarfitsialaanik toqqaanissami APV aallaavigineqassasoq. Ajoraluartumik siunnersuutit amerlanngillat – neriunniarta sulliviit sullivimmi nalilersuinissamik inatsisitigut pisussaaffimminnik aallartitsimannginnerannut tamanna takussutissaassanngitsoq.

2009-mi januaarip aallaqqaataaniit sulliviit tamarmik, sulisut amerlassusaat apeqqutaatinnagu, taamaattumik suliaqartussaapput.

Nittartakkami www.at.gl –imi eqqaamasassanut allattuiffeqarpoq il.il. taamaalilluni sulliviit ataasiakkaat APV suliarineqartoq inatsisit najoqqutaralugit suliarineqarnersoq takusinnaallugu. Qanoq iluseqarnissaanut aamma qanoq periuseqarnissamut inatsisitigut piumasaqaateqanngilaq, taamallaaq qanoq imaqanissaanik piumasaqaateqarpoq.

Taakkua saniatigut sullivinnut qulinit ikinnerusunik sulisoqartunut eqqaamasassanik allattorsimaffeqarpoq, sullivinnut minnerusunut iluaqutaalluarsinnaasumik.

ICC

ICC-mi aallartitat immikkut ataatsimiitinneqarput Nuummi januarip naanerani. Oqaluuserisassatut pingaarnertut puisit pillugit ajornartorsiortoqarnera aammalu meeqqat nunatsinni arfiniliugaangata ataaseq tamatigunngajak kaalluni innartarneraasimaneq oqaluuserisassanut ilaapput.

Puisit amiisa nunanut allanut tunisaanerisa ajornartorsiutaanerat, puisinillu toqutseriaatsinik aallaaveqartoq nunatsinniit ataqatigiissarneqarluni, iliuusissanillu piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu isigalugu Namminersornerusut Oqartussaniit, KNAPK-miit ICC-miillu suleqatigiinnikkut tamanna pilersaaruserisarneqartariaqartoq isumaqatigineqarpoq. Aammattaaq aalajangiunneqarpoq Bruxellimi puisinut piniarnermullu ilisimasalimmik atorfinititsisoqarnissaa.

HBSC-ip nalunaarusaani ”Sundhed på toppen” 2007-meersumi meeqqat nunatsinni arfiniliugaangata ataaseq tamatigunngajak kaalluni innartarneraasimaneq ilaannut usasaataavoq.

Tamanna aallaavigalugu meeqqat atugaat pillugit seminareqartitsinissaq siunnerfigineqarpoq ajortorsiutip qitia sunarpiaanersoq paasisaqarfigerusullugu.

Inuit pisinnaatitaaffii nunallu inoqqaavi pillugit ilisimatusarfeqalernissaq nunatsinni maani ICC-ip suleqataaffigaa. Oqallinnermi tassani aalajangiunneqarpoq Ilisimatusarfik Inerisaavillu saaffigineqassasut ilinniartitsisut siunnissami Meeqqat Pisinnaatitaaffiisa atuarfinni sammitinnissaanik periusissaannik pikkorissartinneqartarnissaat aqutissiuunneqassasoq.

Inuit Circumpolar Youth Council, tassa ICC-ip inuusuttaasa suliniaqatigiiffiat seminarimik meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlunneqartarnerat pillugu junimi maani pisussaaq aqqissuullugu ingerlappaat.

Aammattaaq ICC-ip 28.juni-2.julip tungaanut 2010-mi Nuummi ataatsimeersuarnissaata pilersaaruserisarneqarneranik ilisimatitsisoqarpoq.

Kattuffiit allat

ASG-p nutaami siulittaasussamik nutaamik qinersisinnaannginnerata kinguneranik kattuffiit isumalioqatigiissitaani suleqatigiinneq ingerlalluarsimanngilaq, taamaattorli sivirusumik uninngareerluni, aasami atunngiffeqarnerup kingornagut aallarteqqinneqarpoq.

Nunatsinni kattuffinnik isumasioqatigiissitsinermik aaqqissuussinissaq kattuffinnut suliassaavoq angisooq. Ajornartorsiummut ataatsimut isiginninnerput pissutigalugu, tamanna piaartumik aallartinneqarpoq.

Tamatuma kingornagut akuttunngitsumik ataatsimiittarpugut, aamma allanik oqaluuserisaqartarluta.

Piareersarfinni pisortanut isumaqatigiinniussisinnaatitaaneq

Centerini pisortat oktobarimi 2007-imi saaffigaatigut, akissarsiat aamma atorfimminni atugassarititaasut pillugit isumaqatigiinniarnert, uatsinnit ingerlanneqarnissaannik kissaateqarfigaluta.

ASG aamma Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfik decembarimi 2007-imi allaffigaavut, centerini pisortanut isumaqatigiinniarsinnaanerup tigusissaa kissaatigalutigu, taakkumi uatsinnut ilaasortanngoreermata. Tamatumunnga atatillugu inatsisinut isumaqatigiissutinullu tunngasunik, pineqartumut atatillugu eqqumaffigineqartariaqartunik innersuussivugut.

Saaffiginnissuterput pillugu ASG-mit aamma Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit akissuteqarfigineqannginnatta, februaarimi marluutillugit eqqaassitsissummik allaffigaavut.

Taamatulli saaffigineqqikkaluarnertup qisuariarfigineqanngilaq.

ASG-p upernaaru isumaqatigiinniartussaana ilisimavarput.

Taamaattumik professor Ole Hasselbalch, suliassami pineqartumi ingerlatitseqqinnissamut inatsisitigut periarfissanik nalilersueqqullugu saaffigaarput. Professor Ole Hasselbalch sulisartoqarnermi inatsisinut tunngasunik arlalinnik atuakkiaqarpoq aamma nunani tamalaani kattuffeqarnikkut inatsisinik ilisimasaqarluartuulluni.

Tamatuma saniatigut AC Danmark ataatsimeeqatiseraarput, suliassap ingerlanneqarnera akuerisinnaannginnatsigu, tassami ASG-mit aamma Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit akissuteqarfigineqannginnatta.

Professor Ole Hasselbalch ataatsimiinnermi najuuppoq, aamma AC-mit peqataasussaagalarput AC-p pisortaa aamma Nunatsinni isumaqatigiissutit pineqartillugit isumaqatigiinniartartuat.

Oqaatiginiagarput ingerlateqqeqqullugu qinnuigaavut aamma saaffiginnissutigeriikkatta ataqqineqarnissaat qinnutigalugu. Tamatuma kingornagut AC-mit aamma tusagaqanngilluinnarpugut.

Kiisami maajip arfernanni Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmit akissutisivugut, ASG-mik isumaqatigiinniarnert aallartinneqartut oqaatigineqarluni, allakkanilu centerini pisortat pillugit paasiuminaatsumik allaqqasoqarluni. Taamaattorli piffissami qanittumi isumaqatigiinniarsinnaanerup uatsinnut tunniunneqarsinnaanerata ammaffigineqarneranik neriorsorneqarput.

Isumaqatigiinniarsinnaanerup piaartumik tunniunneqarnissaa piumasaraarput, matumanimi ilaasortavut pineqarmata. Naatsumik oqaatigalugu, suliassaq pillugu akuttunngitsumik saaffiginnittarpugut, naalakkersuinikkut aamma allaffissornikkut.

Naalakkersuinikkut akissutigineqartut tupinnanngitsumik, akuersaartumik nipeqartanngillat. Ataasiinnarmik aqqutissaqalerpugut, tassalu eqqartuussivimmu suliassanngortitsineq.

Inatsisitigut periarfissat pillugit suliaqartitatta, Ole Hasselbalchip, inerniliinera malillugu suliaasiinermi ajugaanissamut periarfissaqarluarpugut, tjenestemandit eqqartuussiviat aqutigigutsigu. Inatsilerituumit allamiit taamatorluinnaq naliliisoqarpoq. Naliliisitatta pingajuata nalorninartoqarsinnaanera nalilerpaa..

Suliassap ingerlanneqarnerata killiffia qiviraanni, ataasiinnarmik aqutissaqarsorinarpoq. Tassalu tjenestemandit eqqartuussiviannut suliassanngortitsineq piareersarfinni pisortat isumaqatinniunneqarsinnaanissaannut suliamik tigusinissaq siunetaralugu.

KANUKOKA

Kommunit katuffiat siorna kommuninik 18-inik ilaasortaqaqaraluarpoq. Iisimaneqareersutut kommunit maanna sisamaannangortinneqarput.

Piffissap ingerlanerani KANUKOKA-mik suleqatiginnillualersimavugut, qinikkatigut allaffissornikkullu. Naak kommunit ikinneruleralarlutik, aamma siunissami soqutigisatik pillugit katersuuffigisinnaasaminnik pisariaqartitsinissaat qularutissaanngilaq.

Qinikkatigut allannguuteqartoqarpoq, siulersuisut allanngoramik nutaamik siulersuisoqalerlutik nutaamillu siulittaasoqalerlutik. Periarfissaq manna iluatsillugu siulittaasutut tunuortoq, suleqatigilluarsimaneramik qutsavigaarput. Siulittaasunngortumut taamatut suleqatiginnilluarnissarput qularutiginnigilarput.

Periarfissaq manna iluatsillugu KANUKOKA-mi meeqqat atuarfiannik suliaqartunut suleqatiginnilluarnitsinnik naammagisimaarinninnerput oqaatigissavarput.

KIIN

KIIN-imik suleqatiginninneq ukiut siuliinut naleqqiullugu pitsanngoriaqaaq. Tamanna soorunami nuannaarutigeqaarput, tamatumalu siuariartuinnarnissaa neriuutigalugu.

KIIN-imik suleqatiginnilluarnermut attuumassuteqarluinnarpoq, ilinniartitsisussaaleqinermut suleqatigiissitap innersuussutai naapertorlugit suleriartoqarneranik. Tamatuma malitsigisaanik Danmarkimi Jobmessesemi peqataavugut kiisalu ilinniartitsisunut Danmarkimit atorfinitsinneqartunut ilitsersuilluni pikkorissaasarneq maanna aallarteqqinneqassaaq. Tamakkua saniatigut suliassat arlallit, soorlu efterskolinut tunngasut allallu KIIN-imik suleqatiginnissutigisavut suliarisarpavut. Taamatut pitsaasumik suleqatigiilernerput nuannaarutigaarput.

FTF og LC

Periarfissaq manna aamma iluatsillugu FTF aamma LC piffissami qaangiuttumi suleqatigilluarnerinik qutsavigaavut. FTF aamma LC saaffiginnissutitut sunulluunniit akissuteqarumasarlutillu ikiuukkusuttuupput. Tamanna pillugu qujaffigaavut.

Sulisitsisut Peqatigiifiat GA

Kalaallini inuiaqatigiinni nutaamik siorna suleqatitaarpugut, tassa Sulisitsisut Peqatigiiffiannik GA-mik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqaratta.

Meeqqat atuarfiannut ilinniartitsisunik pisariaqartinneqartunik atorfinittussarsiornitsinni ajornangippat amerlasuunik suleqatissarsisinnaanissarput, pissusissamisoortutut isigaarput.

GA-mik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarnitsigut ilinniartitsisut pisariaqartinneqartut pissarsiarineqarsinnaanissaat neriuutigaarput, tamatumunnga peqatigitillugu ilinniartitsisut akissarsiaat atorfeqarnermilu atugassarititaasut isiginiarneqarnerusariaqarput, aamma minnerunngitsumik tamanna ilinniartitsisut isigineqarnerannut qaffassaataassammat, taamaalilluta Ilinniarfissuarmut qinnuteqartartut siunissami taama amerlatigiinnarnissaat angusinnaagatsigu.

Isumaqatigiissutip imaraa ataatsimoorluta atuarfinni sullivimmi avatangiisit pitsanngorsarneqarnissaat kissaatigigipput, ilinniartitsisunik atorfinitsitsisarnerup atorfimmillu tiggumminiinnartarnerup pitsanngorsarnissaat kissaatigigipput, ilinniartitsisut timelærerillu ilinniaqqinnissamut pitsaasunik periarfissaqassasut, atuartullu sulinermik misiliisarnerinik aqqissuussisarnerup nukittorsarneqarnissaa.

ALLAT

Ilinniartitsisoq

Siorna sinniisoqarfiup ataatsimiinnissaa sioqquitsiarlugu aqqissuisoq aqqissuisuujunnaarpoq, taamaattumik oktobarip tungaanut aqqissuisoqanngilagut. Taamaattumik piffissami tassani Ilinniartitsisoq saqqummersinneqanngilaq.

Sinniisoqarfiup siorna ataatsimiinnerani aalajangiunneqarpoq, Ilinniartitsisoq immikkut sammisaqarluni saqqummersinneqartassasoq.

Ilinniartitsisoq saqqummeqqittalereerpoq. Nutaamik aqqissuunneqarnerata kingornagut saqqummeqqaarnerani sullivimmi tarnikkut atukkat immikkut sammineqarlutik. Immikkut sammisaqarluni saqqummersinneqartoq taanna atuartartunit ilassilluarneqarpoq.

Tullia marsimi saqqummertussaq ilinniartitsisussaqaarniarnermik immikkut sammisaqarpoq.

Nittartagaq

Sinniisoqarfiup kingullermik ataatsimiinnerata kingornagut nittartakkaq ilusaa allannguuteqanngilaq, imaali kisimik allanngortinneqartarlutik.

Tjenestemændenes Låneforening aamma Danmarks Lærerforenings Låneforening

Atorniartarfiit taakku marluk ilaasortatsinnit nuannaarutigineqaqaat atorluarneqarlutillu.

Periarfissaq tamanna timelærerit arlallit atorpaat, atukkerneqarsinnaagamik, naak ilinniartitsisunit ikinnerugaluartunik atorsinnaatitaagaluarlutik.

TAKUSSUTISSAT

Siulersuisut ataatsimiinneri:

- 10.-12.04.08 Ilulissani ataatsimiinneq
- 26.05.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 16.06.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 24.-26.08.08 Nuuummi ataatsimiinneq
- 22.09.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 27.10.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 18.11.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 15.12.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 09.01.08 Oqarasuaatikkut ataatsimiinneq
- 03.-07.02.09 Aalborgimi ataatsimiinneq
- 08.-12.03.09 Nuuummi ataatsimiinneq

Ataatsimiinnerit allat:

- 13.03.08 Lisbeth Frederiksen Nuuk Internationale Friskolemik ataatsimeeqateqarpoq
- 26.03.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen kattuffinnik atatsimeeqateqarput
- 28.03.08 Sivso Dorph Inerisaavimmi ataatsimiippoq
- 01.04.08 Sivso Dorph & Lisbeth Frederiksen professor Jur.dr. Ole Hasselbalchimik ataatsimeeqateqarput
- 02.04.08 Sivso Dorph & Lisbeth Frederiksen AC Danmark/Philip Nordentoftimik ataatsimeeqateqarput
- 03.04.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen DLF/Jakob Munk Jensenimik ataatsimeeqateqarput
- 07.04.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmut isumaqatigiinniarpuit
- 08.04.08 Sivso Dorph KIINimi ilinniartitsisut pillugit suleqatigiissitami ataatsimiippoq
- 23.04.08 Lisbeth Frederiksen Sullivinni Avatangiisnut siunnersuisoqatigiinni atatsimiippoq
- 24.04.08 Sivso Dorph pisortanut aningaasaliissutit pillugit ataatsimiippoq
- 24.04.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 25.04.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen piffissaq sulinermut atorneqartoq pillugu isumaqatigiissummik unioqutitsinermit isumaqatigiissitsiniarpuit.
- 28.04.08 Sivso Dorphip Inger Schmidt ataatsimeeqatigaa
- 30.04.08 Sivso Dorph Ilinniarfissuarmi ilinniartitsisunik ataatsimeeqateqarpoq
- 01.-07.05.08 Sivso Dorph NLS-imi Danmarkimi ataatsimeeqataavoq
- 05.05.08 Lisbeth Frederiksen LP-mi soraarnerussutisiat pillugit isumasioqatigiittuniippoq
- 06.05.08 Lisbeth Frederiksen Danmarks lærerforeningimi ataatsimiippoq
- 06.05.08 Sivso Dorph FSL-imik Århusimi ataatsimeeqateqarpoq
- 07.05.08 Lisbeth Frederiksenip Laila Jensen ataatsimeeqatigaa
- 09.05.08 Sivso Dorph pisortanut aningaasaliissutit pillugit ataatsimiippoq
- 13.05.08 Sivso Dorph pisortanut aningaasaliissutit pillugit ataatsimiippoq
- 14.05.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen kattuffinnik atatsimeeqateqarput
- 14.05.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen Piareersarfiit pisortaannik ataatsimeeqateqarput
- 20.05.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 20.05.08 Sivso Dorphip Nuuummi sinniisuuneq ataatsimeeqatigaa

- 21.05.08 Sivso Dorph KIIINimi ilinniartitsisut pillugit suleqatigiissitami ataatsimiippoq
- 22.05.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen Nuup Kommunianik ataatsimeeqateqarput
- 22.05.08 Sivso Dorphip aamma Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigaat
- 22.05.08 Sivso Dorphip Naalakkersuisut siulittaasuat ataatsimeeqatigaa
- 22.05.08 Sivso Dorphip aamma Lisbeth Frederiksenip Comby ataatsimeeqatigaat
- 23.05.08 SDO, JEB aamma LIF AGT-mi ataatsimiipput
- 23.05.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen piffissaq sulinermut atorneqartoq pillugu isumaqatigiissummik unioqutitsinermit isumaqatigiissitsiniarput.
- 27.05.08 Sivso Dorphip Nuummi sinniisut ataatsimeeqatigai
- 28.05.08 Lisbeth Frederiksen PD/ Fransiska Sethsenimik ataatsimeeqateqarpoq
- 29.05.08 Sivso Dorphip Nuummi sinniisut ataatsimeeqatigai
- 29.05.08 Sivso Dorphip Nuummi sinniisut akissarsianut immikkut aningaasaliissutit pillugit isumaqatigiinniaqatigai
- 03.06.08 Sivso Dorph KIIINimi ilinniartitsisut pillugit suleqatigiissitami ataatsimiippoq
- 04.06.08 Lisbeth Frederiksen PD-mik ataatsimeeqateqarpoq
- 05.06.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 05.06.08 Sivso Dorphip SIK ataatsimeeqatigaa
- 09.06.08 Lisbeth Frederiksenip Erik Poulsen/Nuup Kommunianik ataatsimeeqatigaa
- 09.06.08 Sivso Dorphip SIK aamma AK ataatsimeeqatigai
- 11.06.08 Sivso Dorph aamma Lisbeth Frederiksen kattuffinnik atatsimeeqateqarput
- 16.06.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Adv. Tasiilami pissutsit pillugit ataatsimeeqatigai .
- 16.06.08 Sivso Dorph Ilinniarfissuarmiippoq
- 18.06.08 Sivso Dorph namminersorneq pillugu isumasioqatigiittuniippoq
- 23.06.08 SDO aamma LIF kattunniq ataatsimeeqateqarput
- 26.06.08 Lisbeth Frederiksenip PPR Nuuk ataatsimeeqatigaa
- 27.06.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 30.06-04.07.08 Sivso Dorph NLS-imi Svendborgimi aasaanerani pikkorissarpoq
- 12.08.08 Sivso Dorphip Ejvind Ilinniartitsisoq nalliuttorsiornermi saqqummersitassaq pillugu ataatsimeeqatigaa
- 14.08.08 Lisbeth Frederiksenip PIP Sullivimmi Avatangiisinut Siunnersuisoqatigiit pillugit ataatsimeeqatigai
- 19.08.08 SDO, LIF aamma BIGE Qasigiannuani efterskolissameersunik ataatsimeeqateqarput (FH, pisortaa, Kom.pisortaq)
- 22.08.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 25.08.08 SDO aamma Lisbeth Frederiksen pisortat pikkorissarnissaat pillugu Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaarfimmuut isumaqatigiinniarput
- 26.08.08.1 LIF Sullivinni Avatangiisit pillugit Siunnersuisoqatigiinni ataatsimiippoq
- 28.08.08.1 SDO Atassutit ataatsimeersuarnerani oqalugiarpoq
- 29.08.08 LIF-ip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 01.09.08 SDO, BIGE, LIF kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 01.09.08 SDO-p aamma LIF-ip Henrik Skydsbjerg ataatsimeeqatigaat
- 3.-4.09.08 SDO Katuami ilinniartitaaneq pillugu isumasioqatigiittuni peqataavoq
- 05.09.08 SDO KIIIN-imi ilaatigut efterskolit pillugit ataatsimiippoq
- 08.09.08 SDO ilinniartitsisut pillugit suleqatigiissitami ataatsimiippoq
- 09.08.08 SDO, BIGE kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 10.09.08 LIF isumaqatigiissutit pillugit pikkorissartunut paasissutissiivoq
- 11.09.08 LIF Nunatta Eqqartuussivianiippoq
- 12.09.08 SDO Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaarfimmik ataatsimeeqateqarpoq
- 12.09.08 SDO Kangaatsiap Kommunianut angalavoq

- 13.09.08 SDO Kangaatsiami ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 13.-18.09.08 BIGE Upernaviup Kommuniani akissarsianik suliassanullu pilersaarutiniq suliaqarpoq
- 14.09.08 SDO Iginniarfimmi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 14.09.08 SDO Ikerasaarsummi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 14.09.08 SDO Attumi ilaasortanik ataasiakkaanik pisortamillu ataatsimeeqateqarpoq
- 15.09.08 SDO Niaqornaarsummi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 17.09.08 SDO aamma BIGE Upernavimmi ilaasortanik pisortamillu ataatsimeeqateqarput
- 18.09.08 SDO aamma BIGE Upernaviup Kommunianik ataatsimeeqateqarput
- 18.09.08 LIF aamma MSA AMS-imi pisortanik ataatsimeeqateqarput
- 18.09.08 SDO, BIGE, LIF aamma MSA Ilulissani ilaasortanik ataatsimiititsipput
- 19.09.08 SDO Ilulissani sinniisunik pikkorissaavoq
- 19.-21.09.08 LIF, BIGE aamma MSA Ilulissani sinniisunik pikkorissaapput
- 22.09.08 SDO GA-mik ataatsimeeqateqarlunilu isumaqatigiissummik atsiarpoq
- 23.09.08: SDO aamma LIF Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmik ataatsimeeqateqarput
- 25.-26.09.08 SDO og ERO til kongres i DLF
- 30.09.08: SDO aamma LIF kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 30.09.08 SDO aamma LIF akissarsiat pillugit siunnersuisoqatigiit pillugit Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmik ataatsimeeqateqarput.
- 01.10.08: LIF atuagaateqarfinni sulsiunut HHE-mi oqalugiarpoq.
- 02.10.08: SDO, LIF aamma BIGE Inatsisartut kulturimut atuartitaanermullu ataatsimiititaliaanik ulloqqasioqateqarput.
- 02.10.08: SDO, LIF aamma BG Sisimiut friskolemik ataatsimeeqateqarput.
- 07.10.08 SDO aamma LIF efterskolinut ataqatigiissaarisumik Flemming Horsfeldtimik ataatsimeeqateqarput.
- 07.10.08: SDO aamma BG kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 08.10.08: SDO aamma LIF efterskolit pisortaannik ataatsimeeqateqarput
- 12.10.08: IMAK qulinngortorsiorluni nalliuttorsiorpoq
- 14.10.08: SDO Ilimmarfiup siulersuisuini siulittaasumik Lisbeth Søvndahlimik ataatsimeeqateqarpoq
- 14.10.08 SDO aamma BG kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 14.10.08 SDO aamma LIF atorfilinnut tjenestemandinullu inatsit pillugu Isumaqatigiissutit pillugit Immikkoortortaqarfimmik ataatsimeeqateqarput.
- 14.10.08 SDO PFA-p pisortaanik Lis Haslingimik ataatsimeeqateqarpoq.
- 15.10.08: SDO, LIF aamma BG Sisimiut kommunianneersunik Herman Berthelsenimik aamma Elisabeth Ringstedimik ataatsimeeqateqarput.
- 16.10.08: BG sullivimmi ajoqusernerit pillugit HHE-mi isumasioqatigiittunut ilaavoq
- 21.10.08 SDO aamma BG kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- !6.-22.10.08:LIF Illoqqortoormiuniippoq.
- 21.10.08: SDO-p Daniel G. pisortatut ilinniagaqarneq pillugu ataatsimeeqatigaa
- 23.10.-3.11.08:LIF DK-miippoq, DLF-imik ataatsimeeqateqarluni.
- 24.10.08: SDO ilinniartitsisussaqaarniarneq pillugu ataatsimiippoq.
- 28.10.08: SDO Nuussuup Atuarfiani ataatsimiippoq
- 29.10.08 SDO KANUKOKA-mi ataatsimiippoq
- 31.10.08 SDO BIGE møde med BKF Nuuk
- 04.11.08 BIGE BKF Nuuk-mik ataatsimeeqateqarpoq.
- 06.11.08 SDO aamma BG kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 10.11.08 LIF Sullivinni avatangiisinut siunnersuisoqatigiinni ataatsimiippoq
- 10.11.08 SDO aamma BIGE Nuummi sinniisunik ataatsimeeqateqarput

- 11.11.08 LIF Sullivinni avatangiisinut siunnersuisoqatigiinni ataatsimiippoq
- 12.11.08 BIGE aamma LIF Aningaasaqarnermut Pisortaqaarfimmi ataatsimiippot
- 13.11.08 SDO K benhavnimi atorfinittussarsiorluni ataatsimiittuniippoq
- 15.11.08 SDO Aalborgimi Jobmessesemiippoq
- 16.11.08 SDO Odensemi Jobmessesemiippoq
- 17.11.08 LIF-ip Erik Christiansen Inerisaavimmeersoq ataatsimeeqatigaa
- 18.11.08 BIGE aamma LIF kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 20.11.08 SDO aamma LIF Sulinngiffeqarluni angalanermut aningaasaateqarfimmi ataatsimiippot.
- 24.-27.11.08 SDO NLS-ip aqutsisoqarfiani Holtemi ataatsimiippoq
- 25.11.08 BIGE aamma LIF kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 27.11.08 LIF akissarsiat pillugit siunnersuisoqatigiinni ataatsimiippoq
- 28.11.08 SDO aamma BIGE BKF-imik ataatsimeeqateqarput
- 28.11.08 SDO, LIF aamma BIGE kattuffiit ataatsimiinnissaannut IMAK-ip ilaatitassaanik ataatsimeeqatiginnippot
- 28.11.08 SDO aamma LIF pisortanngorniarfimmik ataatsimeeqateqarput
- 29.-30.11.08 ERO til m de i Ligestillingsudvalget
- 01.12.08 SDO Ilinniarfissuarmiippoq 4.s-it akissarsiat atorfeqarnermilu atugassarititaasut pillugit nassuiaakkiartorlugit.
- 01.12.08 SDO, LIF aamma BIGE kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 02.-03.12.08 SDO, ERO, LIF, BIGE, Fia Kriegel, Jutho Wilche, Lisa Horsfeldt aamma Cecilie Vahl nunatsinni sulisartoqarneq pillugu isumasioqatigiittunut ilaappot
- 04.12.08 Lisbeth Frederiksenip Nuna Advokaterne ataatsimeeqatigai
- 05.12.08 SDO, LIF aamma BIGE Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmut isumaqaatigiinniarpot.
- 11.12.08 SDO aamma LIF Gr nlandsbankenimik ataatsimeeqateqarput
- 15.12.08 SDO, LIF aamma BIGE Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmut isumaqaatigiinniarpot.
- 17.12.08 SDO aamma BIGE Sulinngiffeqarnermi angalanissamut aningaasaateqarfimmi ataatsimiippot
- 06.01.09 SDO KIIIN-imi ilinniartitsisussaaleqineq pillugu ataatsimiippot
- 07.01.09 SDO Kilaaseqqap Atuarfiani pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 07.01.09 SDO Maniitsumi sinniisunik ataatsimeeqateqarpoq
- 07.01.09 SDO Maniitsumi ilaasortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 08.01.09 SDO Minngortuunnguup Atuarfiani, pisortanik sinniisumillu ataatsimeeqateqarput
- 08.01.09 SDO Sisimiuni Specialskolemi pisortamik sulisunillu ataatsimeeqateqarpoq
- 08.01.09 SDO Sisimiuni ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 08.01.09 SDO Sisimiuni sinniisunik ataatsimeeqateqarpoq
- 09.01.09 SDO Qeqqata Kommuniyanik pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 09.01.09 SDO Nalunnguarfiup Atuarfiani pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 09.01.09 SDO Sisimiuni atuarfiup qullersaqarfianik ataatsimeeqateqarpoq
- 13.01.09 SDO, ERO, LIF aamma BIGE kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 14.01.09 LIF Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmik ataatsimeeqateqarpoq
- 14.01.09 SDO Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu pisortaqaarfimmik ataatsimeeqateqarpoq
- 15.01.09 SDO marsimi pisortat ataatsimiinnissaat pillugu Inerisaavimmi ataatsimiippoq
- 15.01.09 SDO Ilinniartitsisumi aqqissuisunik ataatsimeeqateqarpoq
- 19.01.09 SDO Nanortallip Atuarfiani pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 19.01.09 SDO-p pisortamik Jens Korneliussenimik ataatsimeeqateqarpoq.
- 19.01.09 SDO oamma PAR Nanortallip Atuarfiani ilaasortanik ataatsimiititsippot

- 20.01.09 SDO Narsami sinniisumik ataatsimeeqateqarpoq
- 20.01.09 SDO Narsami ilaasortanik ataatsimiititsineq
- 21.01.09 SDO Narsap Atuarfiani pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 21.01.09 SDO Qaqortumi sinniisumik ataatsimeeqateqarpoq
- 22.01.09 LIF Aningaasaqarnermut Pisortaqarfimmik ataatsimeeqateqarpoq
- 22.01.09 SDO Tasersuup Atuarfiani pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 22.01.09 SDO Kujataata Kommuniani borgmesterimik allaffiullu pisortaanik ataatsimeeqateqarpoq.
- 22.01.09 SDO Qaqortumi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 23.01.09 SDO-p Tungujortuaqqami ilinniartitsisut ataatsimeeqatigai
- 23.01.09 SDO Qaqortumi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 26.01.09 SDO aamma LIF ASG-mik ataatsimeeqateqarput
- 28.01.09 SDO Inerisaavimmi ataatsimiippoq
- 29.01.09 SDO KIIIN-imi ataatsimiippoq
- 30.01.09 SDO aamma LIF Sermersuup Kommunianik ataatsimeeqateqarput
- 30.31.01.09 ERO ICC-mi ataatsimiippoq
- 05.-06.02.09 Siulersuisut Skolerigsdagenimik ataatsimeeqateqarput
- 10.02.09 SDO aamma LIF Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmik Narsami Multicenteri pillugu ataatsimeeqateqarput
- 11.02.09 SDO aamma LIF Sulinnigiffeqarluni Angalanermut Aningaasaateqarfiup siulersuisuinik ataatsimeeqateqarput
- 11.02.09 SDO KIIN-imi ataatsimiippoq
- 11.02.09 LIF Seernami najugallit peqatigiiffianni ataatsimiippoq
- 16.02.09 LIF-ip PIP aamma PPK ataatsimeeqatigai
- 17.02.09 LIF aamma SDO KANUKOKA-mik ataatsimeeqateqarput
- 17.02.09 SDO-p Palle Frederiksen Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmeersoq ataatsimeeqatigaa
- 17.02.09 SDO "Meeqqat kaattut" pillugit ataatsimiippoq
- 18.02.09 LIF AMR-imi ataatsimiippoq
- 19.02.09 SDO Nuussuup Atuarfiani pisortamik ataatsimeeqateqarpoq
- 19.02.09 SDO Nuussuup Atuarfiani ilaasortanik ataatsimiititsivoq.
- 23.-25.02.09 SDO aamma LIF Isumaqaatigiissutit pillugit Immikkoortortaqaarfimmik ataatsimeeqateqarput
- 24.02.09 SDO aamma LIF kattuffinnik ataatsimeeqateqarput
- 25.02.09 SDO Kangillinnguit Atuarfianni ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 26.02.09 SDO aamma LIF i Narsami Multicenteri pillugu isumaqaatigiinniarpurput
- 26.02.09 SDO-p Ukaliusami pisortaq ataatsimeeqatigaa
- 26.02.09 SDO Ukaliusami ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 27.02.09 ERO naligiissitaanermi ataatsimiititaliat ulluinnarni aqutsisuini ataatsimiippoq
- 28.2.-2.03.09 SDO aamma LIF Ilulissat VVE pillugu isumaqaatigiinniarpurput
- 03.-07.03.09 SDO pisortanik ataatsimeeqateqarpoq
- 03.03.09 SDO Qorsussuarmi ilaasortanik ataatsimiititsivoq
- 05.03.09 SDO aamma LIF pisortat akissarsiaat pillugit isumaqaatigiinniarpurput
- 06.03.09 SDO aamma LIF PIP-mik siunissami suleqatigiinnissaq pillugu ataatsimeeqateqarput
- 06.03.09 SDO meeqqanut ilaqutariinnullu iliuusissanut aqutsisunut ataatsimeeqataavoq
- 09.03.09 SDO, ERO aamma LIF Inerisaavimmi nalilersuisarneq pillugu ataatsimiippurput.

**Skriftlig beretning
2009**

Skriftlig beretning

Repræsentantskabet holder i år sit årlige møde på Hotel Icefiord i Ilulissat. Dette er det fjerde ordinære repræsentantskabsmøde, og som sådan det sidste, siden bestyrelsen blev valgt i 2005. Repræsentantskabet er som bekendt IMAKs øverste myndighed, og det er i dette forum, foreningen tager de vigtige beslutninger og udstikker pejlemærker for sin kommende virksomhed. Denne skriftlige beretning er en beretning om, hvad foreningen har arbejdet med, siden den skriftlige beretning 2008 blev fremsendt i marts måned sidste år.

Den skriftlige beretning indgår som den ene del af formandens samlede beretning. Den anden del bliver aflagt mundtligt på repræsentantskabsmødet i dagene 19. – 21. april 2009.

Sivso Dorph

Indholdsfortegnelse

PÆDAGOGISKE FORHOLD	4
Skolevæsenet	4
Skolerne – bygningerne	4
Lærersituationen.....	4
Dobbelt folkeskoleårgang og de grønlandske efterskoler	5
Vedr. IT i undervisningen.....	5
Disciplinære problemer i folkeskolen:	6
Urolige børn.....	6
Specialundervisning/Vidtgående specialundervisning.....	6
Ilinniarfissuaq/ Inerisaavik/ Ilimmarfik.....	7
FAGLIGE FORHOLD	8
Arbejds miljø.	8
Forhandlinger.....	9
Den decentrale pulje.....	10
Aktivitetsplaner.....	11
Overtrædelser af arbejdstidsaftalen.....	12
Forkert løn	12
Samarbejdsudvalg	12
IMAKs ferierejsefond	12
Atuartitsisut fond.....	13
Pensionsforhold.....	13
Prisudviklingen i Grønland.....	13
ORGANISATORISKE FORHOLD	14
Organisationer på det fremtidige grønlandske arbejdsmarked	14
Medlemmer.....	17
Medlemsmøder	17
Bestyrelsen.....	18
TR-kurser.....	19
Bestyrelsens arbejde i forhold til Princip- og indsatsprogrammet.....	19
Økonomi	20
Sekretariatet	20
Danmarks Lærerforening.....	20
Nordiske Lærerorganisationers Samråd	20
NLS Lederforum	24
Arbejds miljø / Arbejds miljørådet	25
ICC	25
Andre faglige organisationer	26
Forhandlingsret for centerlederne	26
KANUKOKA	27
KIIIN	27
FTF og LC	27
GA	28
ANDET	28
Ilinniartitsisoq	28
Hjemmesiden	28
Tjenestemændenes Låneforening samt Danmarks Lærerforenings Låneforening	28
OVERSIGTER	29
Bestyrelsens møder:	29
Andre møder:	29

PÆDAGOGISKE FORHOLD

Skolevæsenet

Skolerne – bygningerne

Vi skal fra foreningens side først udtrykke vores glæde over, at Landstinget i de seneste år har været opmærksomme på den dårlige fysiske tilstand, som skolernes bygninger er i. Dette hænger sammen med, at vi i starten af 2000 tallet råbte meget højt op, om den dårlige tilstand skolerne var i. Derefter lovede man dengang, at man årligt minimum ville afsætte kr. 100 mio. til renovering og nybygning af skolerne. Dette har heldigvis resulteret i, at en del skoler er blevet renoveret herefter. Men vi har endnu et langt efterslæb på renoveringsområdet.

Lad os blot nævnte nogle eksempler på byskoler, som trænger enten til total renovering eller nybygning: Atuarfik Mathias Storch, Ilulissat, Juunarsip Atuarfia, Qasigiannnguit, Minngortuunnguup Atuarfia, Sisimiut, Kilaaseqqap Atuarfia i Maniitsoq, nogle af byskolerne i Nuuk, Tasersuup Atuarfia i Qaqortoq, Narsap Atuarfia i Narsaq, Nanortallip Atuarfia i Nanortalik samt en række bygdeskoler. Til alene ovennævnte skoler må investeringsbehovet være langt over 1 mia. kr. og dertil kommer de bygdeskoler, der endnu ikke er renoveret.

Vi har derfor langt vej igen. Derfor skal foreningen til stadighed gøre politikerne opmærksomme på, at stadig mange skoler trænger til en fornyelse, hvor også kantinefaciliteter skal indgå.

Lærersituationen

Vi har endnu ikke modtaget den endelige opgørelse over ansatte i hele landet, som fremgår af 1. oktober indberetningerne. Men det er vores kvalificerede gæt, at vi endnu mangler 300 uddannede lærere over hele landet. Lærermanglen er især betydelig i bestemte bygder og i visse byer.

Vi har som følge af dette og som opfølgning på arbejdsgruppen vedrørende lærersituationen samarbejdet med KANUKOKA og KIIIN i forsøget på at tiltrække flere lærere til landet.

I november måned var vi med til jobmessen i Danmark sammen med KANUKOKA og KIIIN, hvor vi i første omgang deltog i et arrangement i København, og deltog derefter i jobmessen Aalborg og Odense.

Interessen for arrangementet i København var ikke særlig stor. I Aalborg var det lidt bedre og størst tilstrømning var der i Odense. Vi er selv følgelig alle spændte på at se og høre, om vores deltagelse vil have en effekt i bestræbelserne på at skaffe flere lærere til Grønland.

Arbejdsgruppen vedrørende lærermanglen har holdt jævnlige møder siden i begyndelsen af skoleåret, hvor vores deltagelse i jobmessen er et af resultaterne.

Derudover har arbejdsgruppen også besluttet at genetablere introkurser for nyansatte lærere fra Danmark, da vi i de seneste år har oplevet, at nyansatte fra Danmark bliver kortere og kortere tid i Grønland. Da det er arbejdsgruppens vurdering, at det i høj grad skyldes manglende effektiv information og dannelse af netværk, genetablers introkurserne i Danmark med start til sommer, hvor der arrangeres en uges introkursus.

Udover disse initiativer er arbejdsgruppen i gang med at lave et engelsksproget informationsmateriale, der henvender sig til amerikanske og canadiske lærere.

Det er selvfølgelig vores håb, at disse initiativer vil være med til at bedre lærersituationen i Grønland.

Dobbelt folkeskoleårgang og de grønlandske efterskoler

Som følge af folkeskolereformen Atuarfitsialak afsluttede to årgange folkeskolen i 2008, hvilket naturligvis lagde et forhøjet pres på det videre uddannelsessystem, der i den grad skulle geares til at tage imod denne dobbelte årgang.

Dette blev fra Hjemmestyrets side håndteret med en række tiltag som bl.a. indbefattede et ekstra spor på GU og HTX, oprettelse af en efterskole i Grønland samt en forhøjelse af efterskolekvoten, hvilket dog viste sig langt fra at være tilstrækkeligt.

Der var især massiv ansøgning til den midlertidige efterskole på Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq, der måtte give afslag til et stort antal ansøgere, for hvem mulighederne herefter var begrænsede.

I juni – få måneder før skolestart – valgte man derfor at oprette yderligere tre midlertidige efterskoler i hhv. Sisimiut, Maniitsoq og Kangerlussuaq.

Den meget korte tidshorizont på sådanne forholdsvis store projekter medførte dels en mangel på information til forældre samt skolerådgivere og dels en mangel på helt grundlæggende retningslinier for den enkelte skole. Det var derfor ganske uvist, hvad der ventede eleverne, og hvad forældrene i princippet skulle betale for.

Resultaterne har da heller ikke været en udpræget succes.

Værst ser det ud i Kangerlussuaq, hvor ikke engang de fysiske rammer var i orden. Her var der f.eks. ikke noget brugbart køkken de første måneder af efterskoleopholdet. Maden blev derfor leveret udefra og dette til tider ikke i de nødvendige mængder. Frafaldet her var stort – allerede efter to måneder var 29 ud af 84 elever rejst hjem af forskellige årsager. Desværre blev det i forbindelse med oprettelsen af de midlertidige efterskoler ikke taget lovgivningsmæssig højde for at sikre eleverne mulighed for at gå til prøver. Desuden har Piareersarfiks rolle i forhold til at kunne gå til folkeskolens afsluttende prøver været uklar, hvorfor der mange steder ikke har været mulighed for at slutte året med at forbedre prøvekaraktererne fra folkeskolen.

Presset på ungdomsuddannelserne fra den dobbelte årgang er dog langt fra aftaget, og vi vil igen i høj grad opleve mange unge, der ikke bliver optaget på en ungdomsuddannelse efter den kommende ansøgningsrunde.

Vedr. IT i undervisningen

I Landstingsforordning nr. 8 om folkeskolen Kap. 4 § 9. 5 stk. 3 står der ”I undervisningen i alle fag og fagområder indgår IT som en del af og et redskab i undervisningen”. I 1997 besluttede landstinget, at hjemmestyret skulle oprette et skoledatenet og stå for driften af det. Senere er der via bloktilskudsaftalerne mellem Hjemmestyret og KANUKOKA indgået aftaler om fordelingen af udgifterne til nettet. Det har i 2008 desværre vist sig, at Hjemmestyret ikke lever op til sin del af aftalen. Der er en langsom internetforbindelse, og elevernes og lærernes muligheder for at gøre bare rimelig brug af internetsøgning og for at inddrage IT i undervisningen er så begrænsede, at man må slå fast, at vi i dag ikke kan leve op til kravene i forordningen, i bekendtgørelserne og i læringsmålene.

Disse forhold skal der hurtigst muligt rettes op på.

Men det var jo ikke ligefrem det, der var ved at ske, da Ilisimatusarfik meddelte, at de af økonomiske grunde ville lukke Attat til april 2009. Dette kom der heldigvis megen debat ud af. Det har indtil videre resulteret i løfter fra Landsstyremedlemmet for skoleområdet om, at Attat får sin selvstændige bevilling, og at man arbejder på mulighederne for at gøre forbindelsen mere tidssvarende. Men dette er alt sammen ord, vi har intet set på tryk.

Lad os blot slå fast, at Hjemmestyret er enejer af vores eneste internetudbyder, og at de derfor også vil være i stand til at fastsætte en aftale og en pris, der ikke udhuler skolernes og uddannelsesinstitutionernes økonomi, og som samtidig kan sikre en nethastighed, der gør, at vi alle kan leve op til de krav, der stilles til os.

Disciplinære problemer i folkeskolen:

Da vi omkring nytår hørte Landsstyreformandens nytårstale, kunne man forledes til at tro, at alt går godt i vores folkeskole.

Det er langt fra tilfældet.

En stor gruppe elever på alle skolesteder har alvorlige problemer med at møde op til timerne og med at lave deres lektier. Dette vil på sigt skabe en ret stor gruppe af borgere, der ikke har grundlag for at tage en uddannelse, og som vil have svært ved at passe et arbejde. Vi er nødt til at finde veje til at hjælpe de forældre, der ikke selv kan finde ud af at sætte grænser for deres børn og at vejlede dem til at blive ansvarlige samfundsborgere.

Urolige børn

Der har i de sidste år været en stigning i antallet af urolige børn i den grønlandske folkeskole. Der sidder elever i deres normale klasser eller hold, som har svært ved at tilpasse sig. Derfor er det vigtigt, at man beskæftiger sig med uro på skolen både af hensyn til elevernes og lærernes psykiske arbejdsmiljø. For et godt læringsmiljø og arbejdsro i klasserne på skolen er lige så vigtigt for elevernes skolegang og udbytte af det, som for lærernes tilfredshed med deres arbejde på skolen. Ved at give ressourcer til de urolige børn øges også kvaliteten i den grønlandske folkeskole, og dermed forbedres alle skoleelevers udbytte af deres skolegang. Ved at afhjælpe denne stigende problematik, øger man kvaliteten i skolens arbejde og dermed forbedres alle elevers udbytte af deres skolegang.

Der er på nogle skoler også i dette skoleår, givet en del timer til såkaldte støttelærere til de urolige børn. Støttelærerne er med i alle timer, den urolige elev er på skolen. Dette har gjort, at eleverne bedre kan modtage den undervisning, de har krav på.

Specialundervisning/Vidtgående specialundervisning

Op til repræsentantskabsmødet sidste år kom det frem, at man på kysten var i gang med at lave meget markante besparelser på nogle skoler til indeværende års specialundervisning.

På baggrund af denne melding fra et par skoleledere på kysten, indbød vi KANUKOKA til et samarbejde, om at lave en undersøgelse om, hvor store besparelser der er tale om.

Vi påbegyndte undersøgelsen før sommerferien. Vi fik ikke tilstrækkelig antal svar. Vi blev derfor nødt til at fuldføre undersøgelsen til efter sommerferien.

I løbet af efteråret indsamlede vi yderligere data fra skolerne. Desværre var det også meget svært at hente data fra alle skolerne. Nogen svarede simpelthen ikke. Dette er meget frustrerende, når vi i samarbejde med KANUKOKA prøver på at lave et redskab til, hvordan vi kan komme til at handle i fremtidige tiltag af tilsvarende omfang.

Vi er vidende om, at man på kysten oplever, at behovet for at modtage vidtgående specialundervisning eller en anden form for specialpædagogisk bistand er voksende. Dette falder ikke i tråd med de kommende budgetter i finansloven, hvor man lader bevillingerne falde i de kommende år.

Vi har rundsendt spørgeskemaer til 82 skoler og har fået tilbagemeldinger fra 37 skoler. Disse skoler havde i skoleåret 2005/2006 et samlet elevtal på 11079. Hvis vi fortsat benytter elevtallene fra nævnte årstal svarer det til, at vi har fået svar om 8559 elever, hvilken svarer til at vi har fået tilbagemeldinger fra skoler, der underviser 77,25 % af eleverne i Grønland.

Af deres svar fremgår det, at der i skoleåret 2007/2008 var bevilget 94.628 timer til vidtgående specialundervisning og dette tal var på 90.716 timer i skoleåret 2008/2009, hvilket er et fald af bevilgede timer på 3.912 timer.

Dette er et fald, som er uacceptabelt, da man på kysten konstaterer, at behovet for vidtgående specialundervisning er stigende.

PPR

Noget af det vigtigste på vores arbejdsplads er vi kan modtage løbende rådgivning. En af PPR's opgaver er at yde rådgivning til skolens ledelse og de daglige lærere, samt i forbindelse med forældresamarbejdet omkring de elever, der på forskellig vis skal modtage hjælp. Dette kan have stor betydning for vores daglige arbejde, da en god rådgivning samt forslag til hjælp ikke kun gavner de elever, der har behov for støtte, men det gavner også de enkelte klasser samt hele skoler på en positiv måde. Uagtet dette må det forgangne år betegnes som et år uden, der har været gehør for behovet. Mange skoler fik ikke det ønskede antal timer som de har brug for til støtte for disse børn, og det har fået store konsekvenser for arbejdsgangen i de enkelte steder. Enkelte elever, der har behov pga. handicap, samt især flere og flere børn, der løbende har behov for god rådgivning fra PPR pga. negativ sociale livsførelser, bliver ramt af landstyreets sparepolitik på området. Dette er en forkert politik. Vi kan ikke undvære rådgivning fra PPR, alligevel kan vi bare se til, at de ansatte må løbe endnu hurtigere og de øvrige negative konsekvenser, der er konsekvenserne af de færre penge, der er at arbejde med.

Ilinniarfissuaq/ Inerisaavik/ Ilimmarfik

Som følge af loven om Ilisimatusarfik er Ilinniarfissuaq og Inerisaavik en del af Ilisimatusarfik. Det betyder, at alle overordnede beslutninger nu træffes af Ilisimatusarfiks bestyrelse. Vi har derfor ikke længere en direkte indflydelse på aktiviteterne i hverken Ilinniarfissuaq eller Inerisaavik. Før i tiden kunne vi gøre vores indflydelse gældende gennem læreruddannelsesrådet i Ilinniarfissuaq samt i bestyrelsen for Inerisaavik. For begge disse institutioner er det nu Ilisimatusarfiks bestyrelse, der har magten.

Vi har ved tilblivelsen af lovgivningen på området gjort alt, hvad der stod i vores magt for at prøve på at ændre beslutningen, således at i det mindste Inerisaavik stod udenfor Ilisimatusarfiks lovgivning, men landstinget lyttede desværre ikke til os.

Som følge af, at Inerisaavik nu er omfattet af Ilisimatusarfiks bestyrelse, udtalte bestyrelsen sig for Ilisimatusarfik i oktober måned, at man har i sinde at lukke for skoledatanettet Attat pr. 1. april 2009 af besparelsmæssige hensyn.

Dette viser med al tydelighed, at Inerisaaviks virksomhed, som helhed ikke hører hjemme i Ilisimatusarfik. Det er bestyrelsens helt klare overbevisning, at kun den del af Inerisaaviks virksomhed, der omfatter akademiske uddannelser, burde have haft plads i Ilisimatusarfik og ikke hele Inerisaavik. Vi frygter, at det i sidste ende bliver folkeskolen, der kommer til at betale for Inerisaaviks placering i Ilisimatusarfik. Ilisimatusarfiks bestyrelse vil selvfølgelig som deres interessesfære altid prioritere Ilisimatusarfiks primære opgaver, og ikke skoledatanet, udlånsvirksomhed, forlagsvirksomhed og konsulentvirksomhed i forhold til folkeskolerne, som er folkeskolernes interessesfærer.

Som følge heraf har vi sendt skrivelser til Landsting og Landsstyre samt til pressen om, at vi betragter denne beslutning som meget uheldig, idet Landstinget i 1997 tog en principbeslutning om, at der etableres et skoledatanet. Efter etablering blev det en del af Inerisaaviks virksomhed, og

da IT ifølge Landstingsforordning om folkeskolen er en del af undervisningen, sendte vi meget kraftige protester imod beslutningen om at lukke Attat.

Dette har nu medført, at skoledatanettet er ude af Inerisaaviks virksomhed, og er blevet til en del af KIIIAs virksomhed. Hvordan det rent organisatorisk bliver placeret, er der i skrivende stund ingen, der med 100 procents sikkerhed kan udtale sig om.

Inerisaaviks og Ilinniarfissuaqs kursusvirksomhed er stadig omfattende, hvor kurser i effektiv pædagogik har haft høj prioritet i kursusvirksomheden. Det er vi selvfølgelig godt tilfredse med. I skoleåret 2008/2009 deltager lidt over 1000 kursister i 51 kursusaktiviteter. Af disse 51 kurser har to af kurserne tilsammen et deltagerantal, som udgør ca. halvdelen af kursisterne, idet 221 deltager i ”Den daglige undervisning, de afsluttende prøver og den nye karakterskala”, og 271 deltager i ”Effektiv pædagogik”.

FAGLIGE FORHOLD

Arbejdsmiljø.

Arbejdsmiljø deles traditionelt op i fysisk og psykisk arbejdsmiljø, men den ene del kan have stor indflydelse på den anden del. Dette er ikke mindst set på Minngortunnguaq Atuarfia i Sisimiut. Arbejdstilsynet gav i slutningen af 2008 gav Sisimiut Kommune et påbud om at gøre noget ved den skimmelsvamp, der blev konstateret på skolen.

Det er kommunen nu startet på, men processen påvirker dagligdagen på skolen rigtig meget og har indvirkning på både det fysiske og det psykiske arbejdsmiljø. Elever og lærere påvirkes af, at undervisningen bliver flyttet rundt, toiletforholdene for lærerne er forringet, håndværkere på skolen mv. alt sammen noget, der får indflydelse på elever, ledere og læreres adfærd og dermed på det psykiske arbejdsmiljø. Flere lærere er desuden fysisk påvirket af indeklimaet på skolen. En påvirkning, der sandsynligvis har stået på i flere år og hvis langtidsvirkninger - både for lærere og elever - der kun kan gisnes om.

Skolen er efter IMAKs mening i en sådan stand, at den ikke bør reoveres, men erstattes med en helt ny skole. IMAKs bestyrelse har derfor henvendt sig til Landsstyret og Landstinget med en kraftig opfordring til at bygge en helt ny skole.

IMAK er vidende om, at skimmelsvamp er et problem på flere skoler og institutioner i Grønland, så sikkerhedsorganisationerne og tillidsrepræsentanterne på de enkelte arbejdspladser skal være meget opmærksom på, når ansatte henvender sig med oplysninger / symptomer, der evt. kan tilskrives skimmelsvamp, så der kan reageres på det, før det får indflydelse på de ansattes helbred.

IMAK ser forsat et stigende antal henvendelser, som drejer sig om det psykiske arbejdsmiljø.

De fleste henvendelser kan deles op i følgende kategorier:

- Problemer med eleverne f.eks. grundet mange urolige børn i klassen
- Samarbejdsproblemer med kolleger
- Samarbejdsproblemer med ledelsen.

Oftest må IMAK i disse sager konstatere, at der på de enkelte arbejdspladser ikke er udarbejdet de nødvendige retningslinjer for at sikre trygge rammer for alle. Retningslinjer, der beskriver forskellige politikker, værdier osv. Desværre er det jo ikke første gang, i en skriftlig beretning til

IMAKs repræsentantskab, at dette fremgår. De manglende retningslinjer eller den manglende overholdelse af disse skaber utryghed og frustration, som medfører dårligt arbejdsmiljø.

Forskning viser, at arbejdspladser med dårligt arbejdsmiljø oplever stor udskiftning blandt de ansatte, og at det på sigt giver problemer med rekruttering. Det er vigtigt at slå fast, at et godt arbejdsmiljø gavner alle – ikke kun de ansatte.

Fra 1. januar 2008 blev det lovpligtigt, at alle arbejdspladser i Grønland med mere end 10 ansatte skal lave en arbejdspladsvurdering (APV). Fra 1. januar 2009 skal alle arbejdspladser i Grønland uanset antal ansatte have en sådan APV.

Nogle skoler/institutioner er gået i gang med at lave en APV, men der er fortsat alt for mange er endnu ikke kommet i gang. Især på de skoler, hvor der er problemer med det psykiske arbejdsmiljø, anbefaler IMAK kraftigt, at man får professionel hjælp udefra første gang, der skal laves en APV. Midlerne til dette tjenes hurtigt ind gennem bedre fastholdelse af personalet samt mindre sygefravær – hvis man vel at mærke gør noget ved de problemer, som APV påpeger. IMAK er vidende om tilfælde, hvor arbejdsgiver stiller sig tilfreds med at indsamlet materiale til APV f.eks. interviews og udfyldte spørgeskemaer, bearbejdes af personer uden de nødvendige kompetencer. Dette skal IMAK fraråde, da det kan betyde at hensigten med udarbejdelsen af APV ikke opfyldes.

Det er arbejdsgiverens ansvar, at arbejdet laves og følges op. Men husk alle aktører skal inddrages og har en forpligtigelse til at deltage i henhold til loven, ellers bliver det bare et stykke papir i en skuffe, fordi man skal lave det, og det giver ingen resultater.

Endvidere skal alle skoler i Grønland i henhold til samarbejdsaftalen med KANUKOKA og arbejdstidsaftalen med Landsstyret have retningslinjer fastsat i samarbejde mellem ledelse og ansatte.

Efter IMAKs opfattelse prioriteres dette arbejde flere steder ikke med både dårligt fysisk og psykisk arbejdsmiljø til følge.

Forhandlinger

Der er i årets løb forhandlet enkelte stillinger på plads med Overenskomstafdelingen. Derudover har vi haft en række møder for at følge op på de aftaler, der blev indgået i forbindelse med de ordinære forhandlinger i 2006. Desværre bliver ikke alle aftaler fulgt op fra Overenskomstafdelingen, hvor vi har måttet rette flere henvendelser for at færdiggøre nogle af de i gang værende projekter og aftaler. I dag må vi endnu engang konstatere, at Overenskomstafdelingen stadig forhæler en masse sager for os. Dette finder vi ganske beklageligt. Vi havde forståelse for situationen sidste år, idet Overenskomstafdelingen havde mange ubesatte stillinger. I dag er mange af stillingerne i Overenskomstafdelingen besat, derfor vil vi ikke længere acceptere de mange udsatte sager i forhold til Overenskomstafdelingen.

Da vi blev bekendt med, at man var på vej til at etablere efterskoler i Grønland i løbet af foråret, rettede vi en henvendelse både til Overenskomstafdelingen og Sulisartut Højskoleat, som skulle forestå driften af efterskolen i Grønland. Overenskomstafdelingen meddelte os, at da det drejer sig om privat foretagende måtte vi forhandle med efterskolerne direkte.

I løbet af foråret var der forhandlingsvilje fra Sulisartut Højskoleat, men lige op til ferie vendte stemningen, hvor de ikke længere ønskede at forhandle om løn - og ansættelsesvilkår for deres

kommende lærere. Dertil kom, at Hjemmestyret i løbet af sommeren også fik etableret midlertidige efterskoler i Maniitsoq, Sisimiut og Kangerlussuaq. Vi ønskede derfor at starte de generelle forhandlinger med disse efterskoler, men ingen af disse ønskede at forhandle om løn - og ansættelsesvilkår, så længe de var forsøgsefterskoler. I oktober måned holdt vi møde med efterskolernes forstandere, hvor vi aftalte, at vi ville indgå aftaler, så snart dette blev muligt.

Interessen og behovet for efterskoler i Grønland er betydeligt, og i det forløbne år har forberedelserne til opstarten af den permanente Villads Villadsens Efterskole i Qasigiannguut været i fuld gang. Der er nu optaget 80 elever ud af 140 ansøgere, og efterskolen har netop indgået en hovedaftale, overenskomst og aftale om samarbejde med IMAK

Udover forhandlinger med efterskolerne har vi også haft forhandlinger med Sisimiut Friskole, som startede i august. Vi havde derfor i juni måned rettet en henvendelse til Sisimiut Friskole om, at vi ønskede at forhandle med dem, inden de startede deres friskole. Sisimiut Friskole kom ikke med noget svar. Da vi efter nogle fornyede henvendelser stadig ikke havde modtaget nogen svar fra dem, varslede vi en blokade mod Sisimiut Friskole. Først derefter kom der reaktion fra Friskolen i Sisimiut. Der blev derefter indgået både en hovedaftale og overenskomst med Sisimiut Friskole i begyndelsen af oktober måned.

Den decentrale pulje

IMAK gik nødtvungent med til at underskrive en aftale om decentral pulje ved sidste OK - forhandling. Det var et ultimativt krav fra arbejdsgiveren.

Oplægget var 1,5 % af lønsummen, men under forhandlingerne fik IMAK dette lavet om til 1 %.

Som det fremgår af bestyrelsens skriftlige beretning i 2008, har der allerede i forbindelse med opstarten af puljen været problemer omkring udmøntningen, da hjemmestyret og kommunerne tilsyneladende ikke havde fået den fornødne vejledning. IMAK har derfor afholdt adskillige møder med såvel overenskomstafdelingen som KANUKOKA.

IMAK gjorde det under forhandlingerne til et krav for at underskrive, at der skulle gennemføres forhandlingskurser for ledere og tillidsrepræsentanter. I april 2007 gennemførtes kurser for tillidsrepræsentanterne i forbindelse med IMAKs repræsentantskabsmøde. IMAK betalte for TR'ernes ophold, rejser, dagpenge mv., mens hjemmestyrets forhandlingsafdeling stod for afviklingen af kurset.

Hjemmestyret og KANUKOKA har ikke gennemført kurser for lederne trods gentagne rykkere herfor.

Der har været afholdt flere mæglingmøder for at sikre medlemmerne de tillæg, de har krav på efter aftalerne. Desværre må det fortsat konstateres, at flere kommuner og hjemmestyret fortsat ikke overholder aftalerne, hvorfor IMAKs bestyrelse nu har besluttet at rejse nogle principalsager omkring puljen.

Der er problemer med både rekrutterings- og fastholdelsestillæg og kvalifikationstillæggene samt afrapportering.

Ansøgninger om fastholdelsestillæg trækkes i langdrag af arbejdsgiverne på trods af de i aftalen fastsatte frister. Rekrutteringstillæg anvendes ikke. Kvalifikationstillæggene er i nogle kommuner trods adskillige rykkere ikke udbetalt med tilbagevirkende kraft til den dato, hvor den pågældende opfyldte kravene. Nogle kommuner bruger stadig manglende midler som begrundelse for afslag på

trods af den mægling, der har været mellem aftaleparterne. Af mæglingsresultatet fremgår det, at det kun er, hvis hele puljen er anvendt til rekrutteringstillæg og fastholdelsestillæg, at man kan bruge denne begrundelse til at afslå et sådant tillæg. Et kvalifikationstillæg kan under ingen omstændigheder afslås, hvis den ansatte opfylder kravene.

Et andet stort problem er at få overblik over hvilke tillæg, der er givet, samt i hvilke kommuner og hjemmestyreinstitutioner. Næsten ingen kommuner og heller ikke Hjemmestyret overholdt aftalen med hensyn til indberetning hverken pr 31.12. 2007 eller 31.12. 2008.

Hjemmestyret har prøvet at trække tillæggene ud af lønsystemet, men heller ikke disse oplysninger giver et retvisende billede. Dette er et stort problem i forhold til kommende forhandlinger, da ikke udmøntede midler skal gå tilbage i lønsummen jævnfør aftalen.

Det er IMAKs bestyrelses opfattelse, at IMAK har gjort sit til at få aftalen til at fungere, hvorimod hjemmestyret og kommunerne gang på gang har svigtet ved manglende stillingtagen, manglende afholdelse af kurser for lederne, samt manglende opfølgning på aftaler på de afholdte møder. Samtlige kommuner samt hjemmestyret har overtrådt aftalen på et eller flere punkter, og dette skal sammenholdes med, at aftalen var et ultimativt krav fra arbejdsgiverside ved de sidste forhandlinger.

Samtidig var det alene et arbejdsgiverkrav at få oprettet den decentrale pulje, mens IMAK havde som krav at få indført kvalifikationstillæg i de almindelige aftaler.

Aktivitetsplaner

I forbindelse med beregningen af lærernes lønninger benyttes KANUKOKAs lønindberetningsskema overalt. I dette skema udfyldes tiden til lærernes aktiviteter, derudover indberettes de tillæg lærerne skal have i skemaet. I det fleste tilfælde er udfyldningen ved skoleårets start problemfrit, men det er mærkbart i flere byer, at der opstår fejl ved indberetningen af ændringerne midt i et skoleår.

Som følge af, at der er indgået en årsnormsaftale, er aftalen om, at lønnen er gældende fra ansættelsesdagen ikke længere eksisterende. Derfor tilrettes ændringerne således, at disse tilbageføres til 1. august. Derfor opstår fejlene som regel, når ændringerne sker midt i et skoleår. Når ændringerne sker, er det mange gange svært for den enkelte lærer at forstå, hvordan udregningen er sket, og mange gange har man svært ved at se, om man nu har modtaget den korrekte løn.

I de fleste skoler bruger man to aktivitetsplaner. Det ene er lønberegningsskemaet fra KANUKOKA, her fremgår det også hvilke tillæg der er medregnet. Som det andet benyttes TR2000, her fremgår med datobenævnelse hvilke undervisningsdage, der er medregnet. Disse to skemaer er et godt redskab for lærerne, hvis de er udfyldt rigtigt. Disse to skemaer skal stemme overens i timetal, når de er rigtigt udfyldte. Hvis der opstår forskelle mellem disse to skemaer, bliver det svært for den enkelte at fastslå, hvilket af skemaerne, man skal benytte. Vi skal derfor anbefale, at der for udfyldning af disse to skemaer udarbejdes retningslinjer, som fastsætter, hvilket af skemaerne man skal tage udgangspunkt i, når der sker ændringer midt i et skoleår.

Når der er opstået fejl i beregningerne, medfører det et omfattende administrativt arbejde, der skal udføres. Det er derfor påtrængende nødvendigt, at brugerne af disse systemer på skolerne kommer

på brugerkurser for at få de nødvendige kompetencer. Derudover er det også nødvendigt, at lærerne inden de skriver under, forstår, hvad det er, de skriver under på.

Overtrædelser af arbejdstidsaftalen

Vi har i løbet af året oplevet en række overtrædelser af vores arbejdstidsaftale, som har medført en række boder.

Vi mener, at mange af boderne kunne have været undgået, hvis der havde været etableret en lederuddannelse for nyansatte skoleledere.

Vi ved, at skolelederne har en central placeringen i forhold til folkeskolens udvikling og trivslen på den enkelte skole. Vi har derfor, frem for at få udbetalt en større bod, ønsket, at der blev etableret en skolelederuddannelse for nyansatte skoleledere.

Dette har arbejdsgiverne efterkommet. Vi regner derfor med, at den nye skolelederuddannelse vil kunne se dagens lys i løbet af efteråret. En uddannelse der er modulopbygget, således at lederne mellem modulerne får konkrete opgaver, der skal være med til at løse udfordringerne på den enkelte skole.

Forkert løn

Nogle steder, har man konkrete problemer med at udfylde aktivitetsplanerne korrekt. Dette resulterer i, at lærerne efterfølgende får forkert løn. Desværre har problemet været udbredt i nogle kommuner. Dette har medført, at nogle lærere har fået store efterreguleringer.

Det er vores håb, at man med indførelsen af de nye storkommuner, vil være opmærksomme på problemet, således eksperterne i de nye storkommuner fanger eventuelle fejl i opløbet.

Samarbejdsudvalg

Når man betragter de daglige forhold i folkeskolen, kan man stadigvæk mærke, at aftalen med kommunerne om oprettelse af Samarbejdsudvalg på de enkelte arbejdspladser endnu ikke praktiseres efter hensigten en del steder.

Bestyrelsen i IMAK påpeger, at aftalen skal overholdes. Dette er en forudsætning for, at en arbejdsplads kan have gode vilkår, både hvad angår de psykiske og de fysiske rammer.

Vi er vidende om forskellige eksempler på dårlige arbejdsforhold. Nogle af dem skyldes f.eks, at man på en del arbejdspladser ikke har lavet retningslinier for, hvad man gør, når der sker forandringer. Dette medfører som regel diskussioner, som man kunne undgået, hvis man på dette punkt havde lavet retningslinjer for, hvad man gør i situationen. Der kan være forskellige årsager fra arbejdsplads til arbejdsplads til, at man ikke bruger aftalen til at forbedre arbejdsforholdene; men en ting er sikker, der skal afsættes tid til det forberedende arbejde på alle arbejdspladser.

Endvidere vil det være godt, hvis man på de enkelte arbejdspladser også indarbejder en rutine med løbende at evaluere de eksisterende aftalte retningslinjer.

På de skoler, hvor man arbejder med retningslinjerne kan man i dagligdagen mærke en positiv forskel.

IMAKs ferierejsefond

2008 var et valgår for IMAKs ferierejsefond.

Valgene afvikledes over en længere periode. Ved den første udskrivelse af valget, var der for få opstillede, hvorfor vi blev nødt til at genudskrive nyvalg. Den nyvalgte bestyrelse kunne derfor først holde deres første møde den 20. november 2008.

Den eneste væsentlige ændring i regulativet har været at præcisere, at tilskuddet til rejsen udelukkende må benyttes til billetter.

Tilskudsmodtagernes ønsker om at kunne anvende tilskuddet til andre formål end billetter har medført rigtigt mange henvendelser til kontoret.

For sent indkomne ansøgninger om ferierejsetilskud giver en masse ekstra arbejde på kontoret. Som regel er ansøgningsfristen sat til omkring midten af december måned. Midlerne tildeles efter hvor mange ansøgninger, man har modtaget. Derfor behandles for sent indkomne ansøgninger enkeltvis. Det er administrativt krævende, og her kan det være et spørgsmål om, hvor mange midler der er tilbage.

Atuartitsisut fond

I forbindelse med nyvalg til bestyrelsen for Atuartitsisut fond, har vi været nødsaget til at udskrive valg flere gange for at få det nødvendige antal kandidater. Fondens nye bestyrelse holdt deres første møde den 16. januar 2009.

Regulativet er næsten det samme som for lærernes ferierejsefond. Da midlerne til Atuartitsisut fond er meget begrænsede, prioriteres de ansøgere, der har haft et længere ansættelsesforhold.

Mange tror rejserne finansieres af kontingentet til IMAK. Vi håber, at I vil være med til at informere om, at det ikke forholder sig sådan.

Pensionsforhold

Siden sidste repræsentantskabsmøde har Landsstyret indgået en aftale med den danske regering om, at forlænge fristen for overførsel af pensionsmidler til begge lande til udgangen af 2011.

Dette giver os nu en forlænget frist til at forsøge at finde frem til løsningsmuligheder, der tilgodeser pensionsindbetalingerne bedre end der umiddelbart er muligheder for i dag.

Vi har i den forløbne periode haft samtaler med PFA Soraarnej samt den ene af pengeinstitutterne i Grønland.

Prisudviklingen i Grønland

Forbrugerpriserne steg med 5,4 % i perioden 1. januar 2007 – 1. januar 2008, hvor inflationen var markant øget i forhold til tidligere år. I september måned udgav Grønlands Statistik endnu en opgørelse over, hvordan prisudviklingen havde været i perioden 1. juli 2007 – 1. juli 2008. Af opgørelsen kan ses, at der er sket en yderligere markant stigning i inflationen, idet forbrugerpriserne i nævnte periode var steget med 8,2 %.

Den 17. marts udgav Grønlands Statistik pristallene pr. 1. januar 2009. Dette viser, at der i perioden 1. januar 2008 til 1. januar 2009 har været på 4,5 %. Det skyldes at der i udviklingen i 2. halvdel af 2008 kun har været en inflation på 0,2 %.

For den 2-årige periode har inflationen være på 9,9 %

ORGANISATORISKE FORHOLD

Organisationer på det fremtidige grønlandske arbejdsmarked

Der forhandles op mod 70 overenskomster og aftaler med det offentlige på det grønlandske arbejdsmarked af lidt over 30 organisationer.

Organisationernes medlemstal er meget svingende, idet det drejer sig om medlemstal fra langt under hundrede op mod flere tusinde medlemmer.

Vi er den næststørste organisation på det grønlandske arbejdsmarked med lidt over 1200 medlemmer.

Antallet af ansatte er også meget varierende i de forskellige organisationer. De fleste af de forhandlingsberettigede organisationer har ingen ansatte. SIK topper organisationsansatte med 6 medarbejdere, hvor vi har 4 ansatte.

Den samlede grønlandske arbejdsstyrke udgør omkring 37.000 personer, hvoraf ca. 25.000 personer må anses at være aktive lønmodtagere, da vi har en del studerende, arbejdsløse, førtidspensionister, selvstændige og andre, som ikke kan gøres aktive på arbejdsmarkedet.

Med den nuværende organisationsstruktur og organiseringsform kan der være lang vej endnu, før vi får stærke og velfunderede grønlandske organisationer, der har ekspertisen på alle områder på arbejdsmarkedet. Vi i IMAK vil være med til at ændre organisationsstrukturen på det grønlandske arbejdsmarked. Disse initiativer vil være til gavn for den enkelte lønmodtager og ikke mindst for medlemsservicen og ekspertisen, der kan være med til at sætte struktur og udvikling i det grønlandske samfund.

Vi blev derfor i samrådet i 2007 enige om at samle samtlige grønlandske organisationsfolk for at sætte gang i udviklingsmulighederne. I første omgang blev vi enige om, at indstille til organisationerne om at lave brancherelaterede organisationer, men for mange spiller en del følelser med i forslagene, hvorfor vi gjorde forslagene bredere. Derefter var spørgsmålet, hvem vi skulle finde som oplægsholder til seminaret. Det blev til fremtidsforsker Anne Marie Dahl, som blandt meget andet har holdt oplæg på NLS's sommerkursus om fremtidig organisationsstruktur. Anne Marie Dahls oplæg indeholdt 4 scenarier om fremtidig forestilling, og disse var:

Selvoptimering (fornuft-individualisme)

- Alt beregnes: I samfundet, virksomheder, den offentlige sektor
- Jeg optimerer mit forbrug og min indsats på arbejde
- Penge & konkurrence, globalisering, fusioner, outsourcing
- Alt måles og vejes: Tests, målinger, evalueringer
- Et effektivt arbejdsmarked
- Løsere ansættelse, pay & performance: Betaling for konkret indsats, ingen overenskomst?
- Kompetencer: Ekspertise, specialviden, brugbart, hard core
- Hyperfleksible medarbejdere, omstillingsparathed
- Ingen ved, hvornår kravene skifter

Værdifællesskaber (følelser-fællesskab)

- Vi har behov for at føle fællesskab og spejle os
- Værdi, etik, tradition, relation, tryghed

- Relation vigtigere end brand, kundefællesskaber
- Historier om ”os”, traditioner, symboler og maskotter
- Storytelling, reflekterende teams
- Vi tager ansvar for hinanden på arbejdspladsen
- Projektspiller, teammål og fælles bonus
- Alle bidrager i teamet, evne til samarbejde, skabe relationer
- Sociale og bløde kompetencer, kulturbærer
- Social ansvarlighed på dagsorden

Kanonfællesskaber (fornuft-fællesskab)

- Behov for struktur og fællesskab – ellers falder alt fra hinanden
- Skabe gensidig forståelse og enighed om normer - kanon
- Partnerskaber, alliancer, noget der varer, ikke rationelt at zappe
- Fastansatte & soliditet, løfte i flok, koordinering
- Gruppepolitikker; sundhed, mobbe, ryge politik
- Arbejdsgrupper sammensættes via tests
- Aflønning på baggrund af gruppepræsentation
- Fælles forståelsesramme, grundviden, kanon
- LEAN og kvalitetsstyring
- Rationel samarbejdsevne, ikke bare proces

Selvskabelse (følelser-individualisme)

- Livet består af konstante valg og kun jeg kan vælge for mig
- Oplevelse, udlevelse, identitet, selvrealisering
- Branding, medier, spindoctors, brands vigtigere end mennesker
- Relationer til andre er flygtige – noget i det for MIG
- Ydelser udvikles med individuelle brugere/kunder
- Det kreative og følelsesmæssige kan ikke måles
- Mysself.com – enestående arbejde!
- Kernefunktion = servicefolket
- Fra langvarighed/loyalitet til evne til at zappe ind og ud på projekt
- Innovative, kreative medarbejdere, krøllede hjerner

På baggrund af oplæg fra fremtidsforsker Ane Marie Dahl, Futuria samt gruppedialoger undervejs, afsluttedes seminariet med gruppe dialog og opsamling ud fra følgende spørgsmål:

Hvordan og hvad vil det kræve, hvis der skal være en ny organisering af de faglige organisationer? Kom med konkrete forslag/ideer til indsatsområder og projekter.

Gruppernes kommentarer fremgår af nedenstående.

Gruppe 1.

- Vi har brug for mere viden for at kunne ændre organisationsformen i Grønland. Man kan hente viden fra andre nordiske lande. Hvilke erfaringer har de med brancherelateret faglige organisationer? ´
- Indsatsområder bør være: Et fællessekretariat og fælles kurser for TR.
- Der bør være en videnbank

- Man skal først lave en samfundsanalyse, som belyser, hvilke behov der er for en omorganisering.
- Man skal i fremtiden arbejde meget mere med arbejdsmiljø
- Man ønsker at samrådets arbejde fortsætter, men at man skal invitere andre fagorganisationer med i samrådet.

Gruppe 2.

- Man ønsker et organisationshus, så samarbejdet med de andre organisationer kan blive tættere, og hvor man udnytter den viden, de ansatte har.
- Der skal være et fælles organisationsråd. De organisationer som har sammenlignelige overenskomster, kan drøfte sagerne før en forhandling.
- Man bør indsamle data, før man laver brancherelaterede organisationer. Og undersøge fordel og ulemper.

Gruppe 3

- Indsatsområde bør være, at man tager medlemmer med i drøftelserne ang. Ændring af organisationerne.
- Man ønsker at organisere i brancherelaterede organisationer.
- Samrådet skal komme med en konkret plan for, hvordan man ønsker organisationerne skal ændres.
- Man ønsker at komme videre fra nuværende form for organisering. Der er for mange organisationer med begrænsede resurser. Man ønsker at samrådet inviterer andre organisationer med til videre drøftelser.

Gruppe 4

- Man ønsker at oprette brancherelaterede organisationer.
- Man skal lave fælles TR-uddannelser. Organisationer i deres nuværende form har ikke råd til at lave TR-uddannelser.
- Ved oprettelse af brancherelaterede organisationer vil ekspertisen samles, og skabe eksperter på området, dette til gavn for medlemmerne.
- Der ville opnås en fælles politisk stærkt modspil til hjemmestyret.

Gruppe 5

- Der skal en ny organisering af de faglige organisationer.
- Men der skal laves en arbejdsmarkedsanalyse, hvor man belyser lønninger og ansættelsestyper

- Analyse af forskellige organisationstyper: hvad er fordele/ulemper ved vores nuværende form for organisering? Hvilke fordele og ulemper vil der være i en brancherelateret organisering?
- Analysen kan måske munde ud i at vi finde ud af at organisationerne kun har brug for en fælles sekretariat.

Gruppe 6

- Der skal være mere dialog mellem organisationerne
- Hvilke fordele og ulemper er der i en brancherelaterede organisationer.
- Man bør indsamle mere viden om den nye organisering
- Der bør laves en fælles sekretariat, da dette kan skabe et større samarbejde mellem organisationerne, og organisationerne vil på den måde spare penge.
- Man skal samarbejde mere mellem organisationerne, men også mere med de nordiske lande.
- Samarbejde skaber stærkere organisationer overfor hjemmestyre.
- Man skal prøve at skabe en bedre fagforeningskultur. Man mener ikke, at man i Grønland har en fagforeningskulturen som i andre lande.

Som opfølgning på disse anbefalinger holdt samrådet den 13. januar 2009 sammen med SIK et fællesmøde om, hvordan vi skal arbejde videre med anbefalingerne. På samrådet blev vi enige om, at nedsætte et udvalg sammensat af personer, som er med i samrådet.

Der skal udarbejdes et kommissorium med henblik på at udarbejde en analyse af nuværende organisationsformer i Grønland, samt at analysere hvilke konsekvenser det vil have, hvis vi ændrer organisationsstrukturen i Grønland til at være en brancherelateret organisationsstruktur.

Når kommissoriet forelægger, inddrages andre faglige organisationer i projektet, således at de også får mulighed for at være med til at forme den fremtidige organisationsstruktur.

Medlemmer

Vi har dags dato 1260 medlemmer i foreningen. Sidste år på samme tid var medlemstallet på 1237. Vi skal derfor udtrykke tilfredshed med, at vores medlemstal ligger så stabilt, også selvom, vi ved at lærerbeholdet for indeværende år, må være faldet en smule.

Medlemsmøder

I efteråret 2008 var Lisbeth Frederiksen fra sekretariatet igen i Ittoqqortoormiit. Besøget skyldtes et ønske fra kommunalbestyrelsen i Ittoqqortoormiit, fordi der havde været meget stor udskiftning i lærergruppen, foruden at ledelsen var helt ny.

Under besøget blev der holdt medlemsmøde, som handlede om, hvordan alle kunne være med til at skabe et godt samarbejds-klima og dermed et bedre arbejdsmiljø. Desuden blev der holdt møde med kommunens borgmester og øverste ledelse samt skolens ledelse.

Der blev ligeledes holdt møde med den fg. tillidsrepræsentant og ledelsen på skolen samt anvendt en del timer på at gennemgå gældende aftaler med ledelsen.

Medlemsmøder september 2008-februar 2009

Siden midten af september har Sivso holdt medlemsmøder i alle Kangaatsiaq Kommunes skoler, i Upernavik, Ilulissat, Maniitsoq, Sisimiut, Nanortalik, Narsaq, Qaqortoq samt Nuuk. Møder i Qeqertarsuaq, Uummannaq og Aasiaat gennemføres umiddelbart efter midten af marts måned. Johan gennemfører et møde i Qasigiannuit.

På alle medlemsmøderne har dagsordenen været den samme, nemlig:

1. Naleqqiiffiks anbefalinger
2. Selvevaluering
3. OK-krav
4. Emner, som medlemmerne ønsker at tage op.
5. Eventuelt.

Under punktet "Naleqqiiffiks anbefalinger" bruges bestemte arbejdsmetoder, således at deltagerne kommer i dialog med hinanden om, hvorledes de fremførte problemstillinger vil kunne løses.

På hvert af møderne er der også holdt møder med skolelederne særskilt, hvor vi har ønsket at få belyst, hvorvidt den tildelte ledelsestid er tilstrækkelig eller, om de administrative opgaver vil kunne organiseres på en anden måde.

Bestyrelsen

Siden sidste repræsentantskabsmøde har bestyrelsen holdt 11 bestyrelsesmøder, hvoraf tre af møderne har været fysiske møder, og 8 har været telefonmøder.

Det ene af møderne blev afholdt i Aalborg, i forbindelse med bestyrelsens deltagelse i Skolerigsdagen i Danmark. Bestyrelsen finder det vigtigt at deltage i Skolerigsdagen, da det er et forum, hvor alle skolefolk mødes i Danmark med deltagelse af politikere, skoleledere, organisationsfolk, forældre og andre af folkeskolens interessenter.

På Skolerigsdagen fremlægges forskellige inputs fra mange oplægsholdere. I år var Skolerigsdagens overskrift: "Folkeskolen -rugekasse og katapult."

I år blev blandt andet følgende emner fremlagt under Skolerigsdagen:

- Hvordan tager du ansvar for folkeskolen?
- Folkeskolen i samfundets midte
- Sjælen er død, hjernen lever – og hvad så?
- Unite or die
- Kost og kræfter til et liv i katapulten

Udover disse overskrifter, som blev fremlagt for hele forsamlingen, var der også en række emner som blev behandlet i større grupper, disse var blandt andet:

- Er det politikken eller redskaberne eller?
- Finsk rugekassekultur i dansk folkeskole?
- Katapulten til unge i uddannelse og job?
- Elevvenlig kommune
- Kommunalpolitik styring af katapult og rugekasse

- Når skolen møder børn med særligt gode forudsætninger
- Specialundervisning – for meget rugekasse og for lidt katapult?
- Operation koordinering om udsatte børn
- Vi siger, at alle børn er lige gode
- Mad, muskler og motion – sundhed i skolen
- Gauerslund Skole – 100 dage mod en skole i verdensklasse

Bestyrelsen deltog i forskellige grupper, for at tage en vurdering af, hvilke af overskrifterne vi evt. vil kunne anvende ved en evt. arrangement af Naleqqiiffik.

Skolerigsdagen er det forum, hvor vi henter inspiration til ”Naleqqiiffik”

TR-kurser

Sekretariatet afholdt i september kursus for en gruppe tillidsrepræsentanter.

Som udgangspunkt blev TR-rollen præsenteret på baggrund af TR - aftalen og IMAKs gældende vedtægter, og efterfølgende arbejdede deltagerne med praktiske opgaver, hvor der skulle findes løsninger på forskellige cases ud fra de gældende forordninger og bekendtgørelser.

Arbejdstidsaftalen og lønsystemets opbygning blev grundigt gennemgået, og derefter lavede deltagerne lønkontrol på nogle af deres egne kolleger ud fra medbragte oplysninger.

Rammeaftalen om samarbejdsudvalg blev ligeledes fremlagt. Deltagerne udvekslede erfaringer fra arbejdet med SU, og der blev der ud fra arbejdet med forslag og ideer til udformning af retningslinier mv.

Afslutningsvis blev APV'en gennemgået og drøftet – især med fokus på det psykiske arbejdsmiljø. Præsentationer og gennemgange blev fremført klart og fyldestgørende og gav dermed deltagerne stor indsigt i de redskaber, en tillidsmand har til at udføre sit arbejde ud fra. Der var ligeledes stor tilfredshed blandt deltagerne med de praktiske opgaver, som dog var noget tidskrævende, men på realistisk vis gav en god øvelse i at benytte førnævnte redskaber.

De deltagende tillidsrepræsentanter viste stort engagement og deltog aktivt med kommentarer, spørgsmål og eksempler fra egne erfaringer, og alle fik input og redskaber med hjem til deres TR-arbejde på de enkelte skoler.

Bestyrelsens arbejde i forhold til Princip- og indsatsprogrammet

Landsstyret er nu kommet med deres konklusioner på ophævelsen af ensprissystemet, og de har draget konsekvensen deraf ved at sænke priserne i de områder, der var blevet ramt af de største prisstigninger.

I forhold til de fire nye storkommuner, så har formanden været på rundrejse hos ledende politikere og embedsmænd for derigennem at bane vejen for et positivt samarbejde fremover. I forhold til anbefalingerne fra Naleqqiiffik, så pågår arbejdet med at udvikle moduluddannelse for skolelederne. Dette arbejde sker i samarbejde med Kanukoka, Overenskomstafdelingen og Inerisaavik.

Også i forbindelse med nyansættelse af lærere er der sket fremskridt. Der bliver nu, i samarbejde med KANUKOKA og KIIIN, genindført informationsmøder i Danmark for lærere, der ønsker ansættelse. Dette skal have den effekt at sikre kvaliteten i ansættelsesproceduren.

Økonomi

I budgetlægningen for 2008 havde vi regnet med en stigning i medlemstallet i forhold til tidligere år. Kontingentindtægterne udviser en stigning på ca. 150.000,00. Årets resultat blev til et overskud på 297.000,00, hvor vi i budgettet for 2008 havde regnet med et overskud på kr. 50.000,00.

Baggrunden for et større overskud end det, vi havde regnet med, er, at vi har haft et mindre forbrug på bestyrelsessiden, hvor bestyrelsen havde mindre rejseaktivitet og dermed var der også en besparelse i omkostninger i tilknytning hertil. Derudover måtte vi udsætte et tillidsmandskursus i Midtgrønland, da lederkurset blev aflyst. Vi havde dog haft et større forbrug på administrationsomkostninger, som først og fremmest skyldes, at vi nu yderligere har investeret i en lejlighed, samt de ekstraordinære omkostninger vi havde i forbindelse med IMAKs 10 års jubilæum.

Bestyrelsen betegner årets resultat på kr. 297.000,00 som tilfredsstillende.

Sekretariatet

Vi har i flere år ønsket yderligere en medarbejder. Det lykkedes heldigvis at få en medarbejder pr 1.8.2008, idet Birgithe Geisler blev ansat. Det har helt klart kunne mærkes, at der var en mere. Der blev overskud til at tage mere fremadrettede sager op, flere medlemsbesøg og meget mindre overarbejde for de øvrige medarbejdere.

Imidlertid har Birgithe af familiemæssige årsager valgt at flytte tilbage til Ilulissat. Bestyrelsen ønsker Birgithe Geisler alt held og lykke i Ilulissat og takker for hendes indsat i den periode ansættelsen varede. Det vil kunne mærkes, at hun ikke i sekretariatet mere.

Bestyrelsen håber at få stillingen besat hurtigst muligt til gavn for alle.

Sekretariatet har derfor pr primo februar igen en bemanning på 3, en studentermedhjælp samt en ekstern regnskabsmedarbejder, der tager sig af foreningens forskellige fonde.

Danmarks Lærerforening

Selvom vi stadig har en stor berøringsflade med Danmarks Lærerforening, kan vi dog ikke undgå at bemærke, at vore fællesområder i forhold til tidligere år ikke er så markante. Lovgivning og aftalemæssige forhold har færre og færre fællesnævner, som for os at se er et udtryk for, at landene hver især har deres systemer.

Det skal bemærkes, at Danmarks Lærerforening stadig viser stor velvilje, når vi retter en henvendelse om hjælp eller støtte af enhver art. Det skal de have en meget stor tak for.

Nordiske Lærerorganisationers Samråd

Hovedtemaet for NLS's arbejde i 2008 var professionaliseringen af lærerfaget. I hovedtemaet for 2008 har lærerfagets vilkår fået en mere fremtrædende plads. Dette for at understrege, profession og vilkår hører nøje sammen. Tiltroen til professionen er et vigtigt område, ligesom det er vigtigt at analysere lærerfagets autonomi. De faglige organisationers styrke er, at man arbejder for at forbedre medlemmernes vilkår og vægten af stærke kollektive aftaler bygger på medlemskabets værdi. Derfor indeholder hovedtemaet også løn og ansættelsesvilkår. For det er der, nøglen blandt meget andet til rekruttering og fastholdelse skal findes.

Som en del af dette initiativ inviterede vi til sidste års repræsentantskabsmøde den islandske professor Hafdis Ingarsdottir. Hafdis holdt et foredrag for repræsentantskabet og andre interesserede i Ilulissat.

Hafdis' overskrift for foredraget var: **"At vokse i sin gerning. Læreren og de pædagogiske rettigheder."**

Vi gengiver hermed et uddrag fra Hafdis Ingavarsdottirs foredrag, som efter min bedste overbevisning var kernen i Hafdis' foredrag, som for os alle burde sætte en række tanker i gang. Vi var alle meget glade for hendes ophold her i landet. Hafdis Ingavarsdottir optrådte gratis, hvor vi dog betalte for hendes rejser og ophold.

Hafdis' foredrag indeholdt blandt andet:

De pædagogiske rettigheder

- Rettigheden for en individuel lærer til at vokse i sin gerning
- Rettigheden til at have lov til at være autonom indenfor systemet, *intellektuelt, kulturelt og personligt*
- Rettigheden til at deltage i opbygningen, vedligeholdelsen og transformationen af ordningen, at operere på en politisk plan (Bernstein, 2000)

At vokse i sin gerning

Hvis vi har lyst til at vokse i vores gerning er der to steder vi først og fremmest skal visitere:

- ✓ Det indre selv hvor al god undervisning stammer fra
- ✓ Vores fælleskab af kolleger fra hvem vi kan lære mere om os selv og vores undervisning

Læreren: den voksne elev

Hvis vi ser på læreren som en voksen elev, indebærer det, at læreren vil søge den slags viden, som på en eller anden måde kan blive integreret i den **videnstruktur** som han/hun allerede har udviklet. (Butt, Raymond, McCue og Yamagishi, 1994)

Lærerens subjektive praksis teori

Den subjektive praksisteori er den enkelte lærers personlige teori om indlæring og undervisning
Denne teori er i konstant udvikling i forlængelse af studie og praksis

Den består af moralske værdier, teoretiske fagforbundne og pædagogiske studier samt 'erfaringsstudier'

Den indebærer et intellektuelt og følelsesmæssigt forhold til professionen

Den professionelle **identitet** hviler i praksisteorien

Praksisteoriens betydning

- Lærerens praksisteori påvirker det forhold læreren har til sine elever, styrer hendes måde at undervise og har indlydelse på alt der foregår i klasseværelset
- Alle nye ideer bliver evalueret (som oftest ubevist) ud fra lærerens praksisteori
- Hvis vi ikke trives i vores arbejde kan det være fordi vi ikke arbejder i harmoni med vores værdier (praksisteori)
- **Lærer-autonomi** er en betingelse for at læreren kan arbejde i harmoni med sin praksisteori

Den autonome lærer

- Er i besiddelse af en selvbevisthed, kender sine følelser, kender sin personlige styrke og sine begrænsninger
- Har en klar målsætning som han arbejder mod
- Er åben overfor kritik og også udfordringer
- Er sig medviden om sin subjektive praksisteori
- Evaluerer sit arbejde
- Bekender sit ansvar og tager ansvar

Den nye professionalisme

- Standarder der kommer udefra
- Standardisering af undervisningen
- Performance målinger
- Ansvarlighed (accountability)

Hvad siger forskerne

- Flere forskere mener at den nye professionalisme har ført til afprofessionalisering og at den er ved at rekonstruere lærerprofessionen (se fx Fullan, Hargreaves, Day, Hextall, Mahogny)

Evaluering

I en atmosfære af eksterne standarder:

er det vigtigt at:

- lærerprofessionen selv definerer standarderne
- der samtidig opbygges tradition for **intern evaluering** i skolerne
- læreren evaluerer eget arbejde i samarbejde med kolleger de respekterer og har tillid til

Til omtanke

- Hvordan skal en profession, der bliver frataget sin autonomi og agency for at handle ud fra sin egen praksisterori, kunne inspirere eleverne til at være autonome og fylde dem med motivation og handlekraft?

Hvad skal der til for at skabe autonomi blandt lærere?

Tid og rum til

- At reflektere over egen praksis på en kritisk måde nært i samarbejde med kollegaerne
- selvevaluering
- at tilgodese egen uddannelse (aktion læring)

Pædagogiske rettigheder

- Rettigheden til at vokse i sin gerning
- Rettigheden at have lov til at være autonom intellektuelt, kulturelt og personligt
- Rettigheden til at operere på en politisk plan (Bernstein, 2000)

Det optimale mål

Hvis det optimale mål er en profession af høj status der opnår høje standarder er den **eneste brugbare model en model der indebærer autonomi, samarbejde og selv-monitoring**

En model hvor der er skabt **muligheder for læreren til at vokse i sin gerning**

Det igen kræver, at myndighederne må have dialog med og tillid til lærerprofessionen”

Under forårets styrelsesmøde i NLS fremlagde Det europæiske lærerorganisationers samarbejdsforum ETUCE, deres anbefalinger for lærerrollen og læreruddannelsen som er følgende:

- ”At argumentere kraftigt for forbindelsen mellem en læreruddannelse af høj kvalitet, høj kvalitet i elevernes undervisning, og høj status og anerkendelse af lærerne med gode løn- og arbejdsforhold
- Læreruddannelse på masterniveau
- Dybdegående kvalifikationer i alle relevante fag, herunder i pædagogisk praksis
- Forskningsbaseret, et højt akademisk niveau og samtidig være forankret i virkeligheden ude i skolerne
- Indebære et forskningselement – fremme reflektiv praksis
- Give lærerne faglig kompetence til at udøve en høj grad af autonomi og sikre tillid til lærernes ekspertise
- Læreruddannelse på masterniveau
- Dybdegående kvalifikationer i alle relevante fag, herunder i pædagogisk praksis

- Forskningsbaseret, et højt akademisk niveau og samtidig være forankret i virkeligheden ude i skolerne
- Indebære et forskningselement – fremme reflektiv praksis
- Give lærerne faglig kompetence til at udøve en høj grad af autonomi og sikre tilid til lærernes ekspertise
- Have den rette balance mellem teori og praksis
- Fremme lærernes mobilitet mellem forskellige niveauer af undervisningssektoren, forudsat at den rette opkvalificering er erhvervet
- Behov for mere opmærksomhed mod læreruddannelsernes rolle og profil
- Rekruttering
- Kvalifikationer
- Arbejdsvilkår: lærer/student ratio; lokal, national og europæiske netværk; mobilitet
- Muligheden for at bedrive forskning på læreruddannelsesinstitutionen
- Muligheder for efteruddannelse
- 1 million lærere de næste ti år
- ETUCE undersøgelse 2006 (59 % af respondenter sagde ja til at der er problemer med rekruttering, 43 % sagde nej (AT, CY, EL, ES, FI, FR, HU, IE, LI, LV, PL, PT).

Rekruttering og fastholdelse:

- Bevæggrunde for rekrutteringsproblemer: lave lønninger, lav status, dårligt ry, dårlig publicity (PISA), begrænsede karrieremuligheder, ringe arbejdsvilkår, arbejdsløshed inden for visse fag (ETUCE survey 2006)

Øge læreres status ved at:

- Styrke/bevare lærernes professionelle autonomi
- Øge tilliden til lærerne
- Sikre at de lokale myndigheder har den nødvendige ekspertise
- Udbrede positive historier om lærergerningen
- Sikre gode arbejdsvilkår og god løn
- Sikre en attraktiv grunduddannelse på et masterniveau
- Forbedre arbejdsvilkår
- Forbedre arbejdsmiljø

Efteruddannelse:

- Omkring halvdelen af respondenterne i ETUCE's undersøgelse (2006) betragtede efteruddannelse som utilstrækkelig (heriblandt kvaliteten, kvantiteten, udbud af fag og kurser)
- Mange respondenter: ikke muligt at sige præcist i hvilken grad lærere får efteruddannelse, ingen tilgængelige data
- Efteruddannelse
- En integreret del af det at være lærer
- Tid tilgængelig
- Hver part må anerkende deres ansvar: læreren og arbejdsgiveren
- Obligatorisk efteruddannelse skal dækkes økonomisk af arbejdsgiveren.
- Anerkendelse af erfaring og viden tilegnet, og ethvert evalueringssystem skal være baseret på lærernes accept

- Kvalificerede lærere skal vikariere i fald efteruddannelsen ikke er planlagt på en sådan måde så den ikke foregår i undervisningstiden
- Forholdet mellem forskningsverdenen og skolerne skal styrkes, herunder mellem læreruddannelsesinstitutionerne og skolerne, og læreres muligheder for at indgå i forskningsprojekter skal styrkes
- Mobilitet bør være en integreret del af efteruddannelse, men den skal være frivillig
- Lærerforeningernes rolle i efteruddannelse skal styrkes
- Indføringsprogrammer skal styrkes (færre undervisningstimer uden en reducere i løn; mentorordning; systematisk indføring i at relatere teori til praksis)
- Mentorer (løn og tid; efteruddannelse; anerkendelse)

Men...

- ...en forbedring af læreres efteruddannelse må ikke være på bekostning af at sikre et højt fagligt niveau i læreres grunduddannelse og tilstrækkelig ressourcer hertil.
- Læreruddannelse i dagens samfund
- Et omskifteligt samfund med stigende diversitet
- Ændrede familiemønstre
- Vidensamfundets kompleksitet og behovet for at øge indsatsen for at fremme lige muligheder
- Lærernes rolle i samfundet og værdigrundlag
- Læren om diversitet i læreruddannelse"

Derudover holdt NLS et sommerkursus med temaet: Uddannelse og profession i en foranderlig tid. Nogle af emnerne på sommerkurset var: Megatrends og modtendenser som påvirker fremtidens skole, uddannelse og samfund. Global udviklingspolitik gennem et nordisk øje. Faglige grundvurderinger for et voksende globalt samfund. Religionens og åndelighedens voksende betydning – en identitet, en tradition, en kultur.

På sommerkurset deltog ca. 120 deltagere fra alle de nordiske lande.

I NLS sidder vi i styrelsen, sektoren for grundskolen samt i lederforum. For styrelsen sidder Sivso Dorph, for grundskolesektoren Johan Reimer samt Lars Peter Sterling i Lederforum.

NLS Lederforum

Som navnet antyder, har de nordiske lærerorganisationer, NLS, et forum for ledergruppen, hvor man på en årlig konference bl.a. drøfter skoleudvikling, lederrollen og udveksler indhøstede erfaringer. Ved oplæg og foredrag bliver igangværende og nylig afsluttet forskning gennemgået og bearbejdet.

2008-mødet i november i Helsingfors havde speciel fokus på evaluering og skolelederes uddannelse og virke.

Med baggrund i "Kodeks for god skoleledelse" ønskes lederrollen udviklet i de nordiske lande i retning af mere og bedre pædagogisk ledelse på bekostning af tung og tidkrævende administration. Tiltag på området forventes tillige at indvirke positivt på rekruttering og fastholdelse af ledere til skoleområdet.

En kort gennemgang af skolestrukturen i Grønland og det flerårige uddannelsesprojekt for bygdeskoleledere "Nu vender vi kajakken" er blevet valgt som tema for det kommende årsmøde med særlig vægt på et helhedssyn på lederrollen og dens udvikling.

Man havde endog ønsket at holde det kommende møde i Grønland, men under forberedelserne viste problemer med tid, fly, priser og økonomi sig at være for store. Næste møde vil formentlig blive i Norge.

Arbejds miljø / Arbejds miljørådet

Arbejds miljørådet (AMR) har i 2008 holdt 3 møder, hvor nye bekendtgørelser og vejledningsmateriale har stået højest på dagsordenen.

I 2008 måtte enkelte medlemmer igen bruge rigtig mange ressourcer på at få færdiggjort vejledningsmateriale mv. pga. forsinkelser hos leverandøren.

Nu skulle det meste heldigvis være færdigt, og en del af det har allerede været vist i KNR.

Rådets arbejde har i 2008 været præget af, at sekretariatsfunktionen har været flyttet til Danmark på grund af sygdom, og at stillingen som kreds chef for Arbejdstilsynet i Grønland har været slået op, uden den blev besat, hvorfor den måtte genopslås.

Desuden har det været et problem, at der i en lang periode ikke har været en repræsentant for Landstyret og Finansministeriet, hvilket har vanskeliggjort dialogen.

Fra 1. januar 2008 er det blevet et lovkrav, at alle arbejdspladser med mere end 10 ansatte skal lave en arbejdspladsvurdering (APV).

På baggrund af dette valgte AMR, at APV skulle være temaet i forbindelse med udvælgelsen af årets arbejdsplads. Desværre kom der ikke mange bidrag – forhåbentligt er det ikke et udtryk for, at arbejdspladserne ikke er kommet i gang med udarbejdelsen af den lovpligtige APV.

Fra 1. januar 2009 skal alle arbejdspladser uanset antal ansatte lave en sådan.

På www.at.gl kan der findes tjeklister mv., så den enkelte arbejdsplads kan se, om den APV, der bliver lavet, overholder loven. Der er således ingen lovkrav til form og metode, men alene et krav til, hvad den skal indeholde.

Der er desuden en tjekliste til brug for arbejdspladser med mindre end 10 ansatte, den kan være en meget stor hjælp for de små arbejdspladser.

ICC

Delegaterne til ICC holdt et ekstraordinært møde i slutningen af januar måned. På mødet var de vigtigste punkter blandt andet problemer i forbindelse med sælskind samt udmeldingen om, at hvert 6. barn i Grønland siges at gå sultne i seng.

Problemerne med at sælge sælskind til andre lande hænger sammen med de anvendte metoder i forbindelse med sælfangsten. Det ønsker man at gøre noget ved gennem samarbejde og med en koordineret indsats fra Hjemmestyret, KNAPK samt fra ICC. Desuden blev det besluttet at ansætte en person i Bruxelles. Det skal være en person, der har et indgående kendskab til sæler og sælfangst.

HBSC's rapport "Sundhed på toppen" fra 2007, hvori det nævnes, at hvert 6. barn har prøvet at gå sulten i seng, skabte furore. På denne baggrund blev det besluttet at lave et seminar om børns vilkår, da man ønsker at finde frem til problemets kerne.

ICC er med i projektet om at etablere et institut for menneskerettigheder for oprindelige folk her i landet. Under denne debat blev det besluttet at rette en henvendelse til Ilisimatusarfik og

Inerisaavik, hvor man ønsker at lærerne skal undervise i barnets rettigheder og at kurser i dette emne også tilbydes.

Inuit Circumpolar Youth Council, som er samarbejdsforum for ICC ungdomsafdeling, er i gang med at forberede et seminar om seksuel misbrug af børn. Seminaret afvikles i juni måned.

Desuden blev der orienteret om forberedelserne til ICC møde for delegeret, som afvikles i Nuuk i 2010 fra 28. juni til 2. juli.

Andre faglige organisationer

Da ASG ikke har kunnet vælge en ny formand, har samarbejdet i samrådet ikke fungeret særlig godt. Møderne blev dog genoptaget efter sommerferien efter længere tids pause.

Den helt store opgave for organisationerne har været at arrangere et seminar for de faglige organisationer i Grønland. Dette forhold kom hurtigt på benene, da vi havde en fælles tilgang til problemet.

Derefter har vi haft jævnlige møder, hvor også andre emner er blevet taget op.

Forhandlingsret for centerlederne

I oktober 2007 rettede centerlederne henvendelse til os om, at de ønsker, at forhandlingerne omkring deres løn - og ansættelsesvilkår bliver varetaget af os.

Vi skrev i december 2007 til ASG og Overenskomstafdelingen, at vi ønsker at overtage forhandlingsretten for centerlederne, da de har meldt sig ind hos os. Vi henviste til de lovmæssige og aftalemæssige forhold, der skulle iagttages i denne sammenhæng.

Da vi i februar måned ikke havde modtaget noget svar, hverken fra ASG eller Overenskomstafdelingen på vores henvendelse, sendte vi et påmindelsesbrev til begge. Der kom heller ikke nogen reaktion på denne henvendelse.

Vi vidste, at ASG ville begynde at forhandle i løbet af foråret.

Vi rettede derfor en henvendelse til professor Ole Hasselbalch for at få juridisk vurdering af, hvordan vi efterfølgende skulle handle i den pågældende sag. Professor Ole Hasselbalch har udgivet en række arbejdsretslige bøger og har en stor viden omkring international foreningsret.

Vi bad desuden AC Danmark om et møde, da vi fandt sagen uholdbar, og set i lyset af, at vi ikke fik nogen svar, hverken fra ASG eller Overenskomstafdelingen.

På mødet deltog professor Ole Hasselbalch, og på AC's side skulle direktøren for AC samt deres forhandler, når det gælder forhandlinger i Grønland, havde deltaget. Desværre meldte direktøren afbud kort før mødet. Vi bad dem om at viderebringe vores budskab, og at man respekterer de henvendelser, vi havde rettet til dem. Vi har efterfølgende heller ikke hørt noget fra AC.

Endelig den 6. maj fik vi svar fra Overenskomstafdelingen, at de var i gang med at forhandle med ASG, hvor det i brevet var meget kryptisk formuleret omkring centerlederne. Vi fik dog lovning på, at man vil se positivt på en fremtidig overdragelse af forhandlingsretten til os i nær fremtid.

Vi krævede at få overdraget forhandlingsretten straks, da det drejer sig om vores medlemmer. For at gøre historien kort, har vi haft jævnlige henvendelser om sagen, både politisk og administrativt. Det er desværre derfor heller ikke overraskende, at også de politiske svar har været negative.

For os at se, har vi nu kun en udvej, og det er at gå rettens vej.

Efter det juridiske responsum, som vi har fået fra Ole Hasselbalch skulle vi have gode chancer for at vinde en sag, hvis vi kører den igennem Tjenestemand retten. Samme vurdering har vi fået fra en anden juridisk vurdering og et tredje vurdering siger, at der vil være procesrisiko.

Sådan som sagen har udviklet sig, synes der kun at være en udvej. Det er at indlede en tjenestemand retssag i henhold til ovennævnte konklusion, for at få forhandlingsretten for lederne af Piareersarfiit.

KANUKOKA

Kommunernes Landsforening bestod sidste år af 18 kommuner. Kommunernes antal er som bekendt nu reduceret til 4 kommuner.

Vi har efterhånden fået opbygget en tradition med at have et godt samarbejde med KANUKOKA både på det politiske og på det administrative plan. Selvom antallet af kommuner er reduceret så meget, er vi ikke i tvivl om, at kommunerne fremover også vil have behov for et forum, hvor kommunernes interesser bliver varetaget.

På det politiske plan er formandskabet udskiftet, da man nu har fået en ny formand for KANUKOKA. Vi vil gerne benytte denne lejlighed til at takke for det gode samarbejde med den afgåede formand. Vi er ikke i tvivl om, at vi vil få et mindst lige så godt samarbejde med den nye formand.

Vi vil også benytte denne lejlighed til at udtrykke vores tilfredshed med det gode samarbejde, vi har fået etableret med personalet, der varetager folkeskoleområdet i KANUKOKA.

KIIN

Samarbejdet med KIIN har været bedre i forhold til tidligere år. Dette er vi selvfølgelig meget glade for, og håber på, at det fortsat vil gå fremad.

Det gode samarbejde med KIIN hænger nøje sammen med, at der er sket en opfølgning af arbejdsgruppens anbefalinger for læremangelgruppen. Vi har på denne baggrund været med til jobmessen i Danmark, samt vi nu får genetableret introkurset for nyansatte lærere fra Danmark. Derudover er der taget en række emner op, såsom efterskolerne og andre forhold, som vi har samarbejdsrelationer med KIIN om. Denne positive udvikling er vi glade for.

FTF og LC

Vi vil også i år benytte denne lejlighed til at takke FTF og LC for det gode samarbejde i den forgangne periode. Både FTF og LC er gode til at svare og være behjælpelige ved alle former for henvendelser. Det skal de have mange tak for.

GA

Sidste år fik vi en ny samarbejdspartner i det grønlandske samfund, idet vi indgik en samarbejdsaftale med Grønlands Arbejdsgiverforening, GA.

Vi har fundet det relevant at finde så mange samarbejdspartnere som muligt, som vil hjælpe os til at skaffe det nødvendige antal lærerkræfter til folkeskolen.

Vores samarbejdsaftale med GA indeholder en række elementer, som vi håber, vil kunne medvirke til, at der skaffes det nødvendige antal lærere. Samtidig med at der sættes fokus på lærernes løn- og ansættelsesvilkår, og ikke mindst, som tiltag vil være med til at højne lærerstandens status, således at vi fremover kan blive ved med at have mange ansøgere til Ilinniartissuaq.

Aftalen indeholder, at vi i fællesskab ønsker at forbedre arbejdsmiljøet på skolerne, ønsker at forbedre lærerrekutteringen og fastholdelsen, at sikre gode videre - og efteruddannelsesmuligheder for lærere og timelærere samt en styrkelse af erhvervspraktikordningen.

ANDET

Ilinniartitsisoq

Lige op til repræsentantskabsmødet sidste år opsagde redaktøren sin funktion, hvorefter vi ikke havde nogen redaktion frem til oktober måned. Ilinniartitsisoq udkom derfor ikke regelmæssigt i perioden.

Ved sidste års repræsentantskabsmøde vedtog repræsentantskabet, at Ilinniartitsisoq fremover skulle udgives som temanumre.

Ilinniartitsisoq er nu begyndt at udkomme igen. Det første nummer efter nyordningen var nummeret om det psykiske arbejdsmiljø. Dette temanummer blev godt modtaget af vores læsere. Det næste nummer, som udkommer i marts måned, har temaet lærersituationen.

Hjemmesiden

Siden sidste repræsentantskabsmøde har hjemmesiden ikke ændret udseende, bortset fra det indholdsmæssige.

Tjenestemændenes Låneforening samt Danmarks Lærerforenings Låneforening

De to låneforeninger, som vore medlemmer nyder godt af, har stadig en stor kundekreds blandt vore medlemmer. Flere timelærere har nu benyttet sig af den mulighed, de har fået for at optage lån, dog ikke i så stort omfang, som de uddannede lærere.

OVERSIGTER

Bestyrelsens møder:

10.-12.04.08 Møde i Ilulissat
26.05.08 Telefonmøde
16.06.08 Telefonmøde
24.-26.08.08 Møde i Nuuk
22.09.08 Telefonmøde
27.10.08 Telefonmøde
18.11.08 Telefonmøde
15.12.08 Telefonmøde
09.01.08 Telefonmøde
03.-07.02.09 Møde i Aalborg
08.-12.03.09 Møde i Nuuk

Andre møder:

13.03.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuuk Internationale Friskole
26.03.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til samrådsmøde
28.03.08 Sivso Dorph møde på Inerisaavik
01.04.08 Sivso Dorph & Lisbeth Frederiksen møde med professor Jur.dr. Ole Hasselbalch
02.04.08 Sivso Dorph & Lisbeth Frederiksen møde med AC danmark ved Philip Nordentoft
03.04.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen møde DLF ved Jakob Munk Jensen
07.04.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til forhandlinger i Overenskomstafdelingen
08.04.08 Sivso Dorph møde i KIIIN i lærerarbejdsgruppen
23.04.08 Lisbeth Frederiksen møde i Arbejds miljørådet
24.04.08 Sivso Dorph til møde om chefpuljen
24.04.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokaterne
25.04.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til mæglingmøde om overtrædelser i arb.tids.aft.
28.04.08 Sivso Dorph møde Inger Schmidt
30.04.08 Sivso Dorph møde lærerne på Ilinniarfissuaq
01.-07.05.08 Sivso Dorph NLS-møde i Danmark
05.05.08 Lisbeth Frederiksen til Pensionsseminar i LP
06.05.08 Lisbeth Frederiksen i Danmarks lærerforening
06.05.08 Sivso Dorph møde med FSL i Århus
07.05.08 Lisbeth Frederiksen møde med Laila Jensen
09.05.08 Sivso Dorph til møde om chefpuljen
13.05.08 Sivso Dorph til møde om chefpuljen
14.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til samrådsmøde
14.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen møde med lederne for Piareersarfiit
20.05.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokaterne
20.05.08 Sivso Dorph møde med FTR i Nuuk
21.05.08 Sivso Dorph møde i KIIIN i lærerarbejdsgruppen
22.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen møde med Nuup Kommunea
22.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokaterne
22.05.08 Sivso Dorph møde med Landsstyreformanden
22.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen møde med Comby

- 23.05.08 SDO, JEB og LIF møde med AGT
- 23.05.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til mæglingmøde om overtrædelser i arb.tids.aft.
- 27.05.08 Sivso Dorph møde med TRerne fra Nuuk
- 28.05.08 Lisbeth Frederiksen møde PD Fransiska Sethsen
- 29.05.08 Sivso Dorph møde TRerne i Nuuk
- 29.05.08 Sivso Dorph med til forhandling om decentrallønplje med TRerne i Nuuk
- 03.06.08 Sivso Dorph møde i KIIIN i lærerarbejdgruppen
- 04.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med PD
- 05.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokaterne
- 05.06.08 Sivso Dorph møde SIK
- 09.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med Erik Poulsen Nuup Kommunua
- 09.06.08 Sivso Dorph møde SIK og AK
- 11.06.08 Sivso Dorph og Lisbeth Frederiksen til samrådsmøde med andre organisationer
- 16.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Adv. om Tasiilaq forhold.
- 16.06.08 Sivso Dorph på Ilinniarfissuaq
- 18.06.08 Sivso Dorph til seminar om selvstyre
- 23.06.08 SDO og LIF til samrådsmøde
- 26.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med PPR Nuuk
- 27.06.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokater
- 30.06-04.07.08 Sivso Dorph sommerkursus NLS i Svendborg
- 12.08.08 Sivso Dorph møde med Ejvind om jubilæumsbladet af Ilinniartitsisoq
- 14.08.08 Lisbeth Frederiksen møde med og PIP om AMR
- 19.08.08 SDO, LIF og BIGE møde med efterskolen fra Qasigiannnguit (FH, forst., Kom.dir.)
- 22.08.08 Lisbeth Frederiksen møde med Nuna Advokaterne
- 25.08.08 SDO og Lisbeth Frederiksen til forhandlinger i Overenskomstafdelingen om lederkursus
- 26.08.08.1 LIF møde i i Arbejdsmiljørådet
- 28.08.08.1 SDO tale ved Atassuts Landsmøde
- 29.08.08 LIF til møde hos Nuna Ad vokaterne
- 01.09.08 SDO, BIGE, LIF til samrådsmøde
- 01.09.08 SDO og LIF møde med Henrik Skydsbjerg
- 3.-4.09.08 SDO til uddannelsesseminar i Katuaq
- 05.09.08 SDO møde med KIIIN bl. a. om efterskolerne
- 08.09.08 SDO møde i lærerarbejdsgruppen
- 09.08.08 SDO, BIGE møde i arbejdsgruppen i samrådet
- 10.09.08 LIF orienterer kursister om aftalerne
- 11.09.08 LIF i Grønlands Landsret
- 12.09.08 SDO møde med Overenskomstafdelingen
- 12.09.08 SDO rejse til Kangaatsiaq Kommune
- 13.09.08 SDO medlemsmøde i Kangaatsiaq
- 13.-18.09.08 BIGE i Upernavik Kommune kontrol omkring løn og aktivitetsplaner
- 14.09.08 SDO medlemsmøde i Iginniarfik
- 14.09.08 SDO medlemsmøde i Ikerasaarsuk
- 14.09.08 SDO møde med enkelte medlemmer og leder i Attu
- 15.09.08 SDO medlemsmøde i Niaqornaarsuk
- 17.09.08 SDO og BIGE medlemsmøde i Upernavik samt møder med ledelsen
- 18.09.08 SDO og BIGE møde med Upernavik Kommune
- 18.09.08 LIF og MSA møde med ledelsen AMS

18.09.08 SDO, BIGE, LIF og MSA medlemsmøde i Ilulissat
 19.09.08 SDO TR-kursus i Ilulissat
 19.-21.09.08 LIF, BIGE og MSA til TR-kursus i Ilulissat
 22.09.08 SDO til møde og underskrivelse af aftale med GA
 23.09.08: SDO og LIF i Overenskomstafdelingen
 25.-26.09.08 SDO OG ERO DLF-kongres
 30.09.08: SDO og LIF samrådsmøde
 30.09.08 SDO og LIF møde med Overenskomstafdelingen om Lønningsrådet
 01.10.08: LIF holder foredrag for skolebibliotekar i HHE
 02.10.08: SDO, LIF og BIGE frokost med Landstingets kultur og undervisningsudvalg
 02.10.08: SDO, LIF og BG forhandling med Sisimiut friskole
 07.10.08 SDO og LIF møde med Flemming Horsfeldt efterskolekoordinator
 07.10.08: SDO og BG til samrådsmøde
 08.10.08: SDO og LIF møde med efterskolernes forstandere
 12.10.08: IMAK's 10 års jubilæum
 14.10.08: SDO møde med Ilimmarfik's bestyrelsesformand Lisbeth Søvn Dahl
 14.10.08 SDO og BG til samrådsmøde
 14.10.08 SDO og LIF i Overenskomstafdelingen om funktionær- og tjenestemandsløven
 14.10.08 SDO møde med PFA direktør Lis Hasling
 15.10.08: SDO, LIF og BG møde med Herman Berthelsen og Elisabeth Ringsted fra Sisimiut kommune.
 16.10.08: BG arbejdsskadeseminar på HHE
 21.10.08 SDO og BG samrådsmøde
 16.-22.10.08: LIF Ittoqqortoormiut
 21.10.08: SDO møde med Daniel G. ang. Lederuddannelsen
 23.10.-3.11.08: LIF i DK, for at følge afskedigelsesteam fra DLF.
 24.10.08: SDO møde med lærermangelgruppen.
 28.10.08: SDO møde i Nuussuup Atuarfia
 29.10.08 SDO møde i KANUKOKA
 31.10.08 SDO BIGE møde med BKF Nuuk
 04.11.08 BIGE møde med BKF Nuuk
 06.11.08 SDO og BIGE til samrådsmøde
 10.11.08 LIF til møde i Arbejdsmiljørådet
 10.11.08 SDO og BIGE møde med TRerne i Nuuk
 11.11.08 LIF til møde i Arbejdsmiljørådet
 12.11.08 BIGE og LIF møde i ØD
 13.11.08 SDO til rekrutteringsmøde i København
 15.11.08 SDO til Jobmesse i Aalborg
 16.11.08 SDO til Jobmesse i Odense
 17.11.08 LIF møde med Erik Christiansen Inerisaavik
 18.11.08 BIGE og LIF til samrådsmøde
 20.11.08 SDO og LIF til møde i Ferierejsefonden
 24.-27.11.08 SDO møde i styrelsen for NLS i Holte
 25.11.08 LIF og BIGE til samrådsmøde
 27.11.08 LIF til Lønningsrådsmøde
 28.11.08 SDO og BIGE møde med BKF
 28.11.08 SDO, LIF og BIGE møde med IMAKs repræsentanter til organisationsseminaret
 28.11.08 SDO og LIF møde med Ledelsesakademiet

29.-30.09.08 ERO til møde i Ligestillingsrådet

01.12.08 SDO i Ilinniartissuaq for at orientere 4.S'erne om løn- og ansættelsesvilkår

01.12.08 SDO, LIF og BIGE til samrådsmøde med de andre organisationer

02.-03.12.08 SDO, ERO, LIF, BIGE, Fia Kriegel, Jutho Wilche, Lisa Horsfeldt og Cecilie Vahl til organisationsseminar om fremtidig grønlandsk arbejdsmarked

04.12.08 LIF til møde med Nuna Advokaterne

05.12.08 SDO, LIF og BIGE til forhandlinger i Overenskomstafdelingen

11.12.08 SDO og LIF til møde med Grønlandsbankens Investeringsafdeling

15.12.08 SDO, LIF og BIGE til forhandlinger med Overenskomstafdelingen

17.12.08 SDO og BIGE møde i Feriefonden

06.01.09 SDO møde i KIIN lærermangelgruppen

07.01.09 SDO møde med ledelsen i Kilaaseqqap Atuarfia, Maniitsoq

07.01.09 SDO møde med TR Maniitsoq

07.01.09 SDO medlemsmøde i Maniitsoq

08.01.09 SDO møde med ledelse og TR i Minngortuunnguup Atuarfia, Sisimiut

08.01.09 SDO møde med leder og lærere i Specialskolen i Sisimiut

08.01.09 SDO medlemsmøde i Sisimiut

08.01.09 SDO møde med TRerne i Sisimiut

09.01.09 SDO møde med direktionen i Qeqqeta Kommunia

09.01.09 SDO møde med ledelsen Nalunnguarfiup Atuarfia, Sisimiut

09.01.09 SDO møde med personalet i Forvaltningen i Sisimiut

13.01.09 SDO, ERO, LIF og BIGE til samrådsmøde med andre organisationer

14.01.09 LIF til møde i Overenskomstafdelingen om grl. Funktionærlov

14.01.09 SDO til møde i Bolig og Infrastruktur om arbejdskraftens mobilitet

15.01.09 SDO til møde i Inerisaavik om ledermødet i marts

15.01.09 SDO møde med redaktørerne for Ilinniartitsisoq

19.01.09 SDO møde med ledelsen i Nanortallip Atuarfia

19.01.09 SDO møde med forvaltningschef Jens Korneliussen

19.01.09 SDO og PAR medlemsmøde i Nanortallip Atuarfia

20.01.09 SDO møde med TR i Narsaq

20.01.09 SDO medlemsmøde i Narsaq

21.01.09 SDO møde med ledelsen i Narsap

21.01.09 SDO møde med TR Qaqortoq

22.01.09 LIF møde i ØD om funktionærloven

22.01.09 SDO møde med ledelsen i Tasersuup Atuarfia

22.01.09 SDO møde med borgmester og forvaltningschef i Kujataata Kommunia

22.01.09 SDO medlemsmøde i Qaqortoq

23.01.09 SDO møde med lærerne i Tunguortuaraq

23.01.09 SDO møder med medlemmerne i Qaqortoq

26.01.09 SDO og LIF møde med ASG

28.01.09 SDO møde i Inerisaavik

29.01.09 SDO møde i KIIN

30.01.09 SDO og LIF møde med Sermersooq Kommune

30.-31.01.09 ERO til møde i ICC

05.-06.02.09 Bestyrelsen til møde i Skolerigsdagen

10.02.09 SDO og LIF til møde i Overenskomstafdelingen om Multicentret i Narsaq

11.02.09 SDO og LIF møde i Ferierejsefondens bestyrelse

11.02.09 SDO til møde i KIIN

11.02.09 LIF til beboerforeningen Seernaq
11.02.09 ERO til møde i Ligestillingsrådet
16.02.09 LIF møde med PIP og PPK
17.02.09 LIF og SDO møde med KANUKOKA
17.02.09 SDO møde Palle Frederiksen Overenskomstafdelingen
17.02.09 SDO til møde om "De sultne børn"
18.02.09 LIF møde i AMR
19.02.09 SDO møde med lederen af Nuussuup Atuarfia
19.02.09 SDO medlemsmøde i Nuussuup Atuarfia
23. – 24..02.09JR medlemsmøde i Qasigiannnguit
23.-25.02.09 SDO og LIF møde i Overenskomstafdelingen
24.02.09 SDO og LIF til samrådsmøde
25.02.09 SDO medlemsmøde i Kangillinnguit Atuarfiat
26.02.09 SDO og LIF til forhandlinger om Multicenteret i Narsaq
26.02.09 SDO møde med lederen af USK
26.02.09 SDO medlemsmøde i USK
27.02.09 ERO møde i Ligestillingsrådets FU
28.2.-2.03.09 SDO og LIF til forhandlinger i Ilulissat om VVE
03.-07.03.09 SDO til ledermøde
03.03.09 SDO medlemsmøde i Qorsussuaq
05.03.09 SDO og LIF til forhandlinger om chef pulje og chefløn
06.03.09 SDO og LIF møde med PIP om fremtidig samarbejde
06.03.09 SDO til styregruppemøde vedr. fælles indsats på børne- og familieområdet
09.03.09 SDO, ERO og LIF til møde om afsluttende evaluering i Inerisaavik